

א) שאלה אם מותר לאכול הקיימא"ק של עכו"ם: תשובה זה הקאיימא"ק הוא שעושין מן החלב שקורין בלשון איטליא קאווי"י די לאטי וכפי אשר הוגד שנותניו החלב בלילה תחת אור הרקיע ועולה כמין זיעה למעלה ומלקטין אותה מע"ג החלב ואח"כ מקישים בחלב ונקפאת החמאה ואחר מקפיאה ועושה הגבינה עוד ע"י בישול מוציאים מן הנסיובי הכאריש"ה שקורין ריקוט"ה ושאר מי חלב יועיל לתרופה: ונראה זה עם מ"ש שבכל הדברים המורכבים יש ד' יסודות וע"י הקימקא"ה השיגו בני אדם להפריד ביניהם נמצא שהגבינה עם הקאריש"א הוא יסוד העפרין והמים יסוד המים והחמאה יסוד האור וזה הקיימא"ק פנגד יסוד האש שעולה למעלה מכולם ואם אחז"ל (ע"ז ל"ה): שחלב טמא אינו נקפא לא אמרו שאינו מעלה זיעה למעלה שזה אינו נקרא הקפאה אלא עליות האדים האורים והאשניים מעצמם ולפי זה היה מקום להסתפק בו.

אם לא שנאמר שמטעם שחלב טמא אינו נקפא להפריד היסודות הכבדים זה מזה ג"כ אינו מפריד האשין והאורי משאר יסודות א"כ איפה במקום שנהגו בו היתר אין לי פח לאסור. אבל הבא לישאל אפשר שלא הייתי מתיר לו כי אין להקל באיסורין בלא ראיה ברורה: אמר המניח ראיתי למוהריק"ש ז"ל שכתב ז"ל הקשט"ה שנקראת בלעז קיימאק של גוים אסורה ובפרט פשיהא לחה שהחלב נראה לעין בתוכה ומרבותי ז"ל קבלתי לאיסור לפי שאי אפשר ליהדר שתהיה יבשה עכ"ל.

והנראה שיש לצדד להקל כי גם בחמאה יש צחצוחי חלב וכ"ע אכלי לה בלא בישול והנה הטעם מבואר דכיון שהעכו"ם רוצה להקפיא החלב למה יערב חלב טמא בכדי פיון שאינו עומד ונקפא.

ורבותי ורפני ע"ק ירושלם ת"ו הם מחמירין בקיימאק כמו בריקוט"א ולא היו נוהגים היתר אלא דוקא בחמאה והשאר היו אוסרין והיו מענישין בדין את המקיל בין בקיימא"ק בין בריקוט"א ומכריזין בב"ה והמבין יבין טעמייהו דהמחמירין ודברי המקילין עיין בהרא"ם ז"ל ח"ב סי' כ"ו שכתב שהר"ף ז"ל לא התיר אלא בחמאה שהיא נקפית כמו הגבינה אבל במקפא זו שאינה קפיאה גמורה מאן לימא לן שהתירה עכ"ל ע"ש ואפילו למקילי בקאיימא"ק ראיתי מחמירים בריקוט"א.

ואופן עשיית הקיימאק אני שמעתי בזה האופן דהיינו שמרתיחין החלב על האור ולוקחים הקפיאה שעולה על פני החלב ומשימים אותו בקערה וחוזרים ומניחים אותו עד שירתים ויעשה הקפיאה ושמן אותה בקערה וכעז"ה עד שנתמלאת ומניחין אותה לילה א' תחת אור הרקיע ומוכרין אותה למחר בשוק והריקוט"א היא ממה שנשאר אחר שעושים הגבינה שנקרא נסיובי דחלבא מרתיחין אותו מעט עד שנקפא אבל לא ביובש אלא נשאר לח עד שכמעט נראה כמו החמאה אלא שאינה מקושטת יפה בחמאה ופה ליוורנו נתברר לי מפי מגידי אמת שהריקוט"ה מקפיאין אותה ע"י עור הקיבה וכיוצא ולכן אין להקל בה כלל ודלא כהרב פר"ח שמתירה: ב) שאלה העוקר גר חנוכה ממקומה אי הוי כמו שכתבה: תשובה אפשר דלא יצא נמי ידי חובתו דהרואה אומר לצרכו הוא דאדלקה מתחילה וא"ת לאחר שעבר זמנה דמותר להשתמש לאורה ג"כ יאמר לצרכו הדליקה מתחילה ליתא דלאחר זמנה אין שם חשש רואין.

וילפי זה אם עבר ונשתמש לאורה בתוך זמנה י"ל פו: ג) שאלת עוד אם הדליק נר ראשון ולא ברך אם יש לו לברך על השאר ואם כבתה הראשונה מהו. תשובה אפשר שכל זמן שעוסק בהידור מצוה יש לו לברך.

שמעתי שיותר טוב לברך להדליק נר חנוכה ולא של עפ"י הסוד נח"ל (עי' באה"ט סי' תרע"ו ס"ק ה' ותוס' פסחים ז: ד"ה בעידנא נרא"ש נר"ן ספ"ג דסוכה ומג"א סי' תרנ"א ס"ק י"א: ד) שאלה בחור שבא מח"ל ללמוד תורה בא"י.

ויש לו שם בתים מבעיא אם יש לו לעשות שני י"ט ש"ג. תשובה אפשר דעליו נאמר אין בית אלא אשה דהול"ל בית זו אשה וכל מקום שהולך שם ביתו עמו ועיין מוהרדבז ז"ל במונדפסות סי' ע"ג: אמר המני"ח הואיל ונאמא לידי ראיתי ונתון אל לבי לחבר אל אהל העדות אשר נמצא באמתחתי למען בבר האמת ושלוא יפשל מורי ההוראה שבזמננו זה והבאים אחריהם לבטל הוראת ומנהג הראשונים רבני וגאוני ע"ק ת"ו בענין בחור מח"ל העולה לא"י לחוג את חג המצות וכיוצא מהרגלים פמנהג הידוע שקורים א"לה איזיירה אם יש לו לנהוג הי"ט שני ש"ג או יש לו לנהוג כבני א"י ושלוא לעשות פי אם י"ט א'.

שמענה ואתה דע לך פי זכורני בהיותי תינוק מורכב על כתפו של מרי הרב המאור הגדול מר זקני הרב המופלא כמה"ר משה גאלנטי ז"ל נתארכו הדברים בין גדולי הדור עד"ז והוא ז"ל הנה חוכה להחמיר הן מטעם דמפשט השמועה דפרק מקום שנהגו (נ"א:) ופ"ק דחולין (י"ז:) ליכא למשמע מידי דסתמא אתמרו כל שדעתו לחזור בו תנים עליו ח"מ שיצא משם מדינא וח"מ שהלך לשם מפני המחלוקת וכל שאין דעתו לחזור בו תנים עליו ח"מ שהלך לשם מדינא וחומרי מקום שיצא וכו' כמו שכתב הרדב"ז ז"ל סי' הנז' גם ממ"ש עוד בסי' רנ"ח בסתם נער שעדיין לא נשא אשה עי"ש דאם איתא להאי מנהגא דהוספם עפ"י נתיקין הראשונים נוחי עדן עדיף הוא ונהו ליה לאשמעינן דכל נער אף שדעתו לחזור מיד הרי הוא פאנשי המקום שהלך לשם משום הסמוכות והטעמים אשר תשמע מאחריה שסמכו למנהג והוראה זו גם מההוא דכתב הר"ן ז"ל בתשובת י"א הנה מתקשה בדבר מנהג זה ונהיה אומר אם אפשר זה גם אפשר שישא אותה סתם ואח"כ יכריח את אשתו להוליקה עמו למקומו וכדאיתא בתוס' שהביא הר"ן עיין עליו.

או שיתנה עמה להוליקה למקומו בפ"י גם מההוא תשובת הרב בעל שי למורא סי' מ"ח הנה קשיא ליה טובא דאם אנו נאמר דכל שהוא בחור חשבינן ליה כמו שאין דעתו לחזור פדי שינהוג פאנשי המקום שהלך לשם להקל ולהחמיר מהיכא תיתי לחייב מן הדין לנער שהוא לפרוע מס עמהם ונהי קנה מקומו בת"ת ואם ינדמן לו אשה יקבע דירתו ובזה לא הנה צורך לכל הנהו טעמי דכתב לפוטרן לפי שהרי הוא פאלו לא ישב שם לעולם: ולמסקנא דמלתא הנה מרגלא בפומיה שהנה מגלה טפח מסבירתו ומכסה טפחים לסיבת שסוף כל סוף הנה מוכרח להשיב שאלו דבר שפך קבל מרבותיו וגם נתברר לו שמנהג העיר הוא שכל רנוק מח"ל יעשה בא"י יום א' דוקא ותו לא ושמנהג זה הנה קדום ומתקון מגאוני עולם ושלוא הנה רשאי לבטלו וכן זכורני פמה פעמים בישיבת הב"ה הוא ז"ל בחברת הרבנים המובהקים גדולים ועצומים פמה"ש אלגזי כמהר"א אמיגו וכמה"ש גארמיזאן זלה"ה ואף בבית המדרש בחברת רבני ההסגר פולם פה א' עלתה הסכמתם

שלא יעשה בחור מח"ל כי אם יום א' פדי שלא לבטל המנהג יען כלל מוסכם הוא דהיכא שנהגו במידי דרבנן אזלי בתר מנהגא כ"ש וק"ו בנדון זה כי אעיקרא דדינא פרקא מה שהיו עושין בזמן בית שני י"ט היתה הספק לפי שלא היו יודעין אם נתקדש החדש וכו' ולדין השפא דבקיאינו בקיבועא דירקא י"ט שני ודאי חול הוא כמו שכתב הריב"ש ז"ל בתשובותיו פעם ושנים עיין עליו דלא נהגו בו אלא משום דשלחו מתם הנהרו במנהג אבותיכם וכו' (ביצה ד':) ונהרי זה מנהג מבטל מנהג דאעיקרא דדינא הוא דחוי מעיקרו מאי חזית דהאי מנהג סומק טפי ממנהג זה של עשיית הבחורים העולים לא"י יום טוב א' בלבד לא כי זה סומק טפי ובפרט לפי מ"ש הרא"ש ז"ל פ' מקום שנהגו לשון המתחיל ולא מבעיא כי ההוא דאיתרא שיש לו לנהוג כח"מ שהלך לשם ולא יקל מפני המתלונקת אלא אפי' ההולך ממקום שמחמירים למקום שמקילים ואפי' דעתו לחזור יש לו לנהוג כקולי המקום שהלך לשם ויחמיר במנהג מקומו בדבר שניכר בו שינוי מפני המתלונקת וכו' עי"ש הרי לך בהדיא שמוותר לעשות איסור בינים בקום עשה מפני המתלונקת ובלבד שלא יגע באיסור תורה וכן כתב מוהריק ז"ל בשורש ט' דאפי' אם יש במנהג צד איסור אין לזוז ממנו ויש לילך אחריו עי"ש ולא קשיא מוהריק דידיה אדידיה למ"ש בשרשיו פעמים רבות דאפי' במידי דממונא צריף להיות למנהג ראי' מן התורה דשאני ההוא דשורש ט' דהתיקון הוא יותר גדול מן המענות הנעשה כאשר יראה הרואה בנדון ההוא דשורש ט' וכמו שכתבו הראשונים על ענין תענית חלום בשבת ובאופן כזה דמצד א' נתקן תיקון גדול יותר בערף מן האיסור שיעשה נגד ההלכה אז ודאי שמנהג מבטל הלכה ואם על עבירה לשמה אפרו (נזיר כ"ג) דגדולה היא ממצוה שלא לשמה כ"ש וק"ו בנדון זה דעשיית הבחור שבא לא"י להשתטח י"ט א' לבד הוא מנהג ותיקין להחזיר הדבר לכמו שהיה ראוי להיות לכל מאחר דאנו בקיאינו בקיבועא דירקא ולולי מה שאפרו הנהרו במנהג אבותי' וכו' היו נקראים עוברי' על דת ונכשלים בפרכות לבטלה וביטול התפלה כאשר נבאר ואם פן ודאי דתיקון זה בהקרבנות והשנוואת המנהג לד"ת הוא מצוה יותר גדולה מערף מה שנהגה בעיני ההמון שסוברים דקא מזלזל במועדות וכמו שכתב מוהרא"י סי' שמ"ב דראוי ונכון לדקדק היטיב אם נוכל להשוות כל המנהגים לד"ת כמו נ"ד דהוי חומרא דאתי לידי קולא וכמו שנה פשוט שאם מתפלל י"ח והזכיר של י"ט לא נמצא שקרן בתפלתו ויצא י"ח דאפי' בשבת אם התפלל י"ח יצא אבל אם מתפלל שבע נמצא שקרן בתפלתו שאומר את י"ט מ"ק הנה וחותרם מ"י והזמנים ואע"ג דכתב הרשב"א בתשובה דחה"מ נקרא י"ט ניקא בי"ט א' בי"ט אחרון מאי איכא למימר וכו' ועוד דלא יצא י"ח בשבע וכו' יע"ש אם פן דון מפל הני מילי מעלייתא שכתבנו שאין להחמיר כלל להצריכו י"ט שני נגד כל גאוני עולם אשר קבעו המנהג משום דהוי חומרא דאתי לידי קולא וכל דין שאמה דן תחלתו להחמיר וסופו להקל אינו דין ולכן בנדון כזה שיהיה בחור העולה לאזיירה והוא ברשות עצמו דוקא יעשה יום א' אבל אם הוא סומך על דעת אחרים כפאב ואם אף שהיה מקום לומר דכיון דיש מרבתינו שפסקו דמצנת דירת א"י רבה היא לדחות את מצנות פבוד או"א לפי ששניהם חייבים בה אפ"ה אין להקל כלל וזוכר אני שהרב מרי מ"ז ז"ל היה מחמיר ולעולם התמידה ההלכה למעשה בדורות אשר באו אחריו לנהוג פן דהבחור שהוא ברשות עצמו הפא לזי"ארה מח"ל אעפ"י שדעתו לחזור לארצו הרי הוא פקבוע לעשות י"ט פכני א"י לפי

שֶׁאֶפְשֵׁר שָׁאם יִנְדָּמֶן לוֹ אִשָּׁה בְּמִנְהַר וּמִתָּן יִשְׁאָר בְּאִי נִהְרֵי הוּא כְּאִילוֹ נִשְׂא אִשָּׁה דְּכָל
הָרְאוּי לְבִלְיָה אֵין בִּילְיָה מְעַפְכַּת אוֹתוֹ וְכָל בְּחֹר שְׂדַעְתּוֹ סוּמְכַת בְּדַעַת אַחֲרִים כְּאָמֹר
יַעֲשֶׂה ב' יָמִים טוֹבִים וְכֵן הִנְקִבְעָה הַלְכָה לְדוֹרוֹת מִפִּי גְדוּלֵי הַדּוֹר וְאֵין לָנוּ לְזִלְזַל בְּכַבּוּדָם
וּלְהוֹצִיא לַעֲזוֹ עַל הָרְאוּשׁוֹנִים כִּי הֵלֵא תְרַאָה כְּמָה גְדוּל פְּחָם עַד שְׁאָמְרוּ בְּהַקּוֹמֵץ רַבָּה
(ל"ב).

(אם יבא אליהו אין שומעין לו שפכר נהגו העם. ולישוב סנגיא זו עם ההיא דפ"ק דר"ה
(ט"ו):) גְּבִי נִהְגוּ הָעָם בְּחֻרֵיבִין כַּר' נִחְמִיא וְכו' כְּבָר הָאָרִיכוּ לְמַעֲנִיתֶם הַמְּפָרְשִׁים
הָרְאוּשׁוֹנִים ו"ל הֵלֵא בְּסִפְרָתָם חֲקוּקִים בְּעֵט בְּרִזָּל וְעוֹפְרָת וּמִצָּאָתָּה כִּי תִדְרָשׁ דְּצִדְקוֹ
דְּבִרְיָהֶם בְּמָה שְׁחַלְקוּ בֵּין כְּשִׁמְנֵהָ הוּא בְּבִטּוּל מִצְוָה מִן הַתּוֹרָה כִּי הוּא דְר"ה וּבֵין
כְּשִׁאֲנוּ אִסּוּר תּוֹרָה אֶלָּא מְדַרְשׁ חֲכָמִי כְּחִלְיַצַת מְנַעֵל וְסַנְדַּל דְּכִי הָאֵי גּוֹנָא וְדָאֵי אֲזִלְיָנוּ
בְּתַר מְנַהֲגָא וְכִינּוֹן שְׁנַתְקִינִים הַמְּנַהֲג בְּקִיּוּם שְׁלָם אֵין שׁוֹמְעִין אֶפְיָלוּ לְאֵלֵיהוּ ו"ל וְעוֹז"א
בִּירוּשְׁלָמִי (ב"מ פ"ז ה"א וְעָרוּף עָרְוָה נִהַג) מְנַהֲג מְבַטֵּל הַלְכָה עֵינֵין בְּהֶם כִּי יִמְתַּק לְחַפְדָּ:
עוֹד מִצָּאָתִי מְוַעֲתַק אֶצְלֵי פְּסִק אֶחָד אֲשֶׁר הִעֲתִיקְתִּי מִכְּתִיבוֹת הָרַב הַמְּוַבְהַק כְּמַה"ר אַנְח"ח
ו"ל אב"ד דְּאֶזְמִיר יַע"א כְּאֲשֶׁר הִיָּתָה אֶלְמֵנְתוֹ בְּשִׁכּוֹנְתִי אֲשֶׁר הוּא ו"ל מְעִיד שְׁהֲעִתִּיקוּ
מִכ"י שֶׁל הָרַב הַמְּוַבְהַק הַמַּק' הָאֵלֵהִי כְּמַה"ר ר' יִשְׂרָאֵל בְּנֵימִין הַזְּקֵן ו"ל שְׁהִיָּה כְּמִשִּׁיב
לְהָרַב הַמְּוַבְהַק מְוַהֲרֵר שְׁמוּאֵל ו' סִיד אב"ד דְּמַצְרֵים יַע"א ו"ל עַל שְׁשָׂאֵל מְמַנּוּ לְדַעַת
מַה מְנַהֲג ע"ק יח"ץ (יְרוּשָׁלַיִם חֲבָרוֹן צִפְת) בְּעֵנֵין הָאוֹרְחִים הָעוֹלִים לְרְאוּת ג"פ בְּשִׁנְיָה
וְהִשִּׁיב לוֹ זֶה לְשׁוֹנוֹ.

תשובה למאי דבדניק לן מר לפי שאין מסרבין לגדול זאת אשיב ראיתי אחרי רואי
בילדותי ובזקנותי בינותי בפסחים ומה שהעלתה מצודתי ונדעתי הפעוטה והפחותה הוא
כי כל הבא מח"ל לארץ כל זמן שאינם עשירה ב"ב אל יתפללו י"ע אלא בצנועה וכ"ש
שאין להם להוציא ס"ת וללמוד בו בעניינא דיומא עד שיצרכו לעשרה א' או ב' מבני
העיר ועל זה וכיוצא בו שנינו במשנתנו [פסחים נ'] אל ישנה אדם מפני המחלוקת לפי
שאין לה פרהסיא גדולה מזאת ואם תראה שנוהגין בהפך מזה אינו מנהג קבוע עפ"י
חכמים אלא מפני הכבוד ודוחק השעשה ועניות בני א"י כי רבה היא גרמה להם לסבול
מנהג שלא כדיון פעם ושנים ונשאר קבוע עד היום ודוקא עשירה בעלי בתים אבל אם
היו פולם או מקצתם בחורים שמעתי משם הרב ר' אליעזר ו' ארזא שראה לרבני צפת
נ"ע שהיו מורים להם לנהוג י"ט א' בלבד כתושבי א"י אעפ"י שדעתם לחזור שאפ"ש
שאם ימצאו להם נישואין הגונים יקבעו דירתם בא"י אבל אם הם י' ב"ב או יותר הרי
הם קהל ועדה ויכולים לעשות מנהג מקומם בשלימות בכל פרטיו בפרהסיא ואין בזו
משום ואל ישנה מפני המחלוקת דהתם ביחיד מייירי והכי רהיט לישנא דכולה מתניתין
ודייקא נמי דקתני אדם דלא היל"ל מלת אדם אלא לדיוקא דאי הוי קהל ועדה אין כאן
מחלוקת.

גם אין בזה משום לא תתגודדו לא תעשו אגודות אגודות דמחזי כשתי תורות דהא אסיק
רְבָא בְּסוּף פ"ק דִּיבְמוֹת (י"ד) דְּדוֹקָא ב"ד א' פְּלַג מוֹרִים כב"ש וּפְלַג מוֹרִין כב"ה הוּא
לֹא תִתְגַּדְדוּ אֲבָל שְׂתִי בְּתִי דִינִים בְּעִיר א' כְּגוֹן בֵּית שְׁמַאי וּב"ה שְׂאֵלוֹ אוֹסְרִין וְאֵלוֹ
מִתִּירִין לִית לָן בַּה.

וְזֶהוּ שְׁשָׁנֵינוּ (מְגִילָה ד"ב) שֶׁהַפְּפָרִים מִקְדִּימִין לְיוֹם הַפְּנִיסָה פִּי' שְׁבָנִי הַפְּפָרִים קוֹרִים בְּעֵינֵירוֹת בְּיוֹם הַפְּנִיסָה דְּהֵינּוּ בְּשָׁנִי וּבֵה' אַעפ"י שֶׁהוּא יוֹם י"ב אוֹ י"ג וּבְנִי הָעֵיר עֲצָמָם אֵין קוֹרִין אֲלָא בִּי"ד וּבְנִי הַפְּפָרִים קוֹרִין בְּיוֹם הַפְּנִיסָה לְפָנֵי בְּנֵי הָעֵיר וְאִם שָׁלְחוּ מְנוֹת וְחָלְקוּ מְעוֹת וּמִתְנֹת לְאַבְיוֹנִים בּוֹ בְּיוֹם יֵצְאוּ וְזֶהוּ הוּא בְּעֲצָמוֹ נ"ד דְּכָל קָהָל וְקָהָל חָשׁוּב ב"ד בְּפָנֵי עֲצָמוֹ וְכָל מָה שֶׁפְּתַבְּנוּ מִןסִפְּסָם לְדַעַת הָרִי"ף וְהָרָא"ש וְאַפְּי' לְדַבְּרֵי הָרַמְבַּ"ם וְז"ל שֶׁפְּסָק פְּאַבְיֵי דב' בְּתֵי דִינֵים בְּעֵיר א' עוֹבְרִין מִשּׁוּם לֹא תִתְגַּוְדּוּ יֵשׁ לְחַלֵּק דְּהֵתָם דְּנִקְא שֶׁשְׁשֵׁתִי בְּתֵי דִינֵים דִּירְתָם קְבוּעָה בְּעֵיר א' וּב"ד א' נוֹהֵג הָפָה מִחֲבִירוֹ הָנִי לֹא תִתְגַּוְדּוּ אֲבָל בִּנ"ד שְׁבָנִי ח"ל הַבְּאִים לֹא"י שְׁדַעְתָּן לְחִזּוֹר וּלְפִיכָהּ נוֹהֵגִין חוֹמְרֵי מְקוֹם שֶׁיֵּצְאוּ מִשָּׁם הָנִי כְּעֵיר א' בְּפָנֵי עֲצָמָה וְדָמִי לְשֵׁתִי ב"ד בְּשֵׁתִי עֵינֵירוֹת דְּלִית בֵּיהּ מִשּׁוּם לֹא תִתְגַּוְדּוּ לִכ"ע.

וּמִצָּאֵתִי הוּן לִי מִתִּירוּצָא קָמָא שֶׁפְּתַב הָרָא"ש בְּסוּף פ"ק דִּיבְמוֹת וְז"ל וּבְמִגְלָה אַעפ"י שֶׁקוֹרִין בְּנֵי הָעֵיר בִּי"ד וּמִקְדִּימִין לְבְנֵי הַפְּפָרִים וְהָנִי כְּמוֹ ב"ד א' בְּעֵיר א' פְּלַג מוֹרִין כַּב"ש וּפְלַג כַּב"ה לֹא קָרִינָן בֵּיהּ לֹא תִתְגַּוְדּוּ פִּינּוֹן דְּלֹא עֲבָדִי הֵכִי מִשּׁוּם פְּלוּגְתָא אֲלָא שֶׁהַמְּקוֹם גוֹרָם וְאִם הָיָה בְּמִקְוֹם זֶה הוֹלֵךְ לְמִקְוֹם אַחֵר הָיָה עוֹשֶׂה כְּמוֹתָם הַלְכָהּ לֹא מִחֲזִי כְּשֵׁתִי תוֹרוֹת וְאַעפ"י שֶׁר"ל הַקְּשָׁה לִר"י מְמַגְיֵלָה ר"י לֹא חָשַׁשׁ לְהַשִּׁיב לוֹ מִשּׁוּם דְּלֹא חָשִׁיב לִיהּ כְּשֵׁתִי תוֹרוֹת מִטְעָמָא דְּפָרְיִשִׁית.

וּמ"ש מִקְדִּימִין לְבְנֵי הַפְּפָרִים כְּפִינְתוֹ שְׁבָנִי עֵינֵירוֹת עֲצָמָן הָיוּ מִקְרִים הַמְּגִילָה לְבְנֵי הַפְּפָרִים בְּיוֹם הַפְּנִיסָה כְּדַמּוּכַח שָׁם וְעֵי"ש וּמִשָּׁם בְּאַיְרָה וְסָמָךְ בְּרוּר לִמ"ש וְה' יֵצְאוּנוּ מִשְׁגִּיאוֹת יִשְׂרָאֵל בְּנִימִין.

אִלוּ דְּבָרֵינוּ אוֹת בְּאוֹת תִּיבָה בְּתִיבָה אֲשֶׁר הַמּוֹרָם מֵהֶם בְּעֵנָן הַבְּחוּרִים תְּלָה הַדְּבָר בְּאַשְׁלֵי רַבְרָבִי גְּאוּנֵי צְפַת וְז"ל אֲשֶׁר כָּהּ הָיוּ מוֹרִים הַלְכָהּ לְמַעֲשֶׂה שְׁלֹא יַעֲשׂוּ כִּי אִם י"ט א' בְּלִבְד אִף שְׁדַעְתָּם לְחִזּוֹר.

א"כ מִי הוּא זֶה וְאֵי זֶה הוּא הַמּוֹרָה שֶׁבְּזַמְנָנוּ זֶה שֶׁיִּמְלָאָנוּ לְבוֹ לְחַלּוֹק וּלְהוֹרוֹת הָפָה מִמָּה שֶׁהָיוּ מוֹרִים גְּאוּנֵי צְפַת וְהוֹקְבֵעָה הַלְכָהּ כְּהוֹרָאָתָם וְלִית דִּין צְרִיף בְּשֵׁשׁ כִּי כָּל מוֹרֵי הוֹרָאוֹת שֶׁבְּזַמְנֵינוּ יָדְעוּ טוֹבָא דְּקִטְנָם שֶׁל הַגְּאוּנִים הִנּוּ עָבָה מִמְתְּנֵיהֶם וְלֹא יִפְרְצוּ אֶת הַגָּדָר כִּי מָה יָדְעוּ וְלֹא אֲתָם הָיָה וְדו"ק (עִי' שַׁע"ת ס' תצ"ו וְשׁו"ת חֵיִים שְׁאֵל ח"א ס' נ"ה).

וּמַעֲנִין לְעֵנָן בְּאוֹתוֹ עֵנָן רְאִיתִי לְהוֹדִיעָה ג"כ אֶת אֲשֶׁר קָרָה לִי פֶה לְיוֹרְנוֹ וּמָה שֶׁעֲמַדְתִּי בּוֹ הַלְכָהּ לְמַעֲשֶׂה בִּשְׁ הַתְּנ"ו יוֹם שְׁנֵי שָׁל חַג הַשְּׁבוּעוֹת קָרָאוּ אוֹתִי לְעֵלוֹת לְקָרוֹת בְּתוֹרָה וְלִהְיוֹת דְּהָנִי דְּבַר פְּרָהֶסְיָא עֲלִיתִי וְאַמְרֵתִי לָהֶם שֶׁמֵּאַחֵר שֶׁהֵם נוֹהֵגִין דְּלֹא כְּהָרַמְבַּ"ם וְז"ל (פִּי"ב דְּתַפְלָה) דְּמִתִּיר לְהוֹסִיף עַל מְנִין הַקְּרוּאִים כְּאֲשֶׁר הוֹבָאָה סְבָרְתוֹ גַּם בְּהַגְּהוֹת הָרַמְבַּ"א וְז"ל (ס' רפ"ב ס"ב) גַּם מִשָּׁם תְּשׁוּבָה מֵהַר"מ וְהַב"י דְּהוּא פְּשִׁיטָא לִי דְּטָעוּ לְהַעֲמִיד אוֹתִי בְּקִרְיַת פְּרִשְׁת הַרְגֵּל שֶׁלָּהֶם לְהַשְׁלִים לְמִנְיָן וְזָכַר וּרְאִיָה לְדַבְּרֵי דוּמָה בְּדוּמָה הֵיחָא דְּכַתְּב מוֹהַרִיק"ו וְז"ל ש"ט וְהִבְיָאוּ לְפָסֵק הַלְכָהּ מִרְן מוֹהַרִיק"א א"ח ס' תַּקס"ו (ס"ו) וְשָׁלְכֵן הָיָה רְאוּי לָהֶם לְהוֹסִיף עוֹד א' מְבָנֵי הָעֵיר דְּחָל עֲלֵיָהּ חוֹבַת פְּרִשְׁת הַיּוֹם וְאֵין שׁוּמַע וְאֵין מְשִׁיב.

אחר יציאת בה"כ נמצאתי עם הרב הפולל בכתמות ובדעות כמה"ר חנוניה קזיס נר"ו מפיוורנציא יע"א והגדתי לו כי על דבר פנה עמדותי בהיותי ברשיר עם הרב הגדול הד"ג ונהרא לי תשובה א' אשר הובאה לו מועתקת מצפת מכ"י של הרב המובהק מארי דתלמודא כמה"ר גבריאל איספריאנסה ז"ל אשר אעתיק אותה לה פה בסיום דברי ונאירו דבריו עיני הקורא והח"ק הנ"ז דיקמה נ"ד לה הוא דהלכו' אבל סי' ת' דאם קראו את האבל לעלות לתורה ביש"ק דצריף לעלות וכו' עי"ש גם מעשה רב דר"ת וכו' ולזה אמר דכיון דהתם חייב לעלות משום שהוא אינו יכול להמנע מפני שהוא דבר שפירסהיא ודבר ש"פ אינו נוהג בשבת אורף הקא פיון דחייב הבן א"י במילי דפירסהיא ועלה למנון הקרואים.

ואני השבתי לו שבמחילה מכבודו החשוב עלי שאין הנדון דומה לראיה ושאני התם דהאי גופא בר חובא הוא בקריאה זו שפן כתב אבל לחזור הפרשה פיון שחייב אדם להשלים פרשיותיו טם הצבור הני פקורא את שמע ומותר.

נמצא שלהיות תרתי טעמי אלימי חדא שהוא חייב בפ' השבוע זאת ועוד דהוי דבר של פירסהיא משום הכי חייבוהו לעלות מאחר שקראו אותו לעלות אבל בנ"ד דלאו בני חובא נינהו בני א"י בקריאת פ' בני גולה מי זה אמר ותהי שיקראוהו לעלות כדי לחייבו שיעלה מטעם שהוא דבר ש"פ והטיב חרה לי על העומדים על הפקודים כי נשאלתי בתחלה מא' מהם המיוחד מה הנה מנהג ע"ק והשבתי לו מה שהייתי זוכר באמת שרבני ע"ק היו מתירים מהם ב"ט ב' ש"ג לעלות בתורה לפי שנוהגים פסקרת הרמב"ם ז"ל הנ"ז וכל מקום שמוסיפין הדעת נותן שיוכל להיות הבן א"י מן הנוספים ונהרי הוא פקורא בתורה ולא איתקרי ברכה לבטלה לגבי דידיה וגם לבני גולה הרי אפא הני חמשה גברי דבני חובא נינהו דעולים לקרות בתורה ולמסקנא דמילתא דהנה נראה לע"ד דהבן א"י אם קראו לעלות ב"ט ב' ש"ג משום פכוד צבור ביקרא דידיה דחייב לעלות משום דהוי דבר ש"פ אבל שלא יברך ויברך הסזן במקומו כשהי"ט שני הוא ביום אג"ד אבל אם הוא ביום ב' וה' יכול לברך ושפך הנה מקנבל אצלי שרבני צפת לא היו מפקפקים בזה ושקיו אומרים דיכול להיות מן הנוספי' ולברך בלי ספק מאחר דיום זה יום הוא שפל ישאל בני חובא נינהו בשמיעת קריאת התורה עפ"י תקנת עזרא וכיון שפן מה לו בסדרא דיומא מ"ל במקום אחר מן התורה וכל זה הנה דוקא לפי שמוסיפים אבל בלא האי טעמא מה להם ולבן א"י לחייבו שיעלה.

ונהרי לה פסק המלאך גבריאל הנז' כאשר נדרתי: שאלה בן א"י שהולך לח"ל אם מותר לעלות לקרוא בתורה ב"ט ש"ג ולהשלים למנון הקרואים פיון שהוא אינו מחויב בקריאת התורה שבאותו יום.

תשובה נלענ"ד דאינו רשאי לעשות פן דהוי מברך ברכה לבטלה פיון שהוא אינו מחויב פנ"ל. ועוד ראיה לזה ממ"ש מוהרי"ק שפנהו שלא התענה בת"צ לא ישא את פפיו ולא לעלות לקרוא בתורה דכיון שהוא אינו מחויב בקריאת התורה פיון שלא התענה אע"פ שהציבור נתחייב לית לן בה וקשתעמיק בדבר תמצא שק"ו הם הדברים ומה התם שמתחייב בדבר וכל עליו חובת תענית שהרי דר הוא באותה העיר אפ"ה פיון שלא התענה

אינו רשאי לקרות בתורה כ"ש בנ"ד שמעולם לא חל עלנו חובת קריאת התורה שבאותו יום שהרי הוא מא"י שפטורין.

לבד זה מצאתי לכאורה והביא תשובה זו של מוהר"ק מרנא הב"י וכן פסק בש"ע סי' תקס"ו. עוד נראה לי להביא ראיה לדין זה משם הר"ן בפ"ב דמגילה גבי מש"ש ויש לשאול היאף מתירים לפקדים ליום הפניסה הרי פאן לא תתגודדו וכו' והשיב שם לזה וז"ל יש לומר דהוי נמי פשתי ב"ד בשתי עיירות מקרו שהרי בני הפקדים מציינים לעצמם ודעתם לחזור וא' מהם הוא שמוציאין שאינו נראה שהוא א' מבני העיר פוטרן פיון שאינו מחוייב בדבר הגלפה וכו' ע"כ הרי מוכח דכשאחד אינו מחוייב בדבר אעפ"י שחבירו מחוייב אין מי שאינו מחוייב בדבר יכול להוציא למחוייב ובנדאי דה"ה דהוא אינו יכול לקרות המגילה ולברך עליה פיון שאינו מחוייב הוא לא הגיע זמנו ורבותא איפא הכא למימר בנ"ד ג"כ שאינו יכול לקרוא בתורה ולברך עליה פיון שאינו מחוייב הוא ביום זה לקרוא אותה פרשה מה לי עתיד מה לי עבר וק"ו הדברים ומה התם במגילה שסופו לבא לידי חיוב קריאתה אפ"ה אינו יוצא י"ח בקריאת בני המוקדמים ואינו רשאי לברך עכשיו פיון שלא הגיע זמנו כ"ש בשעבר זמנו וכבר יצא י"ח קריאה ואינו חייב בקריאה זו דנדאי דאינו יכול לברך על מה שאחרים חייבים הנלע"ד פתבתי הצעיר גבריאל איספראנסה.

(עי' באה"ע או"ח סי' תקס"ו. ובג"י חיי שם ושבו"י ח"א סי' מ' ויעב"ץ ח"א סי' קס"ח) ובעיקרי הד"ט או"ח סי' כ"ב אות ל"ח): ולי אג"י הצעיר עדיין לא מתניתבא דעתי הקלושה מה יהיה דינו של הנער דפסק הרד"בז שאסור במלאכה ומתפלל תפלה של חול בינו לבין עצמו מה יעשה בענין עלית הס"ת כי לפום ריהטא נראה לומר כמש"א בסתם בחורים העולים לא"י דהואיל ואם ימצא שם די מחסורו ע"י גישואין יקבע בית דירה פאנשי ח"ל [א"י] יחשב ומצד אחר תברא בצדה דוק ותשכח כי אין המקום הזה והפנאי מסכים להאריך ובפרט כי העיקר חסר ואין אמן ולא פלים לעמוד על ענוק ועיקר הדינים ומפאן מודעא והתנצלות רב לכל שאר התשובות אשר יבואו לפניהם כי לא אוכל לצאת ולבא בהם להתלמוד פאשר הנה עם לבבי הן מחמת הטעם הנזכר והן מטעם כי רואה אני שפונות א"א ז"ל בקיצור כדי שלא להכביד במשוי הוצאת הספר ועם כל זה כפעם בפעם לא אשיב אחר ידי מלרשום קצת דברים שעמדתי עליהם ושלמדתי מרבתי הרשומות אצלי ע"י פתיבת הקנה אשר קניתי לי לחבר נכון ישר ונאמן: איתא בש"ע או"ח בסי' תס"ח דין ד' (עי"ש במג"א וח"י ס"ק ט') וכן מי שדעתו לחזור למקומו וכו' מדקאמ' וכן משמע דרישא מייירי דאין דעתו לחזור ובי"ד סי' רי"ד (וע"ש בש"ף) פסק להפך ומצאתי מוגה לכן ועכ"ז הוא לשון פפול ואפשר דלעולם גרסינו וכן ואתא לטפויי אפי' שמתחלה לא הנה בדעתו לחזור ואח"כ גמלה לחזור מיד או אפשר דפליג ארדב"ז ז"ל שאכתוב בסמוך עיין בדבריו אי נמי דקמ"ל דאם דעתו לחזור אפי' שעקר דירתו פיון דבעת שעקר דירתו הנה בדעתו לחזור למקומו הוא פאנשי מקומו וק"ל ועיין מ"ש בסמוך דפשיטא אדברי הרדב"ז ויותר נכון לומר דלא תימא נוהג במקומו להתמיר דוקא קמ"ל דאפ"ל להקל ומאי דאמר תו בין להתמיר ללמדנו דלא תימא דוקא בשלא לעשות מלאכה שרי דכמה בטלני איפא בשוקא אבל חומרא אחריתי אפי' בצנעה לא שמא נראהו ואתי לאנצויי קמ"ל דבין להקל בין להתמיר נוהג במקומו בצנעה וק"ל

ומוהריק"ש ז"ל פירש דרישא איגרי בסתם א"נ דרישא איגרי לעגנו מלאכה דאפי' בפרהסי' ליפא מחלוקת והכא איגרי לשאר דברים דדוקא בצנעא עיני עליו.

ז"ל הרדב"ז סי' ע"ג מי שיצא מהעיר ודעתו לחזור מיד נוהג קולי מקום שיצא משם בצנעא אבל אם דעתו לחזור לאחר זמן פגון שפא לישא וליתן ולהרויח אפי' שלא עקר דירתו אינו נוהג קולי המקום שיצא משם אפי' בצנעא אבל נוהג חנומרותיו כל שלא עקר דירתו אבל אם עקר דירתו אפי' דעתו לחזור אינו נוהג ח"מ שיצא משם ע"ש.

ולעגנו י"ט שני של גליות פתב תפלה ובשול הוי בצנעא מלבוש הוי פרהסי' ע"ש ע"כ. ואני בעיני מסתפק בדעת הרב ז"ל על מי שעקר דירתו ודעתו לחזור מיד מה דינו כי לא פורש בדבריו וצל"ע: ה) שאלה הקונה כובע או אבנט קדש אם יברך כמו בפקר: תשובה אפטר יברך בכובע עוטר ישראל.

ובאבנט אוזר ישראל: אמר המניח נ"ל דשתיק בלא שם ומלכות: ו) שאלה מי שאסר ספרו על חברו אם מותר ללמוד בו ע"י הרהור: תשובה קול מראה וריח אין בהם משום מעילה אבל איסורא איכא ואמרו (פסחים כ"ו).

(שלא יזונו עיני מביית קדש הקדשים. ל"ד ויתור מותר (נדרים ל"ב): המנדר הנאה אם אינו נוגע בו יוכל ללמוד: אמר המניח באנו למחלוקת אי הרהור פדבור דמי או לא.

(ברכות כ: עי' יעב"ץ ח"א סי' ס"א): ז) נמצא בכתבי הר"י בוטון ז"ל שהנזשא אשה יכול לומר שהקיינו וכששאלו את פי הרב אור שרגא ז"ל אמר הי"ל לשאול אם יאמר דיין האמת: ח) שאלה מי שאמר בשעת המנחה קונם עלי כל מאכל למחר או שבועה שלא אוכל למחר אי הוי קבלת תענית בכף: תשובה קבלה היא ומתפלל ענינו: ט) שאלה פיצד מברכין על הקאני: תשובה הקאני אינו נאכל פשהוא חי אלא קולין אותו והוא ראוי לאכילה וכשדכין אותו מבשלו במים וראוי הנה לברך עליו בפה"א אלא דעמא דבר לברך שהפל (עי' באה"ט ושע"ת סי' ע"ב ס"ק י"ט ובמור וקציעה סי' ר"ד) ומה שנשאל אם מקדשין עליו לא מחכמה דאין לקדש אלא על חמר מדינה דמרוי ומשכר דומיא דיין.

ומה ששאלו אם יש בה משום בישולי גוים. אני מחמיר על עצמי ומ"ש חמי הרב נר"ו דאסור לשתות אותה בקאבאניס משום חתנות במחילי מכבודו דלאו מידי דמשכר הוא אבל משום מושב ליצים איכא [אמר המניח עיני בבאר עשק שבועה טעמים להתירה משום ב"ג (עי' בשבו"י ח"א סי' ב יעב"ץ ח"ב סי' קמ"ג וקמ"ד).

ופמ"א ח"ב סי' ס"ב) ומה שנסתפקו על ברכה אחרונה י"א וי"א והנה נראה להביא סעד למברכים דיש או' דשיעור שתיקה פשיעור אכילה (ראב"ד מובא בטא"ח סי' תרי"ב) ועוד דלתמידי ה"ר יונה מברכי' לבסוף אף שאין שם שיעור.

ומה שטענו מפני שדרך שתייתו בכף אין בכף פלום: אמר המניח מרי הרב מ"ז ז"ל הנה מברך ברכה אחרונה אף שדעתו הנה נוטה שלא לברך מפח הדין דפסק הרמב"ם פ"ח מהל' אבות הטומאה דין י"ב דמוכח מין דגמיעו' לא מצטרפי.

ומה שפסק הב"י בי"ד סי' פ"א סעיף ז' עי"ש הלא נודע הוא דמפני מפת מרדות אף על קצי שיעור זה ה"ה דעתו ז"ל להלכה אבל לא למעשה משום דאי אפ"ש שישקה בו האדם מגמיעה לגמיעה שיעור אכילת ד' בצים.

והוא ז"ל ה"ה מברך מפת מה שפסק הרב בעל שני"ר פנסת גדולה דהסכים לברך והו' מפת דעמא דבר נהגו פן ולרבים טועים ל"ח וראוי לשפוק דעתין ונעבד פנותיהו ובפרט דיש להם על מה שייסמוכו והוא דעת הי"א דשיעור שתיה כשיעור אכילה ולתלמידי הר"י מברכין לבסוף אף שאין שם שיעור.

ונה פלל גדול שיהיה מוסד בדינו אם הלכה רופפת בידך פוק חזי מה עמא דבר כי פשוט הוא אשר באהבת ה' את עמו ישראל יסיר מכשול מדרכיהם ולא יטו כל העולם אחר היחיד אילו סברתו דחוייה.

(עי' באה"ט סי' ר"ד ס"ק י"ב ושמש צדקה או"ח סי' ב' ומצל מאש סי' ו'): עוד רשום אצלי בי"ד סי' צ"ב וקי"ג הגהת הרמ"א ז"ל דין ב' על מ"ש אם לא במקום שנהגו למשוח המכתב בחלב שאז נוהגים בהם איסור היינו שמושחים המכתב מבפנים אבל אם מושחים אותה מבחוץ כדי שתרוץ המכתב לתוך התנור שרי וכן נהגו הגוים למשוח אחורי המכתב שקולין בה הקאני בחלב כדי שתרוץ המכתב לתוך התנור ונהגו בו היתר ויש רבים מפקפקים בו.

ויראה דשרי דהוי נותן טעם לפגם ותו דאית ס' פנגד החלב ותו דכיון דהוא מבחוץ חנם האש שורפו ומייבשו מיד ואינו מפעפע מבפנים כמו שכתב הרב המגיה (בסי' צ"ב ס"ו דאז הקדירה נמי שרי) הפרש מבחוץ לבפנים: י' שאלה על אגו"א ארדיינטי שהיא יין צרוף מה דינו: תשובה לדידי חזי לי שהוא יין גמור שגשגתה למעליותא וכתב הריב"ש שכל זעזעה היוצאת ע"י האור הרי היא כדבר עצמו ודמי למי' דסילקי וכל חנומרות היין יש לנהוג בו אלא שאני מברך שהכל משום מנהג ואפ"ש שמקדשין בו דחמר מדינה נמי הוי.

(עי' באה"ט ס"ס ער"ב. ובצקרי הד"ט יו"ד סי' י"ג אות ז): אמר המני"ח עיין בש"ת באר עשק סי' ק"ט דפסק דיכולים לברך ולקדש ולהבדיל על סתם יינם מאחר דשותים אותו ועברי איסורא חדא לא יעשו שנים ויכולים לענות אמן אחר ברכתם.

וידעת רבותי ואבותי ונדעתי אין זה מברך א"מ (עי' באה"ט סי' רע"ב סק"ב ומשנת חכמים דף צ"ה ובשמים ראש התדשות סי' ד' ונעב"ץ ח"א סי' מ"ה) והנזק בו קדש על הפת כדי לצאת י"ח ובספר צרור החיים וס' חיי עולם האריף א"א ז"ל בתוכחת מגולה כמעט מצאתי בהם פתוב פכל הפתוב בס' הזכרונות על קולת היין והתר הקדשות וכינצא ותגלחת הזקן בתער שנתפשטו בקצת מאחינו הנפוצים בגולה ונמצאים בכנף הארץ היא איטליי'א של יון דוקא שפשתה המספחת הזאת בעור בשרם ועל הרועים חרה אפו שאין מוחין בידי עוברי עבירה מבלי השגחה והוא ז"ל כמעט השנה ג' עבירות אלו לג' עבירות חמורות שצטונו ליהרג ולא לעבור דוק ותשפח דאית בהו משום לתא דע"ז וג"ע וש"ד אשר אם יזפני הי"ת אעלה את דבריו על הס' ובדיו העומד וכעת הרוצה ליהנהר במה שהתורה הזהירנו יש די והותר בספרים ובפרט בס' הזכרונות הנז' דאשריו

לְאָדָם הַהוּגָה בּוֹ וּמְקַיְיִם אֶת דְּבָרָיו וְעָלְיוֹ תב"ט: אַגַּב רָאוּי לְהַסְתַּפֵּק בְּאֵלֵינוּ שְׁנוֹתָנִין הֵינּוּ בְּצִלּוּחִית שֶׁל זְכוּכִית וְנוֹתָנִין מְעַט שְׁמֵן עַפ"י הַצִּלּוּחִית שֶׁהוּא עַל הֵינּוּ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְקַלְקַל וַיִּעֲמֹד יָמִים רַבִּים אִם נִגְעַת הַגּוֹי בְּשֵׁמֶן מֵהַ דֵּינֹו שְׁלֵינּוּ שֶׁבְּצִלּוּחִית וּא"א כָּתַב שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁיֵּשׁ לְדַמּוֹתָיו לְמִשְׁנַת ד' פ"ב דְּטָבוֹל יוֹם וְנִגְעַת טָבוֹל יוֹם בְּשֵׁמֶן לֹא פָּסַל אֶלֶּא אֶת הַשְּׁמֵן אוֹף הֶכָּא אֵימָא הֶכִי נָמִי וצ"ע.

גַּם נִסְתַּפְקִיתִי אִם הַשְּׁמֵן הַזֶּה יַעֲלֶה לְחוּתָם א' לְהִיּוֹתוֹ עַל פִּי הַצִּלּוּחִית וְאֶפְשָׁר שֶׁאִם הִיא מְלֵאָה עוֹלָה לְחוּתָם א' דְּלֹא גָרַע מִמָּה שֶׁנִּהְיָו בְּמַצְרִים לְשׁוּם פְּרוּסַת פֶּת ע"פ הַצִּלּוּחִית וּמוֹסְרִין אוֹתָהּ בְּיַד הַגּוֹי.

(ע"י שבו"י ח"א סי' ס"ב וְעַקְרֵי הַד"ט יו"ד סי' ט"ז אוֹת י"ד): עוֹד דְּקִדְקִיתִי בִּי"ד סי' קכ"ג (סכ"ד) אַגְנוּוָה אַרְדֵּינְטִי שֶׁל עַכּו"ם מְדַקְאָמַר שֶׁל עַכּו"ם נִרְאָה מְשֵׁם הֵיִתֵּר לְמַגַּע עַכּו"ם בְּאֵגוּוָה אַרְדֵּינְטִי שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּגְעַת בּוֹ גּוֹי מְשׁוּם דְּסוּף פֶּל סוּף הָרִי הוּא זִינְעָה וְהֶכִי נִהְיָו הַעוֹלָם לְהַקְלֵ בְּזָה וּלְפִי מ"ש א"א ז"ל נִרְאָה דִּישׁ לְהַחְמִיר.

וְאַגַּב רָאִיתִי לְהוֹדִיעַ שֶׁבְּהִיּוֹתִי פֶּה לְיוֹרְנוֹ יַדְעִיתִי מֵהַ שֶׁלֹּא הֵיִיתִי יוֹדֵעַ וְאֵינָם יוֹדְעִים אֲנִשִּׁי מְקוֹמְנוֹ סֶדֶר וְאֵן עֲשִׂיתִי הַאֲגוּוָה הַאֲרֵדֵינְטִי שֶׁל קֵאנִיל"ה שֶׁל גּוֹיִם שֶׁאֵנוּ נוֹהֲגִין בָּהּ הֵיִתֵּר מְשׁוּם חֶסְרוֹן יַדְעִיתִי אֵן עֲשִׂיתָהּ וְהוּא שְׁשׁוּרִין אוֹתָהּ תַּחֲלָה בֵּינּוּ עַד שֶׁיִּבְלַע הֵינּוּ בְּקִנְיָלָה וְאִח"פ מְבַשְׁלִים אוֹתָהּ וּמוֹצִיאִים מִמֶּנָּה תְּמַצִּית כֹּחָה ע"י צִינּוֹר כְּדָרָה הַשְּׂכָר וְכִיּוֹן שֶׁפֶן וְדֵאֵי דְצָרִיף לְנִהְיָג בָּהּ אִיסוּר וּפּוּק חֲזִי מֵהַ שֶׁכָּתַב הָרִיב"ש ז"ל סי' רנ"ה דְאָסַר אוֹתָהּ לְרַפּוּאָה אִפִּילָה לְחוּלָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה וְאִפִּילָה שֶׁהִיא בְּסִתָּם יֵינָם: יא) שֶׁאֵלֶּה חֲטִיין שֶׁטּוֹחֲנִין בְּרַחֲמִים שֶׁל יָד אִם צָרִיף לְהַמְתִּין יוֹם אוֹ יוֹמִים לְלוּשׁ מְצָה לְפֶסַח: תְּשׁוּבָה כְּפִי הַנֶּרְגָשׁ אֵין שֶׁם חִימוּם כָּלֵל אֲבָל טוֹב לְהַחְמִיר.

בֵּאֵה"ט ס"ס תנ"ג: יב) שֶׁאֵלֶּה הָא דְאֶמְרִינּוּ מִתּוֹךְ שֶׁאֵינּוּ יָכוֹל לְהַשְׁבַּע מְשֵׁלֵם אֵי הָיוּ דְרַבְּנָן אוֹ דְאֹרְיִיתָא: תְּשׁוּבָה בְּקוֹנְטְרִים הַאֲרַכְתִּי לְהוֹרוֹת שֶׁהוּא מְדַרְבְּנֵן וְעֵינּוּ בְּמוֹהַרש"ד (ע"י בְּתוֹס' דְרַבְּנָן סי' ק"פ): יג) שֶׁאֵלֶּה שְׁבוּעַת הַקִּיסַת מִיבְעֵיָא אֵי לֹא טְעִין אֵי טְעִינֵן לִיהִ: תְּשׁוּבָה נִרְאָה לְחַכְמֵי הַהֶסְגֵּר יצ"ו דְטְעִינֵן וְלִדְיָדִי לֹא אִיתְּבַרְר: יד) שֶׁאֵלֶּה הָא דְאֶמְרִינּוּ (ע"י ב"י או"ח רס"ח תר"ץ) בְּמַגִּילָה שֶׁחֶסֶר רַבָּא אֵי הָיוּ רַבָּא בְּאוֹתִיּוֹת אוֹ בְּתִיבּוֹת אוֹ בְּפֶסּוּקִים: תְּשׁוּבָה מִסְתַּבְּרָא דְבְּפֶסּוּקִים הוּא דְבְּאוֹתִיּוֹת אֵן לֹא בְּקִיאֵינּוּ בְּחֶסְרוֹת וְיִתְרוֹת כְּדֵאִיתָא פ"ק דְקִדְוִישִׁין.

ד) (דף ל') וְכֵן תְּיָבוֹת כְּגוֹן אוֹתָם אֵיתָא הֶכִי וְאֵיתָא הֶכִי. (ע"י נְדָרִים ל"ז: וְתוֹס' שְׁבַת נ"ה: ד"ה מְעַבִּירִים מִש"כ בְּשֵׁם הַיְרוּשְׁלָמִי וּבְהַגָּה רַעֲק"א ז"ל שָׁם): טו) שֶׁאֵלֶּה מִי שֶׁנִּתְּנָן יָדוֹ עַל גַּמַר' שֶׁנִּדְפְּסָה ע"י עַכּו"ם וְאָמַר בְּזֹאת הַתּוֹרָה שֶׁכָּף הוּא הָאֲמַת מֵהוּ: תְּשׁוּבָה הֵיכָא שֶׁנִּדְפְּסָה בִּיְדֵי יִשְׂרָאֵל לֹא קְמִיבְעֵיָא לָן דְכִיּוֹן שֶׁפֶשֶׁט הֵיִתֵּר הַפְּתִיבָה בְּתוֹרָה שְׁבַע"פ מְשׁוּם עַת לְעֲשׂוֹת לֵה' וְדֵאֵי שֶׁהַקְּב"ה הִסְפִּים בְּדָבָר אֲבָל גְּדַפְּסָה בְּיַד עַכּו"ם מִבְּעֵיָא.

צָרִיף לְיַדֵּעַ שֶׁאֵינּוּ נִקְרָא תּוֹרָה הַדְּבָרִים כְּכַתְּבָם בְּלֹא קְוִוָּשָׁה וְהָרִי הֵם כְּגוּף בְּלֹא נְשָׁמָה וְלָכֵן אֶמְרוּ חז"ל (בְּרַכּוֹת כ"ד:) הַקּוֹרָא בְּתוֹרָה בְּמִקּוֹמוֹת הַמְּטוֹנְפִים עָלְיוֹ הוּא אוֹמֵר וְגַם אֲנִכִי נִתְּתִי לָהֶם חֲוָקִים לֹא טוֹבִים בְּאֵן שֶׁהַקּוֹרָא פ' בְּרֵאשִׁית ד"מ לְשֵׁם תּוֹרַת מִרְע"ה וּבְמִקּוֹם טְהוֹר נִקְרָא קוֹרָא בְּתוֹרָה וְאִם לֹא נִקְרָא כְּאוֹמֵר דְּבָרִים בְּטִלִּים שֶׁאֵינּוּ בָּהֶם מְשֵׁ

או כְּשִׁירֵי הָעֶגְבִּים שֶׁהוּא דְבוּר גְּמָאָס וְלִכְּן ס"ת שֶׁפָּתְבוּ גוֹי יִגְנֹז שְׂאִין בּוֹ קְדוּשָׁה וְאִין שְׂכָר לְקוּרָא בּוֹ.

וְכֵן בְּזִמְנוֹ אִיסוּר פְּתִיבַת תּוֹרָה שְׁבַע"פ הַקּוּרָא אוֹתָהּ מִתּוֹךְ הַכְּתָב אִין לּוֹ שְׂכָר כְּמוֹ שֶׁהִבְאֵתִי מִן הַיְרוּשְׁלָמִי (שְׁבַת פט"ז) בְּהַקְדַּמַת זְרַעִים הָא לְמָה זֶה דּוֹמָה לְכַהֵן שְׂבָא עַל הַגְּרוּשָׁה וְהַטִּיל טַפַּת זְרַע הַקֶּדֶשׁ בְּמִקּוֹם שְׂאִינוֹ רְאוּי שְׁנַתְחַלֵּל אוֹתוֹ זְרַע פֶּה הוּא מִי שֶׁהִלְבִּישׁ רוּחַגְנוּיֹת הַתּוֹרָה שְׁבַע"פ בְּלְבוּשׁ נְכָרִי גְתַחֲלֵלָהּ וּכְאֵלוֹ אֵינָהּ וְכִמוֹ כ"ג שֶׁשָׁמַשׁ בְּבִגְדֵי פֶה הַקְדוּשָׁה שֶׁחֲלָל עֲבוּדָתוֹ וְלִכְּן אוֹתָם סְפָרִים שֶׁמְדַפְּסִין הַעֲכוּ"ם לְעֲצָמָם תְּנַ"ךְ בְּאוֹתִיּוֹת וּבִלְשׁוֹן הַקֶּדֶשׁ אוֹ אוֹתָם שֶׁבְּלִשׁוֹן אַחַר אֲנִי חוֹשֵׁשׁ לְלַמּוֹד בָּהֶם אֲבָל הַמְדַפְּסִים לְדַעַת יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לְטַעוֹן שְׂיֵשׁ בָּהֶם קְדוּשָׁה (ע"י שְׁבו"י ח"א סט"ו): אָמַר הַמְנִי"ח וְלִי נִרְאֶה דְדַעַת נִשְׁבַּע בְּעֵינָא וְכִינּוֹן שֶׁהִנְשַׁבַּע קִיבֵל עֲלֵיהּ הַגְּמַר' הַמְּוֹדְפָסַת לַתּוֹרָה הָרִי הוּא כְּאֵלוֹ נִשְׁבַּע בַּס"ת וְזָכוּרֵי דְאִיתָא לְשֶׁאֵלָהּ זֹו בְּפוֹסְקֵי אַחְרוּנֵי וּמְסַפְּיָמִי דְעֲלֵתָהּ לּוֹ שְׁבוּעָה אִם זָכוּרֵי אֵינּוּ לִי מְכַזִּיב כְּמִנְהַגּוֹ וְעֵינֵי מ"ש הַב"י בִּי"ד סרל"ז וְהוּבָא בְּהַגָּה ס"ו דְאֵם תְּפַס בְּיָדוֹ פְתַב אֲשׁוּרִית וְאֶפְּלוֹ מִתְּכַמָּה חִיצוֹנִית אוֹ א"ב וְכו' דְהֵנִי שְׁבוּעָה וְעֵינֵי מ"ש הַב"י שֶׁם בְּשֵׁם הָרֵא"ש בְּשֵׁם רַב הָאִי ע"ש.

וְעֵינֵי ס' מִשְׁאֵת בְּנִימִין סִי' צ"ט וְעֵינֵי בַס' מְגִינֵי אֶרֶץ סִי' רפ"ד: טז) שֶׁאֵלָהּ מֶה שְׁאוּמַר ש"ץ בְּקִדְיֵשׁ וְאָמְרוּ אָמֵן מֶה עֵנִינּוֹ וְלָמָּה אֵינּוֹ אוֹמֵר כֵּן בְּתַפְלָה: תְּשׁוּבָה בְּתַפְלָה שֶׁמְדַבֵּר בְּפִנֵי הַמֶּלֶךְ לְנֹכַח אִין רְאוּי לְשׁוּחַ עִם בְּנֵי אָדָם וּלְזֶה אֶפְשָׁר שֶׁהִיָּה לָהֶם שְׁמֵשׁ הַכְּנֻסַת שֶׁהִיָּה מְזַהֵר שְׂיַעֲנוּ אָמֵן וְכַהֲיָא דְאֶלְפְּסִנְדְרֵיָא שֶׁהִיוּ מְנִיפִין בְּסוּדְרִין (סוֹפָה ג"ה).

וּבְכָל הַסִּידוּרִים רְאִיתִי וְאָמְרוּ אָמֵן בְּכּוֹלָם בְּאִישׁ"ר וְעַל יִשְׂרָאֵל וִיהֵא שְׁלָמָא וְע"ש. לְבַד בְּא' שְׁנִדְפַס בְּאֶמְשֶׁטְרֵדֶם שֶׁבְּכּוֹלָם כְּתוּב וְאָמְרוּ אָמֵן לְבַד בְּעוֹשָׁה שְׁלוֹם שְׁכַתוּב אָמֵן בְּלֵא וְאָמְרוּ.

וְאֶפְשָׁר חֲשַׁשׁ לָהּ דְהַעוֹנָה אָמֵן אַחַר בְּרִכּוּתֵי וְכו' (בְּרִכּוּת מ"ה:): לְכֹךְ מְזַהֵר לְאַחֲרֵים שְׂיַעֲנוּ וְהוּא אֵינּוֹ עוֹנָה אֲבָל בְּעוֹשָׁה שְׁלוֹם שֶׁהוּא בְּרִכּוּתֵי הוּא ג"כ עוֹנָה אָמֵן. וּמֵן הָרֵאִוִי שֶׁלֹּא יֵאמַר קִדְיֵשׁ אִם אִין שֶׁם עוֹנִים אֵלָא שְׂיֵשׁ לְהַקֵּל מִטַּעַם שֶׁפְּתַב הַהַגָּה בַש"ע (או"ח ס' ק"א ס"א) שֶׁבְּזִמְנוֹ הִזָּה אִין לְחַזּוֹר בְּשִׁבִיל הַכְּנֻסָה וְכָבֵר פְּטְרוֹנוֹ חו"ל (עִירוּבֵין ס"ה).

(עִם פ' וְשִׁכּוּרַת וְלֹא מֵינֵן: יז) שֶׁאֵלָהּ מִי שְׁאָמַר הַרְנֵי מְקַבֵּל עָלֵי אֵיזָה תַעֲנִיּוֹת לְכַפְרַת עֲוֹנוֹתֵי עַד כְּמָה מְתַעֲנָה וְאִזְנֵל: תְּשׁוּבָה יֵשׁ לְצַדֵּד שֶׁמְתַעֲנָה וְהוּלָךְ כָּל יָמָיו אֲבָל מְחַנּוּרְתָא עַד שֶׁיֵּאמַר לֹא לְכֹךְ גְּתַפְּנוֹנְתִי: יח) שֶׁאֵלָהּ פֶּה הַקֶּדֶשׁ שְׂיֵשׁ בּוֹ גָּעַ צָרַעַת וְהָרָאָהּ לְחֻכְּם יִשְׂרָאֵל וְטָהַר מֶהוּ שְׂיִוְכַל הַפֶּה עֲצָמוֹ לֹמַר טָהוֹר: תְּשׁוּבָה בְּפָרֶק טְבוּל יוֹם (ק"ב ע"א וְתוֹס' שֶׁם) מְרִים מִי הַסְּגִירָה א"ת אֶהְרֵן אֶהְרֵן קְרוּב הוּא וְאֵינּוֹ רוּאָה אֶת הַנְּגַעִים וְזֶה אֶלִיבָא דַר"מ אֲבָל לְרַבֵּן דְּמִכְשָׁרִי לְקְרוּב אֵינּוֹ רוּאָה נְגַעֵי עֲצָמוֹ לְפִי שֶׁהוּא קְרוּב אֲצֵל עֲצָמוֹ וְאִין אָדָם דָּן אֶת עֲצָמוֹ שְׂאִין אָדָם רוּאָה לְעֲצָמוֹ חוּבָה אֲבָל לְהוֹצִיא מִפִּיו מֶה שֶׁא"ל הַחֻכְּם נִרְאֶה אֶפְשָׁר דְּמִוֹתֵר לְהוֹצִיא מִפִּיו: יט) שֶׁאֵלָהּ כְּשֶׁהוֹנֵקוּ ב"ד עַל פְּחוֹת מִשְׁנֵה פְרוּטָה אִם נִשְׁבַּעֵין עָלֶיהָ: תְּשׁוּבָה אֶטְרוּחֵי בִי דִינָא לֹא מְטַרְחֵינֵן בְּכַדֵי וְאִם יֵאמַר הַדִּינֵן חֲטִיב מוֹצִיאִין מְמַנּוֹ דִּישִׁיבַת הַדִּינֵינִים אַחֲשָׁבִיהָ מְמוֹן א"כ מְמוֹן שְׁחִיב צָרִיךְ לִישְׁבַּע לִפְטֵר מְמַנּוֹ: כ)

שאלה מוהל שנתניבש דם המילה בידיו כיצד יטול ידיו לאכילה: תשובה גרסינו בזבחים (ל"ה).

(שבת הוא לבני אהרן שיהיו מהלכים ארכובותיהם בדם ה"נ י"ל שבת הוא למוהל שיהיו ידיו צבועות בדם מילה ואידי דחביב אינו מקפיד עליו ואינו חוצץ. (עי' מג"א סי' קס"א סק"ז ובאה"ט ומחצית השקל שם).

שבוי"י ח"א סי' ס"ט. וט"ז סי' תקפ"ד סק"ב ודג"מ ושע"ת שם): כא) שאלה חתן שיהיה בבה"כ פשהתפלוו הצבור ובשעה שהגיעו לומר תחנונים ונ"א יצא לו מבה"כ מי אולינו בתר התחלה: תשובה נראה מהפסקים וכתבים סי' פ' דרגילין התננים לצאת פדי שיאמרו.

וקשה דהרי אם יצאו ולא נשארו עשרה בבה"כ גומרים קדיש תתקבל משמע דבתר התחלה גמרינוכב) שאלה פשמעטפין החתן והכלה בטלית מצוייץת אם יש לברך: תשובה כל שהוא עיקר ועמו טפלה מברך על העיקר ה"נ האיש עיקר שלובש הטלית ופורש כנפו עליה רמז למ"ש ופרשת כנפה על אמתה.

(עי' שבוי"י ח"ב סי' כ"ג): כג שאלה מי שקנו ממנו שלא יקח אשה על אשתו: תשובה אפשר דמשתעבד בכף דבמקנה דבר שלא בא לעולם צריך לפרש שמשעבד גופו לפי שאינו מקנה פלום אבל כשקנו ממנו שלא ליקח אשה הוי כאומר בפ"י שמשעבד גופו לאשה זו ולא לאחרת.

דע דאי עבד עברי אין נקנה בחליפין (עתוס' קידושין ח' ע"א ד"ה למאי) לא משעבד איניש גופיה אלא בכסף או בשטר: אמר המני"ח עמדתי במה שכתבו התוס' ריש פ"א [פ"ה] דכתובות בדיבור א' דקנן דברי' לא שייך למימר קנן דברים אלא כגון דקנו מיניה לחלוק חצר שאין בו דין חלוקה אבל מה שמשעבד גופו להתחייב בדבר זה ש"ד ולא הוי קנן דברים.

ומשמע דאי הוי חצר שיש בו דין חלוקה לא הוי קנן דברים ואפי' דלא שעבד גופו אפי' הכי לא הוי קנן דברים. וצא"ל דלענין דבר שלא בא לעולם אמרינו דאי שעבד נפשיה ש"ד אע"ג דהוי דבש"ל משום דגופו הוי דבר שבא לעולם משמע הא לאו הכי לא ולא אמרינו דמסתמא הוי כאילו שעבד נפשיה ואמאי הא גבי מלנה אע"ג דלא שעבד גופו הוי פאלו שעבד וכדכתב מרנא הב"י בסי' ס"ו על סעי' כ"ג משם ר"ת דשני שעבדים יש למלנה על הלנה שעבוד גופו של לנה שהוא מחוייב לפרוע והוא עיקר השעבוד ושעבוד על נכסיו אם לא יפרע מדין ערב וכו'.

ולבסוף ראיתי דדבר פשוט הוא דשאני התם דכבר יש חיוב דהיינו ההלואה וממילא עיקר החיוב הוא הגוף אבל הקא מעיקרא חיוב ליכא דהוי דבר שלא בא לעולם ואיכא נמי דהגוף ממילא נשתעבד ודברי' א"א צדקו משום דבעל חשבינו ליה פלנה מן האשה ובשעת ההלואה התנה [התנתה] עמו שלא ישא אשה אחרת עליה ובקנן כל דהו סגי להיות נקרא דשעבד גופו לה וכל תנאי שבממון תנאו קנים פשאינו לעבור עד"ת: כד) שאלה על מה שאמרו אין דנין ד"ת מד"ס ולא דברי סופרים מדברי תורה: תשובה עיין בפ"ג דידיים ומצינו בכמה מקומות שדנין זה מזה ושם בפ"ד רצו ללמוד עמון ומואב מה

הן בשביעי' מבבל ומצרים והיה נראה לומר דכשקיו פאים לגזור גזרה אז היו למדים ממה שגזרו הראשונים לו' פשם שהראשונים גזרו בדבר זה מטעם זה כה יש לנו לגזור כה מטעם זה אבל כשלא באו לגזור אלא היו רוצים ללמוד דבר מדבר ולומר פשם שראינו שגזרו הראשונים בדבר זה כה יש לנו לומר שגזרו בדבר זה אז אין ללמוד דבר מדבר והכי דייק דקאמר נמנו ונגמרו עמון ומואב מעשרין וכו' שהיתה גזרה שחדשו והיא דידים שניות הוא שהיו רוצין לומר שפשם שגזרו הראשונים בזה כה בזה: כ"ה) שאלה יחיד המתענה שהתפלל ענינו ובא לישאל מהו להתיר לו: תשובה חכם עוקר נדר מעיקרו אבל אינו עוקר תפלת שקר ממקומה.

ומטעם זה אני מניח מלומר התפלה המתקנת לקבלת התענית ואני מקבל תענית בדברים האלו הרני בתענית יחיד למחר עד שאשנה פ' פלוני. ובזה אף אם התפלל ענינו לא נקרא שקרו דהא איפא למ"ד מתענין לשעות [או"ח סי' תקס"ב ס"א].

וא"ת א"כ ליכא תפלה שקר פשאחזו בןלמוס ליתא דהתם אדעתא דכוליה יומא נחית אבל הכא לא נחית אלא אדעתא דשעות ואם מצטער הרבה יאכל פחות מפשיעור כמו ביה"כ ולא יגרע שיחה לפני אל: כ"ו) שאלה מי שנשבע שלא לאכול בשר ושלל לשמות יין בעי"והך מהו.

תשובה לדידי חזי לי דאין איסור להתענות בערב יה"כ אדרבה מפלל עשרת ימי תשובה הוא ויש מתירים להתענות אפילו בר"ה ובשבת בנתיים כ"ש עיה"כ אלא שבגליל היו נוהגים להרבות בו שמחה חולין פ"ג) והשוו אותו לעינוי כדאמרין (ברכות ח':) כל האוכל ושותה בעיה"כ כאילו התענה תשיעי ונעשירי (ע' ש"ע או"ח סי' תר"ד ומג"א ס"ס תק"ע): כ"ז) שאלה שעורי חז"ל כגון ששים או א' ומאה משערים בהם במדה או במשקל.

תשובה תנו התם (תרומות פ"ד) המונה משנבח והמונדר משנבח הימנו והשוקל משנבח משלש' וכן תמצא שהצריכו (חולין צ"ח) בביצים ששים וא' של היתר מפני שאי אפשר לצמצם וה"ה לשאר מדות משא"כ במשקל שאין כמוהו.

נדע שמה שנבלע מן האיסור הוא הטעם שאין בו ממש כל מדות חכמים היו במדה אבל משקל משנבח וצ"ע בפוסקים. אמר המניח פן נהגו רבותי בע"קתו ואני בעניי עיניתי בספרים וראה זה חדש מצאתי בשער הגדול שער אפרים הפהן ז"ל סי' נ"א.

שקיל וטרי היכי משערינו ומסיק בעיון ובקיאיות רב דמשערינו במדה ולא במשקל עיין שם באורו פי הוא ז"ל שאל לחבריו הגאונים ומהם הסכימו לדעתו וכן דעתי נוטה למדה: כ"ח) שאלה מהו לכבד אשת האב במקום דאיכא קפידא דאם.

תשובה אם אמו נשואה לאביו יניח כבוד אמו ויעסוק בכבוד אשת אביו שהוא כבוד אביו ואם אמו מגורשת יעסוק בכבוד אמו קודם: כ"ט) שאל מאן דהו אם יש שאלה לחכם בקדושין ועל דא מילתא אפקוה להאי צורבא מדרבנן מבי מדרשא כההיא דב"ב (כ"ג ע"ב) דאפקוה לר' ירמיה משום דאטרח לרבנן דבעי מלתא דפשיטא.

וה"נ מה עגנון שאלה אצל קדושין דוכתב לה אמר רחמנא בכתיבה מתגרשת ואינה מתגרשת בכסף כ"ש בשאלה ועוד אין לה ממזר בישראל דיתיר הקדושין ותכם עוקר למפרע ולא היתה אשת איש מעולם.

שלח ליקח רשות לבא לתת טעם לדבריו עמדו חכמי ההסגר למנון ויצא ע"פ ארבע חמשיות שישב בחוץ ידבר ולא יפגס לפנים. בא וישב לו על פתח בית המדרש ועמד ואמר תורה היא וללמוד אני צריך וכל פי האי לימא איניש קמי רביה ולא טרחנא אנא לימדנתו רבינו דאסר לה אכ"ע פהקדש דכל דבר שנאסר על ידי דיבור וינצא מרשות לרשות מיקרי הקדש כגון תרומה וחלה והקדש והפקר שאסור למפקיר ונשאל לתכם.

ובתוספות פ"ק דקדושין דף ז' ז"ל שלכך דקדק רש"י ופי' דהא מקודשת בלשון הקדש קאמר לה וכדאמרינן בפ"ב [בר"פ] דאסר לה אכ"ע פהקדש שאדם עושה אותם פהקדש לפיכך יש לה להיות דינה פהקדש אבל אם היתה אומר מאורסת או חד מהנהו לישגי דלעיל ע"ז לא היתה מקשה ונפשטו קדושין בכולה ע"כ.

ומה שהקשו עלי דבכתיבה מתגרשת אני לא אמרתי לשאול כדי שתהא מגורשת אלא שתהיה כמי שלא נתקדשה לעולם ותהיה מותרת לכהן. והא דלא יש ממזרים בישראל וכי אחריות ממזרים עלינו ועוד בכל הגדרים לא יתיר שם מי שיתיר גדרו.

ועל דא אעיינלוהו אמרו תורה מבחוץ (ועי' ח"ב סי' מ"ד): ל) שאלה אם האב יכול להסמיך הבן בשחיטה. תשובה מההוא דפ"ק דסנהדרין (ה').

(אין ראיה קבילנא רשותא מאבא מארי דהא קאמר התם במילתא בעלמא הוא דאוקימנן להו. ועוד דאפשר דאחרים הוו בהדיה והא דלא חשיב להו משום כבודו.

אבל אין מקום לשאלה זו דבדבר איסור הפל נאמנים אפי' אדם על עצמו וא"ת דהא דכל מצויים אצל שחיטה מומחין בעינן דנישנייליה אי איתא קמן מיהו להעיד הפל נאמנים ואין צריך חקירה דכל מקום שהעידה תורה עד א' אפילו אשה אפי' קרובים ועד א' נאמן באיסורים.

(ועי' באה"ט יו"ד סי' א' סק"ז ופת"ש נ"ד אפרים שם ועשו"ת פרי הארץ יו"ד סי' י"ב): ל"א) שאלה המקשה לילד וקרעו בטנה ולא הוציאו העובר מבעיני אי חשוב כילוד וכמאן דמנח בכד לעגנון ירושה ולאבלות וכיוצא בהן.

תשובה מדאמרינן בעלמא משיצא לאויר העולם ולא אמרו משראה היתה נראה שצריך שיצא ממקום שהוא. אבל אין הדבר כן אלא משנגלו אליו שערי מות יצא מיקרי.

(עתוס' נדה מ"ד ד"ה איהו): ל"ב) שאלה גיטין ששולחין ממקום למקום אי שפיר טפי לכתוב נאנש לא ימחא בידיכי מן שמי מפי מטא גיטא דנא לידך ולעלם במקום שפוטבין מן יומא דנן.

תשובה שפיר טפי מה שפוטבין דשם כלול שלא ישלח אצלה שליח לבטלו קודם שיגיע גט לידה דכשהגיע גט לידה מי מוחה: ל"ג) שאלה אם חל ל"ג בעומר להיות ביום א' והיה בו מילה מיבעינא אם מותר בעל הברית לגלח מע"ש.

תשובה היא בענין לדין דאין אנו מגלחין אלא בל"ד לעומר וק"ו אם לאשפנזים
כשחל ל"ג ביום א' מגלחין מע"ש כשחל מילה לא כ"ש. ושבוש לחוש שמה תינוק
ומה בקה מנהג בטל בעלמא ואם בשבת שחל ט"ב מותרים מע"ש ובחמישי כ"ש אבלות
ישנה פזו שאין לה שורש: ל"ד) שאלה ביצה ששני ראשיה פדין או חדין שנמצאת בלול
של תרנגולים מהו.

תשובה חשש גדול הוא זה וכבר בא לידי איזה פעמים אלא שהבחורים חפשו ומדדו
ומצאו שהיה הצד הא' חד מן האחר פחות השערה. אמרתי כל מדות חכמים פן הוא.

(עש"ך יו"ד סי' פ"ג ס"ק כ"ו וריש סימן פ"ו ובעקרי הד"ט יו"ד סי' ח' אות ב'). ל"ה)
שאלה השואף דבר איסור דרף נחיריו אם חייב דהרי נהנה גרונו בכזית.

תשובה כל מצות שבתורה בין עשה בין ל"ת אם שינה בעשייתם לא עשה כלום להתחייב
מן התורה כגון אתרוג שופר שלא כדרכו גדילתו ומוציא בכפו בשבת או פשט עני ונתן
לב"ה או נטל מתוכה.

ואמרינו התם (חולין ק"ג:) אכל פחצי זית ונהקיא וחרז ואכל אותו חצי זית עצמו חייב
ופסקו הרמב"ם ה' מ"א. ואם בהעברת האוכל בגרון שלא כדרכו העברתו חייב למה לי
חרז ואכלו.

הנכנס למקדש שלא כדרכו ביאה פטור וכן למעשרות: ל"ו) שאלה מי שהלביש את חבירו
כלאים ולא הפשיטו מיבעיא אם לוקה ואם יש חילוק בין עומד למהלך. תשובה אפשר
דמשום דשני קרא ואמר לא יעלה עליך ולא פתיב לא תעלה לחייבו אפי' שאינו עושה
מעשה כאלו עבד בימים דהא סמוך פתיב לא תזרע פלאים וסמוך ליה ובגד פלאים שעטנז
לא יעלה עליך וי"ו מוסיף על ענין ראשון מה התם לוקה (ע' תוס' בע"ז דס"ד: ד"ה רבי
בשם הערוף) אף ה"א נמי לוקה אע"ג דלא עבד מעשה (עי' יעבץ ח"ב סי' קל"ד): אמר
המני"ח ה"א אין חילוק.

והיכא דשייך להסתפוקי אי מהלך כעומד דמי או לאו. בינתי בספרים וקא חזינא בהו
דהוי פלוגתא דקמאי ובתראי כתב הר"ן דנראה דרב אלפס פסק כבן עזאי דמהלך כעומד
דמי ונה"ן פסק כת"ק דמהלך לאו כעומד דמי וכן דעת הרמב"ם ונה"ר ש"ז"ל שלטי
הגבורים שם הרי"ף פ"ק דשבת ריש דף צ"ט ת"ר המוציא מחנות לפלטיא דרף סטיו
חייב וכן עזאי פוטר דקסבר מהלך כעומד דמי ופרשה הר"ן שם פ"ה ת"ר המוציא מחנות
וכו' עי"ש ועיין בש"ע או"ח סי' קס"ז דמוכח משם דרכוב כמהלך דרכוב כעומד דרכוב
פיושב: ל"ז) שאלה הלוחש על המכה מהו שיאמר ב' תיבות מן הפסוק.

תשובה אם מתכוין לדברי תורה ולעשות מהם לחש כגון נגע צרעת (סנהדרין ק"א.)
אפי' בתיבה א' אסור ואם דרף הלוכו לדבר דבריו נזדמנו לו ב' תיבות אפשר דאין שם
בית מיחוש.

וכן יש לומר בההוא דגיטין (ד"ו: תוס' שם) דשלשה אין כותבין בלא שירטוט דדוקא
כשפא לדרוש הפסוק שלוקחו ע"ש דברי תורה בני אדם הבאים משם לכאן הם קיימו
בעצמם ויתנו את הגילד בזונה שדרש להם הפסוק שפא לדרשה זו אבל אם יצטרף לכתוב

לחבירו ד"מ דבר אל אהרן אחיך שיעשה דבר זה אפשר שאין לחוש: ל"ח) שאלה זיקין ונועות ורוחות כמה יהא ביניהם ויחזור ויברך.

תשובה אפשר דדינן שנה לברקים ורעמים וטעמא דלא אמרו מל' יום לל' יום כמו בשאר חידושים דאלו דברים שאין להם שיעור ולא יודע צרכם בארץ ולא דרך טבע אלא להבהיל את העולם פי האלהים עשה שיראו מלפניו כל שעה שהם באים יש לברך עליהם כגון מי שניצול מן הארי וברך וחסר וכא עליו או הדוב וניצול שחזור ומברך וכן מן הנחש וכו'.

(ע' שער"ת סי' רכ"ז באו"ח): ל"ט) שאלת תוקע שמות ונכנס אחר במקומו וכשגדל בנו רצה לירש זכות אביו. גם שוחט שהיה מושפר לרבים ובא אחר ונתן מעות לקהל כדי ליכנס למקומו: תשובה לראשונה יש לדון דכיון דאידיחי אידיחי דומיא למ"ש הרדב"ז סי' נ"ט והקא פבר נכנס אחר במקומו והוא מת פבר וכן יש לדין שאם באו בני הראשון ובני הב' שינתן לכן השני.

וע"ד השוחט אומנות בעלמא הוא ומאן דאלים גבר אמר המני"ח ולע"ד הנה אפשר ג"כ לדמות ענין הראשון לההיא דהרשב"א ו"ל סי' ש' והריב"ש סי' קצ"ו ומהרמ"ט ח"ג סי' ק"ק והרב בעל משפט צדק ח"א סי' ע"א דכל שהבן ראוי הוא קודם.

ולענין שני ג"כ אפשר דהוא נכנס תחת סוג המחזר אחר עני המהפך בחררה ויש בו משום הסגת גבול (עיקרי הד"ט או"ח רס"י ג'): מ) שאלה אורז מבןשל שלא נתמעף פיצד מברכין עליו תשובה ברכתו הראויה כפי מסקנת הרוב היא במ"מ והמברך עליו שהכל כדברי ההגה (בסי' ר"ח ס"ז ושע"ת שם) לא שפר ולא הפסד.

ואם בירך אחריו על המחיה יצא כיון דמסעד סעיד ומה שלא תקינו לכתחילה מעין שלש הוא כדי שלא להשוותו בכל למינין שנתבחה בהם א"י עיין סי' ר"ח בטור: מ"א) שאלה מי שטוען על אשתו שגנבה מקצת כיסו והיא אומרת שגנבים באו לה תשובה טענה גדולה היא זו לומר לה אם גנבים באו לה הלא יגנבו דים ולא ישאירו עוללות.

בעלמא איכא פלוגתא אי משביעין על כה"ג אי חשבין ליה פודאי. והקא כ"ע מודו דהוי פאשה הנושאת בתוך הבית (שבועות מ"ה).

(ואולי דשלומי נמי משלמא דחזקה היא גנבתם פדאמרינן התם (ב"ר פ' ע"ד) באשה ממשמשניות הן ושאר הנושאים בתוך הבית ישבעו לאשה ויפטרו אלא דאפשר דאין מוציאין ממון על החזקה או לאו גברא רבה פהרא"ש ו"ל דליכפניה ולודי.

(בב"מ פ"ב סי' ה' ובפ"ת חו"מ סי' ע"ה ס"ק י"ט): מ"ב) שאלה מי שהיה חולה והיה נדור בדבר מצוה וחלה וכסבור שאין יכול לעבור על נדרו אלא בהתרת חכם (עי' יו"ד סי' רי"ד ס"א בפ"ה ס"ק י' ודג"מ שם) והלך ונשאל ואח"כ א"ל למה לה התרהאנוס היית והשיב אם כן הייתי יודע לא הייתי נשאל מעולם.

תשובה הביא הב"י ס"ס רכ"ח הריב"ש בתשובה דאם התירו באונס אינו פלום אף אנו נאמר דהתרה בטעות אינה פלום ובר מן דין דברים אלו שאומר אפשר דלא גרע מידות נדרים: מ"ג) שאלה א' הנה חייב שבועה לחבירו וא"ל הרי אני פאלו נשבועתי מי הניא

שבועה: תשובה מההוא דהתם (גיטין ע"ד): הרי אני כאלו נתקבלתי אין ראיה שתהא שבועה דהתם לא קבל כלום אלא שמחזיק טובה כאלו קבל אבל אומר כאלו לא הוי נשבע ממש: מ"ד) שאלה עדים שהעידו וחקרו והעידו מבעיא אי מפסלי מכאן ולהבא.

תשובה פיון שהם לפנינו אנו סהדי שהם עדי שקר ולא אמרינו אין אדם משים עצמו רשע במה שנראה אלא דיכולין לומר אין אנו רוצים לחוב בדמו של זה כמו שהובא משם ה"ן וזהו דוקא באותו ב"ד שמאחר שבאין לעשות מעשה על פיהם איך יפסלו אותם ונמצא תרתי דסתרון אבל הולכין ומעידים עליהם בב"ד אחר ומלקין אותם ופוסלין אותם כההוא (ע"י חו"מ סי' ל"ד ס' כ"ז) דנשבע להכחיש את העד: אמר המני"ח להייתי לומד פעת בענין זה ראיתי בהא דאמרו בגמ' דכתובות פ"ב (דף י"ט): עד א' אומר תנאי ועד א' אומר אינו תנאי ששומעים לעד שאמר תנאי לדעת הרמב"ם ו"ל נראה דמפרש לה הכי דהיינו דוקא בשאין כתב ידם יוצא ממקום אחר ונהנה ליה כאילו מסהיד השתא ולא גמר עדותו וכיון שדבריו האחרונים אינם סותרים לגמרי הראשונים מהני אבל אם כתב ידם יוצא ממ"א הרי נחקרה עדותם ושוב אינם יכולים לחזור ולהגיד פן כתב לה בפ"ג מהל' עדות אמרו על תנאי ה"ה שטר זה אם ה"ה כתב ידם יוצא ממ"א אינם נאמנים ע"ש.

וכן ראיתי שכתבו הפוסקים האחרונים ושמחתי שפנונתי ודלא כרב האי ושאר גאוני עולם ו"ל דסברי דאפי' כשכתב ידם יוצא ממ"א דיכולים לומר תנאי ה"ו דבריהם עיין חו"מ טור סי' כ"ט (ועי' ש"ך שם ס"ק ב') ובסי' פ"ב ראיתי עוד בהאי פלגא דאוקי חד לגבי חד שאם עד א' אומר תנאי ה"ה ועד א' מכחיש או שאינו לפנינו פיון דבשטר לא הונוכר רמז התנאי נראה דאמרינו אוקי חד לגבי חד דמכחשי זה לזה ושטר אין כאן וצריך לישבע היסת דתנאי ה"ה ומיפטר כדבר נחמן דמחייב שבועה עיין סי' פ"ב (סי"ב) כאמור: מד) שאלה האומר לאשה הרי (את) מקודשת לי ונתן לה הפסוף ולא אמר בזה.

תשובה האי מלתא תליא בבעיא דלא אפשיטא אי בעינן ודין או לא בעינן [גיטין פ"ה:]: מיהו אם א"ל בטבעתי אפשר דאע"ג דלא אמר לה זו דמוקדשת דגדולה מסירת טבעת [ע"י פיהמ"ש לרמב"ם מע"ש פ"ד מ"ז].

ועי' בס' שפת אמת להרב מ"נ טירני הרבה שו"ת על זה: [מ"ה) שאלה אם מותר לטלטל בהמה חיה ועוף לתינוק לשחק בו בשבת. תשובה מדברי התוס' במציעא (דמ"ו: ד"ה פירי) נראה דקרי ליה לשור כלי דכל שעושין בו אינה דבר ומיוחד לכך כלי מיקרי והא [שבת קכ"ח: או"ח סי' ש"ח ס"מ] דמדדין עגלים וסייחין מדדין אין מגביהין לא משום דלאו לצורך גופו ומקומו הוא אלא לצורך עצמו של איסור (עיין בשו"ת ר"ח אור זרוע ססי' פ"ב מש"כ בשם הרא"ש): מ"ו) שאלה מי שברך המוציא ונזכר שלא ברוך ענ"י מהו: תשובה יכול הוא שיברך ואין זה הפסק.

א"נ יטענם פחות מפשיעור ואח"כ יברך ענ"י: מ"ז) שאלה (אמ' המני"ח להיות כי שאלה מ"ז נתטשטשה מעיקרא שמתה למלאות מהמעט שלי). מה שפסק הש"ע בסי' קס"א א"ח דין ד' שראוי לנהוג כדעת הראשון אי הוי חנומרא דאתי לידי קולא.

תשובה לא הני חומרא דאתי לקולא אם יטול מרביעית בלבד ונמצא מוסיף על שיעור נטילה דהרי אמרו חכמים (ברייתא) מי רביעית נוטלין לא' ואפ' לשנים ודאי דאין זה התוספות יותר משיעור נטילת ידי שנים: ובב"י פתוב וז"ל נכון להתנות ולומר שאינו מקבל זה בתורת חובה פדי שאם לא ינדמנו כ"כ מים לא יצטרף להחמיר כמנהגו עכ"ל.

ולע"ד דאין פוננת הב"י לומר דאם יחמיר ליטול עד קנה של זרוע יצטרף ליטול יותר מרביעית דזה ליתא מטעמא דכתיבנא לעיל אלא הפוננה אם יהיה עת הדוחק ויצטרכו שנים ליטול מרביעית לא יצטרכו להחמיר הרמב"ם ור"י והראב"ד ז"ל חולקים עליו דאפי' בפחות מרביעית לכל או"א והב"י פסק להקל מדרבנן (בסי' ק"ס): מ"ח) שאלה מי שברך והפריש חלה והוצרף לישאל עליה מה ענין הברכה שברך: תשובה אין פאן ברכה לבטלה מאחר שחל שם חלה עליה לפי שעה אח"כ הני כמו שגשרפה וקרוב אני לומר שתועיל הברכה שיברך למה שפיריש.

(עי' לעיל סי' כ"ה וחות יאיר סי' ק"ל וס' יהושע פסו"כ סי' תקי"ח חת"ם יו"ד סי' ש"ף וריטב"א חולין ק"ו ד"ה אמר רב מש"כ לענין נט"י): מ"ט) שאלה המל את בנו איזה עדיף לברך בעל או בלמ"ד. תשובה פשפא לדי קנימתי דברי הרמב"ם ז"ל והוא הנראה מפשיטות הסוגיא ואח"כ חזרתי בי ממה שדקדקתי מהגהות מיי' פ"ג דמילה ז"ל אכל לא ידענו מה טיבה של ברכה זו של להכני' וכי לא סגי ליה במה ששליחו המוהל מברך על המילה וכן מי ששחטו לו פסח צריך לברך לשחוט את הפסח ושמא פיון דמוהל בלא אבי הבן שיין במצות הולד פדאמרינו בפ"ק דקדושין (כ"ט).

(וכו' עד הילכף תקינו ליה ברכה אחרת לעצמו וכו' עד אם מלו אבי הבן וברך להכניסו סגי ליה בהכי פיון דתקינו למוהל לברך על המילה לא ישנה מן המטבע ומברך שתיים וכו' ע"כ משמע דברכת להכניסו הוא חיוב האב על הבן וברכת על המילה הוא להורות החיוב פלגי שיש על כל ישראל וא"כ פשאבי הבן מל את בנו מברך להכניסו על חיוב פרטי שיש עליו יותר מעל כל ישראל וברכת על המילה להורות החיוב הפלגי אשר עליו בכלל כל ישראל וא"כ אם יברך להכניסו וברכת למול את הבן אין לה שחר דמה ענין לברך ב' ברכות המורות החיוב הפרטי וכן יש לדקדק מהגהת ש"ע ז"ל (פיו"ד סי' רס"ה ועי"ש בט"ז) מיהו אם בירך למול או שפירך ברכת להכניסו לחוד יצא: נ') שאלה פיצד יש לנהוג במימי החלב: תשובה דעת האוסר (בי"ד סי' פ"א ס"ה) אין לו שחר שהוא אומר שאין לתמוה שיהא החלב מותר והיוצא ממנו אסור שהרי דם שפירש אסור והבשר עם דמה מותר לאוכלו חי ומי יתן ידעתי ואמצאהו מה גבול יש בזה שאם תאמר שהדם הוא החלב אלא שהתורה התירתו וכשפירש אסור א"כ בפירוש הראשון שפירש החמאה מן החלב היא השאר אסור ואיך יאכלו הגבינה וא"ת אין ה"נ והגבינה אשר תאכל היא פשלא קדם הפרשת החמאה א"כ למה מתיר הריקוט"ה והוא הנסיובי שקודם הנסיו' קדם הגביל הגבינה ואין לומר שמה שפירש אחרון לכל דבר הוא דם שפירש ואחר המימי חלב אין שם עוד פירשה אף אתה אמור לו כי מי הגיד שלא נשאר במימי החלב עוד דבר שאם היו יודעין בני אדם היו מפרישין כי אי אפשר שלא נשאר שהרי יש בו עקירת: ועוד יש להשיב כי מאחר שעיקר החלב הוא דם יש לנו לומר שהמובחר הפורש ממנו שורשו וטובו א"כ הנה לנו לאסור החמאה והגבינה שהם הטובים והמים

הנשפכים מותרים פל זה אני אומר להלכה אבל המחמיר באיסורים לצאת ידי הפל תעב"ט:נא) שאלה הלש לשם מצה ונשמר מחימוץ ואח"כ חשב לעשותה לגוי מהו: תשובה אע"ג דאיכא למימר ע"ד הראשונה אזיל ואתי מ"מ פינון שיהסיח דעתו ממנה יש להחמיר: נב) שאלה בואי פלה שאומרים בע"ש אי הניא קבלה: תשובה פה נראין הדברים שע"מ פה מתאספים ואומרים ובתוך אמוני עם סגולה בואי פלה שבת מלקתא נראיתי בתיקונים שמצריף עשרה לקבלת שבת.

וטוב הדבר אם אפשר. וגם מצאתי סמוך שאומרים באי פלה.

וברפת חתנים בעשרה ואז"ל (ב"ר פי"א) פנסת ישראל יהיה בן זוגך (עי' בב"ק דל"ב ובחד"א שם): נג) שאלה מי ששכח ולבש תפלין של ראש קודם לשל יד אי עדיף טפי להחזירם ולחזור וללבשם פדרפם או ילבש של יד: תשובה שמעתי שנהגו בצפת ת"ו דכשפגע בשל ראש תחלה היה לובשו ומברך עליו וחוזר ופושטו ואח"כ לובשם פדרפן וייטב הדבר בעיני וקא נמי אם אינרע לו פה יסיר של ראש וחוזר למצוותו אבל אם היה לבוש תפלה של ראש שלא היה לו של יד למה יסירנה (עט"ז או"ח סי' תרפ"ד סק"ד וביעב"ץ ח"א סי' כ"ה): אמר המניח ראייתי בב"י סי' פ"ה ונעמד בהאי פללא דאין מעבירין על המצות דצא"ל היכא דעדיין לא אטפל במצות פללא דאיתא לפניו אי שייך בנה משום אין מעבירין ע"ה וההיא דסי' תע"ג ס"ד הנה איכא למדחי דכיון דכבר הזמנים וגם עתה הוא לפניו פאטפל הווי: ומיהו מההיא דלולב (סי' תרנ"א ס"ה) לא מברכין אע"ג דאיתא קמן אלא א"כ נטל ליה בידיה וכדמייתי הב"י מתפלין דאין מברכין עליהם אלא משנייהם על הקבורת משמע דמה שהיא לפניו והזמנינו לאו משום הכי מיקרי איעפל במצוה פל שישנה לפניו יש בה משום אין מע"ה אבל מההיא (סי' תמ"ד ס"ז) דהרי שהיה הולך לשחוט את פסחו ולמול את בנו וכו' אין ראיה דההליכה הוי צורף המצוה ונתעסק במצוה קרינו ביה משא"כ פשהיו מזומנים לפניו.

אבל כפי מ"ש הב"י בהא דמברך משעשה שמתחיל להניחם וכו' ולפי זה אם רצה לברך קודם הנחתם מעת שהמצוה מזומנת לפניו לעשותה הרשות בידו וכו' ע"כ משמע דמשעשה שהוא מזומנת לפניו אטפל במצוה מיקרי.

והנה פעת לע"ד לא מקרעת כ"כ דאיכא למימר דלפיכך קאי אקודם קשירה ואחר הנחה הוא משום קודם דקודם והדבר צריך ישוב: והיכא דבאה מצוה לידו ואינו עושה אותה מיד עד שמתקן האחרת אעפ"י שעושה אותה שבאה לידו תחלה עושה אותה קודם האחרת מ"מ איכא משום אין מע"ה במה שמתקן האחרת אעפ"י שאינו עושה אותה האחרת תחלה ועיין בב"י סי' הנז' דכ' יש נוהגין לתקן תפלה של יד וכו'.

עוד ראיתי שם דרף פלל דהיכא דהמצוה האחת היא חובת גברא אבל המצוה האחרת אינה חובת גברא לית בהיה שאינה חובת גברא משום אין מעבירין ע"ה. עוד דרף פלל שותק ושומע פעונה אבל לא הוי השתיקה הפסק לשיצטרף לברך ברכה אחרת ע"ש על ההיא דנולא יפסיק ביניהם לדבר אפ"ל לענות אמן.

ואגב דקדקתי במש"ש וז"ל וכו' התוס' מתוך פי' משמע דאם שח ובירך שרי וליפא אוסורא אלא אדרבא מצוה ושכר ברכה ואין כן דעת כל הפוסקים אלא שכל ענין אסור לדבר אפי' חוזר ומברך ע"כ.

מדקאמר שרי משמע דשרי לכתחלה אבל ממאי דקאמר מצוה ושכר ברכה ליפא למשמע מינה דמצוינא למימר מצות תפלין ושכר ברכה שביורה משום דשח דיעבד אבל לכתחילה לא ישיח וממאי דקאמר ואין כן דעת כל הפוסקים וכו' ליפא למשמע מינה דאסור להביא עצמו לידי כף דהיינו ברכה שאינה צריכה דמצוינא למימר ולדחויי דהיינו משום דבלאו הכי אסור להשיח וכדמייתי הב"י בתר הכי מפתבי מה"ר ישראל סי' ק"ז לסמ"ק וכו' ע"כ: ומיהו מההיא דמהר"ר ישראל משמע דאסור להביא עצמו לידי ברכה שאינה צריכה.

ואין לומר דדוקא כה"ג דהמצוה מוטלת עליו ומצי מפטר בברכה דמצוה אחריתי אבל פי אין מוטלת עליו לעשותה ואי בעי עביד לה ואי בעי לא עביד לה יכול להשיח ולהביא עצמו לידי ברכה שאינה צריכה: דאי טעמא הוא משום מוציא ש"ש לבטלה מה לי הכי ומה לי הכי: (נד) שאלה אי עדיף טפי לברך שמים על התפלין: תשובה שמחה היתה לי אם הייתי ממשפחת אשכנזים והייתי מברך שמים דהכי משמע יותר פשוט ובתנחומא פ' בא (א"פ) [סוף פ'] בא בפירוש כן אבל מה אעשה שאין לי לשנות ממנהג אבותי (באה"ט סכ"ה סק"ה): אמר המניח ראיתי להרב בעל כה"ג שפכת בסי' כ"ח דטלית ותפלין מצות ציצית קודמת לפי ששקולה היא ככל המצות ונתקשתי דגם מצות תפלין הוקשה כל התורה לתפלין כדכתב מרן ז"ל סי' ל"ז בשם הרא"ש.

ואולי שאני ציצית דאתי לידי זכירה ועכ"ז לא מתנייתבא דעתי לזה ובפטר דמצות תפלין שייקא למצות ק"ש ותפלה ובה מקבל עול מלכות שמים וקלימה משא"כ בציצית ומה גם שהם חובת הגוף משא"כ ציצית ואמרו חז"ל (ר"ה י"ז).

(איזהו פושעי ישראל בגופן קרקפתא דלא מנח תפלין ואמרינן בהתכלת (מ"ד)) כל מי שאינו מניח תפלין עובר בי"ח [בח'] וכל מי שאין לו ציצית עובר בחמש ונדעתי פי שיערי הדחיות לא ננעלו אבל לענין הדין הוא דבר תמוה.

וממה שפכת הטור בסי' ס"ו ג"כ נראה דתפלין עדיפי מציצית כאשר עם לבבי. (עי' באה"ט ר"ס כ"ה ושמש צדקה או"ח סי' ט"ז וסי' כ"ד ושו"ת רעק"א סי' ט' ופחד יצחק ערך ציצית): (נה) שאלה ש"ץ שסיים מגן אברהם והתחיל מיד אתה גבור אם יש לענות עוד אמן אחריו: תשובה הנה נראה דכיון דשילש ראשונות כחזק חשיבי דשפיר דמי לענות אמן אעפ"י שהתחיל באחרת אבל יותר נראה לחלק שאם המתין ש"ץ כדרכו ולא ענו אחריו והתחיל באתה גבור אז אין להם עוד לענות דהויא כאמן יתומה אבל אם פשע ש"ץ ולא המתין והתחיל מיד אתה גבור לאו כל כמיניה שיאבד אמן מפי הציבור.

(עי' שע"ת ס"ס קכ"ד). אמר המניח אגב זה ראיתי חילוק בין דבר שצריכין הציבור לענות אחר הש"ץ להיקא דאין צריכין לענות אחריו ונפקא מינה אי בעינן רוב דמתחייבי בההוא או אי סגי כחזק כיון דהא מיהא איפא עשרה עיין במהרל"ח סי' (ט"ו) וכמדומה לי דגם מוהרי"ט ח"א גבי ברכות השחר דנוהגים לאומרם כל או"א והשאר עונים אחריו

אמן עי"ש ועינין ש"ע סי' ו' ס"ד: נו) שאלה אם מותר ללוש בייסקוגוס בקלב: תשובה
נראה דלא מקרי זה פועין תנארו והוי כשאר פת פנין שעושין תדיר מהם (לא אחי
למסרה).

[עי' יעב"ץ ח"א סי' ס"ב.]: נז) שאלה רומז בעיניו מורה באצבעותיו אי הוי הפסק בין
תפלה של יד לשל ראש: תשובה אין ענין לכאן אי דיבור פהרהור דמי דאפי' לא יהיה
פדיבור שח בין תפילה לתפילה לאו דוקא דבור אלא כל שהסח דעתו מהם מברך שמים.
באה"ט סי' כ"ה ס"ק ח'.): נ"ח) שאלה אמאי לא התקינו לומר הטוב והמטיב במקום
שהתקינו ברגלים.

תשובה במקום הטוב והמטיב התקינו התפילות ובקידוש אתה בחרתנו וכו' ואין לה
הטבה גדולה מזו אבל כל יחיד ויחיד יש לו לברך שהתקינו על המצוה שגזרמנה לו כמו
שברך על כל מצוה שגזרמנה לכל יחיד ולא חילקו בין מצוה כוללת בזמן א' או פרטית:
נ"ט) שאלה המוצא אגרת פתוחה בשוק וכתוב עליה ופג"ן דרג"מה אם מותר לקרותה
ואם חייב להחזיר.

תשובה נהי דלגבי המקבל איכא למימר פנין דנפל איתרע ולא חש לה אבל שולח שמה
אין רוצה שידעו בעסקיו ולפי זה אם היא חתומה כ"ש שאינליגע בה וחיוב להחזירה
דמסתמא אין לומר שהשליכה קודם שיקראנה: ס') שאלה מי שברך שהתקינו על שני
מיני פירות ואח"כ ראה פרי מורכב משניהם מהו שיחזור ויברך שהתקינו.

תשובה אם המורכב הוא מין במינו פשיטא דלא יברך דאין פאן פנים חדשות ואם הוא
מין בשאינו מינו אפשר דאין לברך עליו שכל דבר שעשו בני אדם נגד רצון הבורא איך
יאמר שהתקינו לראות דבר זה ואע"ג דמותרים באכילה גזירת הכתוב אבל לברך על
הראיה לא מסתברא [עי' יעב"ץ ח"א סי' ס"ג שהק' ע"ז ולקמן בס' רס"ה יישובה
הרהמ"ח על נכון]: ס"א) שאלה הגונב מן הגנב פלי לסטיותו אם מותר: תשובה אע"ג
דאמרינו (ברכות ה') בטר גנבא גנב וטעמא טעים דאסור לגנוב ממנו הכא למעט
בתיפלה שפיר דמי וישלם ליורשיו: ומה שטענו אם גופו מורידין ולא מעלים כ"ש ממנו,
דברים שאין בהם ממש: ס"ב) שאלה מי שברך שאומרים החזנים בשבת אם יש לחוש
משום שאין להתפלל בו.

תשובה אין להתפלל ע"ד שהוא צורך היום כגון חולה שאין בו ספנה אבל דבר שהוא
להבא אין בכך כלום ה"נ אין לאכול סמים של רפואה דוקא פשיש בית מרחוש אבל בלא
זה מותר ולמה אין אנו מתפללין י"ח מפני טורח צבור: א"נ אי אפשר שלא יהא שם דבר
שהוא צורך היום כגון פרנסה בכל יום הוא צריך אבל מי שברך פללי אין לחוש [עי'
יעב"ץ ח"א סי' ס"ד].

ושו"ת אבקת רוכל סי' י"א י"ב]: ס"ג) שאלה אבטיחין שחוקקין (וגוררין) בתוכו והיה
למים פיצד מברכין עליו ועוד אותם של מצרים שהם מים מתחילת ברייתן: תשובה אם
המים צלולים שירד העכור למטה מברך על הצלול שהכל דהו"ל זיעה בעלמא וכן יש
להבין ההיא דמי רמונים [עי' לקמן סימן צ"ג]: ס"ד) שאלה פהו הקורא ק"ש אם ישא
את פפיו.

תשובה הנה נראה שאם יש שם כהנים אחרים יצא לחוץ פשיגוע ש"צ לרצה ואם אין שם אלא הוא פבוד הצבור הוא שלא יצא והוי כמשיב מפני הכבוד: נמצא בהרב"ז סי' רצ"ג פהו העובד בתפלה והגיע ש"ץ לעבודה שאם אין שם פהו אחר פוסק ועולה ומברך וחוזר למקומו שברכת כהנים מן התורה ותפלה דרבנן ע"כ ואני שמעתי ולא אבין שאם אומרין לו עלה דאז עובר בעשה אפי' יש שם אחרים ואם לאו אפי' הוא יחיד: והנה נראה שאם הוא בהטוב שמה יעלה בין שהוא יחיד בין שיש אחרים ואם לאו יצא לחוץ דההילוף אינו הפסק בתפלה: אמר המני"ח הנה הלכה למעשה בא' שהנה עומד ומתפלל בב"ה וראה התפלין של חבירו שהיו בינד תינוק והפילם ארצה ובראותו פכה הפסיק והפסיע לפניו להקים התפלין ויהי את הנער ויאמר לו למה תעשה כה לזלזל בקדשים ובה השואל לשאול פדת מה יעשה האיש הלזה ונראה לי להשיב אליו שמאחר שהפסיק בדבור שיחזור לראש ולא טוב עשה במה שדיבר ולא הנה לו אלא להקים התפלין ולחזור למקומו משום דקא עבר על איסור לא תשא במה שדבר דבנדאי תפלין לא עדיפי מס"ת שנתגלגל ונפל לכרמלית שהוא איסור מדרבנן ואפ"ה פסק מרן סי' שנ"ב דלא יקימנו ולא חש לזלזול דס"ת א"כ כ"ש הכא דבהפסק דבור זה שלא לצורך איכא איסור לא תשא דהרי הוא צריך לחזור לראש ועליו נאמר ודבר שפתיים אף למחסור פי הרי הברכות שבידך הווי לבטלה ומה שפסק בהילוף יפה עשה דההילוף אינו הפסק אמנם דע פי רוב מנין ובנין מת"ח שבע"ק על מעשה שהנה נמנו וגמרו שאם הנה המציאות הנה באופן שהמתפלל הנה סגור בפית ובעד החלון השקיף וראה שנפלו התפלין ואינו יכול לכתת את רגליו פדי להקים שטוב שיפסיק ויאמר לחבירו הקם התפלין ולא יותר פי משום זילותא דתפלין אינו כל כך רחוק דדיבור זה לא יקרא הפסק ולא יחזור לראש וכמה צדקו החסידים ואנשי מעשה במה שתיקנו להתפלל בעינים סגורות דהרי לה אם המתפלל הנה היו עיניו סגורות לא הנה רואה ולא הנה נצרך לכה ונהנה קרינא עליה עוצם עיניו מראות ברעה ברוך שנתן לנו תורת אמת: ס"ה) שאלה מי שהיו בידו מעות של חבירו אם מותר לו לעשות בהם צדקות או לת"ת: תשובה הא דאמרין (פסחים ד':) גיחא ליה לאיניש למעבד מצוה בממוניה היינו הוא בעצמו להוציא אבל אין חבירו רשאי לשלוח יד במזון חבירו ונהיא (במס' פלה) דר"ע עם ר' טרפון י"ל שהנה בדעת רע"ק לפרעם לו אם לא תרצה ר"ט שהרי (גדרים ד"ג) רע"ק עשיר הנה.

(עי' כ"מ סוף הל' נחלות): ס"ו) שאלה א' לא הנה לו פנאי ליתול ידיו ולקח מן הצמוקים וברך עליהם ואמר שעושה שהפת הנה טפלה להם מהו. תשובה אפשר דאין זה בכלל כל שהוא עיקר ועמו טפלה דמברך על העיקר ופותר הטפל דלאו בדידיה תליא לעשות העיקר טפל והטפל עיקר ובטלה דעתו אצל כל אדם דמליח הוא דרך שהפת טפלה לו ואם לא הנה לפניו הפת והנה אוכל הצמוקים אפשר הוא שיהא הפת הבא אחריהם טפלה להם א"כ אותו שעושה פן אפך לא טוב עשה ולפ"ז הנה צריך שיברך אחריו ברכת מזון: [עי' מג"א סי' רי"ב סס"ק ג'] ובהו יתורץ לה מ"ש עוד אם היו לפניו ענבים ולחמניות והנה בדעתו לאכול הענבים עיקר ולברך עליהם בפה"ע והלחמניות טפל וסיים בברכתו במ"מ כשראה כה חשב בתוך פדי דיבור לעשות עיקר מן הלחמניות מה דינו: תשובה יצא ונהרי לה לעיל דעתי בעיקר וטפל: אמר המני"ח בהאי פללא דבטלה דעתו אצל כל אדם ראיתי לעמוד אי אמרינו הכי למקום בכללו אי בטלה דעתו אצל כל שאר מקומות

ואי הוי פלוגתא עינין פֿרק המצניע דְשַׁבֵּת ד' צ"ב תוס' ד"ה ואת"ל אנשי הוצל וכו' והאי דמייתי הָכָא התוס' מפֿרק התבית דף קמ"ד פי להיות הענין הזה ארוך ועמוק נמנעת ממנו פֿעת ואם יגזור ה' אעלה דְבָרֵי בְּקוֹנְטָרַס קָטָן: ובענין נמלה אם יצטרף לברך נראה לע"ד דהמלכה מספק שמה המלכה עינין פ' אלו דברים הרי"ף דמ"ה ריש ע"ב רבינו יונה פוסקא המתחלת והשמש מברך: פלומר אע"ג שלא גמר בדעתו בודאי שלא לאכול עוד אלא ספק אם יאכל עוד ספק אם לא יאכל עוד אפ"ה מקרי נמלה.

וצריך אני לעינין ר"פ המצניע ההיא דאמר אבני הָכָא במאי עסקינו פגון שהצניעו ושכח למה הצניעו והשתא קא מפיק ליה סתמא מ"ד בטולי בטלה מחשבתו קמ"ל כל העושה על דעת ראשונה הוא עושה עכ"ל.

(עי' לקמן סי' פ"ו): ועינין סי' קס"ח ס"ו (ובמג"א שם ס"ק י"ד) הָא דְכָתַב מוהרש"ך ח"א סי' קע"ג בפת הבא בכיסנין שמתחלה היה בדעתו לאכול ממנו מעט וברך במ"מ ואח"כ נמלה לאכול יותר אם לא אכל בפעם השנייה שיעור לקבוע עליו פי אם בצירוף אכילה א' פשיטא דאינו חוזר ומברך לא המוציא ולא במ"מ אף אם נמלה לאכול בפעם השנייה שיעור שאחרים קובעים בלי צירוף אכילה א' מברך המוציא עי"ש: ס"ז) שאלה יש שמות בתורה שנפל בהם ספק אם קודש או חול ויש שדרשו בהם קודש וחול פגון אלהים לא תקלל (סנהדרין ס"ו) כיצד יכתוב הסופר: תשובה וסמוך בזה על מה שקדש כל השמות בתחלת הספר דקרבנות של צבור ספין מושכתם למ"ש.

(עי' בט"ז יו"ד סי' רע"ד בשם סמ"ג. דב"ש סי' ע"ו זרע אמת ח"ב סי' קכ"ז): שאלת עוד את"ל דאדני אם נא מצאתי חן יקדש מספק באלהים ל"ת מהו: תשובה שקולים הן ויבואו שניהם פדלעיל: ומש"ע עבר סופר ולא קדשו מהו שיקראו בו בצבור: תשובה וסמוך פדלעיל: ואם קדשו לחלטין מהו לקרות בצבור שהרי יש בו צד חולין דלא דמי למקדש בע"מ למזבח דלא חלה קדושה: תשובה קורא אני בזה אלקים ל"ת ומענות לא יוכל לתקון, ושאלת עוד מי שמחק אלהים ל"ת והתרו בו משום לא תעשון פן מהו: תשובה חולין וקדשים מעורבים ולוקה: ומה ששאלת עוד על פ' הסופר שפך היה ונסתו שלא היה זוכר לקדש השם אלא אחר שהיה פותב אות ראשונה מהו.

תשובה מההיא [מס' סופרים פ"ה ה"ב] דהיה מתפנין לכתוב את ה' וכתב יהודה עושה מדלית הָא וכו' אין ראיה אכל מההיא (שבועות ל"ו) דכתב א"ד מאדנות יש ראיה דפשיטה קדושה למפרע (עי' שו"ת הרמ"ע מפאני סי' ל"ו).

שכ' דקדושת השם ישנו מתחילה וע"ס ואינה משתלמת אלא בסוף ובפקרי הד"ט יו"ד סי' ל' אותי"ב). ועוד שאלת אם שכח לקדש מקצת שמות אם יש שם ביטול.

(עי' בפ"ף וט"ז ר"ס רצ"ט ונד אלי' סי' פ"ח ושו"ת ח"ש שבסו"ס הר המור סי' ט'.) תשובה אפי' באלף לא בטיל כדין כל הזבחים (זבחים ע"א) וכל פי האי אפשר דידו הפוסקי' ז"ל דיועיל קידוש ראשון (ע' לק' סי' קע"ח): אמר המניח אגב ראיתי לעמוד במ"ש מרנא בש"ע סי' פ"ט (פ"ד) או"ח על שלום דלע"ד משמע לי מדברי הרי"ף פֿרק מי שמתו דף י"ט ע"א דאינו שמו של הקב"ה אלא דמשום שמו של הקב"ה דהיינו הנהיג הוי שלום לכל העולמות משום הכי חשבינן לתיבת שלום כאילו הוא שמו של הקב"ה

ולא אַמרינו ליה בְּמַרְחֵץ וְנ"ל הַרִי"ף א"ר הַמְנוּנָא וכו' אָסוּר לְאָדָם שְׂיִתֵּן שְׁלוֹם בְּבֵית הַמְרַחֵץ שְׁנֵא' וַיִּקְרָא לוֹ ה' שְׁלוֹם כְּלוֹמַר שְׁמוֹ שֶׁל הַקַּב"ה שְׁלָמָא הוּא עַכ"ל עי"ש וּמְדָלָא קְאָמַר הַרִי"ף שְׁמוֹ שֶׁל הַקַּב"ה הוּא וְקָאָמַר שְׁלָמָא הוּא מִשְׁמַע דְּלָאוּ בְּתִיבַת שְׁלוֹם עֲצָמָה הוּנָא שָׁם אֲלָא דְשָׁמוֹ שֶׁל הַקַּב"ה דְּהֵינּוּ הַהוּנָה הוּי שְׁלָמָא רַבָּא בְּעֵלְמָא וְכַדְכְּתִיבְנָא וְנִדְמָא לְמַאי דְכָתַב הַרִי"ף בְּתַר הַכִּי אֲלֵהָא מְהֵימְנָא יַעִי"ש הַשֵּׁם יְכַפֵּר בְּעַדֵי אִם שְׂגִיתִי וְלִיבְטְלוּ וּלְהוּוּ דְבַרֵי קַמְיָה שְׂכִינְתָּיָה כְּעַפְרָא דְאַרְעָא: וּבְרַחוּם אִיפָא פְּלוּגְתָּא אִי הוּי שָׁם אוּ פִינוּי הַרְמַב"ם וְנ"ל (פ"ג דק"ש ה"ה) ס"ל שֶׁהוּא פִינוּי וְעַל יְדוּ הַחֲזִיק רַבִּינוּ יוֹנָה וְרַבּוּ וְכַתְּבוּ דְהָא הַצְדִּיק מִקְרִי רַחוּם וְחַנוּן: וְהַרְאָב"ד וְנ"ל פְּתַב דְּלָא מְצִינוּ בְּשׁוּם מְקוּם רַחוּם עַל הָאָדָם וְכו', עֵינֵי הַלְכוֹת הַרִי"ף פֶּרֶק דָּף וְעַמּוּד הַנּוֹ' פִּיֶסְקָא הַמְתַּחֲלָת.

אָבַל שָׁם גּוֹפִיָה לָא אֲקָרִי וְכו' ע"ש: ס"ח) שְׁאֵלָה אִם יֵשׁ לְסַמְּךָ בַּמ"ש הַש"ע בַּא"ה סִי צ' [עִי' ב"ש שָׁם ס"ק ד' בְּשֵׁם צ"צ] בְּשֵׁטֶר חֲצִי זָכָר. תְּשׁוּבָה מַה שְׁקָשָׁה עֲלֵיו דְהָא קִי"ל (ב"ב קמ"ב) דְאִין הַבֵּן יוֹרֵשׁ אֶת אִמּוֹ בְּקָבֵר לְהַנְחִיל לְאֲחִים מִן הָאָב וְיֵשׁ לְחַלֵּק דָּאָם מֵת הַבֵּן קַמְיָה דִּיְדָה פִּקְעַע לוֹ כַּחוֹ אָבַל כְּשִׁמְתָהּ הָאָם תְּחִילָה יֵרֵשׁ כָּל זְכוֹת אִמּוֹ: וְהַנְּכוֹן שֶׁהַפֶּל בְּכָלֵל תְּנַאי כְּתוּבָה: ס"ט) שְׁאֵלָה מִי שְׁקַבֵּל עֲלֵיו לְקָרוֹת כְּמָה פְּסוּקִים שֶׁל תְּהִלִּים בְּכָל יוֹם אִם יַעֲלֶה לוֹ לְמַנְצַח מְזֻמּוֹר לְדוֹד וְכוּן כָּל פִּינְצָא כְּאֵלוּ.

תְּשׁוּבָה מְסַתְּבָרָא דְלָא עָלָה לוֹ מִן הַחֲשֵׁבוֹן שְׂרַאֲיֵנוּ תְּהִלָּה לְדוֹד אַרְוּמָךְ הַתְּחִיל הַאֲלָפָא בֵּיתָא בְּאַרְוּמָךְ א"כ תְּהִלָּה לְדוֹד אִינוּ מְפָלֵל הַמְזֻמּוֹר דְּמוֹרָה מְקוּם הוּא לוֹ (עִיקְרֵי הַד"ט יו"ד ס' כ"ג אוֹת כ"ה): ע') שְׁאֵלָה אִיזָה הַפֶּסֶק שֶׁל פְּסוּקִים בְּעֵשְׂרַת דְּבָרוֹת הוּא הַנְּכוֹן לְעַנְּוֵן תְּלַתָּא פְּסוּקֵי, וְעוֹד מַה עֲנִין פְּנֵי בְּקַמְּץ וּפְתַח וּשְׁאָר שְׁנוּיִים בְּדַקְדוּק.

תְּשׁוּבָה מְסַתְּבָרָא דְלַעֲנִין קְרִיאַת ס"ת כָּל הַפְּסוּקִים הֵם א' עַד הַפְּסוּק הַגְּדוֹל: גְּמַצָּא דְפְּסוּק רַאשׁוֹן אָנְכִי עַד מְבִית עֲבָדִים כְּפִי הַגְּמַצָּא בַּס' מְדוּוֹיָק: לֹא יִהְיֶה עַד מְצַנּוֹתֵי הַפֶּסֶק שְׁנֵי: לֹא תִשָּׂא עַד לְשׁוֹא: זָכוֹר עַד וַיִּקְדָּשָׁהוּ: כְּבֹד עַד נוֹתֵן לָהּ: לֹא תִרְצַח עַד שְׁקָר: לֹא תִחַמְדּוּ עַד לְרַעְוָה שְׂבַעָה פְּסוּקִים אָבַל בְּפִרְשִׁיּוֹת נִרְאָה דְעוֹלָה בְּשִׁבִיל ג' גְּבַרֵי תְּלַתָּא קְרִיאַי כְּגוֹן וַיְהִי אַחֲרֵי הַמַּגְפָּה וַיְהִי בְּנֵי יַעֲקֹב וּמַה שְׁהוֹפְסֵק פְּסוּק הַגְּדוֹל לְפִיֶסוּקִים קְטַנִּים אֲפָשָׁר אֲפִסְקִיָּה עֲזָרָא מְפִי הַתִּינוּקוֹת: וְעַל דְּבַר הַנְּקוּדוֹת פְּנֵי יֵשׁ תַּחַת הַנוֹן קְמִץ וּפְתַח הַקְּמִץ מְפִי הַסּוּף פְּסוּק וְהַפְּתַח מְפִי הַרְבִּיעַ: וְעֵשִׂיתָ כָּל, יֵשׁ בְּכַף דְּגִשׁ וְרַפִּי הַרְפִּי מְפִי הַשׁוֹפָר הוֹלֵךְ שְׁעוֹשָׂה אוֹתוֹ בְּגַד כְּפֶת דְּסַמּוּף לִיהוּא: וְהַדְּגִשׁ מְפִי הַטְּרַחָא שֶׁהוּא טַעַם מְפִסִּיק: וְכוּן לֹא תִרְצַח: ל"ת: ל"ת: הַתְּאֻוִין בְּדְגִשׁ וְרַפִּי מְטַעַם זֶה: ע"א) שְׁאֵלָה הַדּוּד שְׁמוּצִיאִין בְּהַאֲגוּ"וה אַר"דִּינְטִי אִם צְרִיף טְבִילָה: תְּשׁוּבָה הַמְכֻסָּה וְהַצְּנוּר שְׁבוּ יוֹצֵא צְרִיף מְדִין כְּלִי סְעוּדָה.

וְהַדּוּד מִיֵּן מְעַמִּיד: ע"ב) שְׁאֵלָה מִי שְׁאָמַר הַרִי עָלֵי לְקַבֵּל ב' תְּעַנִּיּוֹת וְאָמַר הַרִינִי בְּתַעֲנִיּוֹת לְמַחֵר ב' פְּעַמִּים מַאי: תְּשׁוּבָה כִּינּוּן דָּאָם נִשְׂאָל עַל א' חֵלָה הַשְּׁנִיָּה הוּי כְּקַבֵּל הַב' תְּעַנִּיּוֹת שְׁאָמַר וְאָפִי' הַתְּעַנָּה לְמַחֵר יֵצֵא דִיֵּשׁ נִדְרָ בְּתוּף נִדְרָ מִשְׂא"כ בְּשִׁבּוּעָה שְׂאָם מְפַח קַבְלַת הַשְּׁבּוּעָה כְּנ"ל הַתְּעַנָּה יוֹם א' צְרִיף שְׂיִתְעַנָּה יוֹם אַחַר דְּאִין שְׁבּוּעָה בְּתוּף שְׁבּוּעָה: ע"ג) שְׁאֵלָה מִי שְׁלָא שְׂאָל מְטֵר בְּלִיל ז' בְּמַרְחֵשָׁן אִם מְחִזְרִין אוֹתוֹ: תְּשׁוּבָה מְסַתְּבָרָא דְכָשָׁם שְׂבַהּזְכָּרָה הִיָּה מְכַרִּיז הַש"ץ כָּף בְּשְׂאֵלָה וַא"כ לֹא אִיכְפַת לָן בְּלִילָה כְּדַאי' בִּירוּשְׁלַמִי (רִישׁ תְּעַנִּיּוֹת) דְּבְּאֻרְתָּא לִית תְּמָן עֲמָא [עִי' מַג"א ר"ס קי"ד וְשַׁע"ת ס' קי"ז ס"ק ד']:

ע"ד) שאלה בני ח"ל הבאים לא"י (נדעתם לחזור) כיצד יתנהגו לענן שאלת מטר: תשובה אם אומר ונתן טל ומטר אין צריך לחזור בימות החמה למ"ד (עי' לקמן סי' רס"ב) ולפי זה מה יש שיכרה ברך עלינו ואפי' למ"ד דלא יצא יודה בזה דיש לו להתפלל עם אחיו אמר המני"ח בני א"י אם יש להם אשה ובנים בא"י אעפ"י שאין דעתו לחזור בזמן הגשמים שואל כבני א"י מוהריק"ש ז"ל [עי' באה"ט או"ח סי' קי"ז ס"ק ד'] : ע"ה) שאלה חולה שבאו להאכילו ביה"כ מעט מעט ולא נמצא מאכל שיספיק לו אם לא ישחטו לו תרנגולת מפותמת שמזונה מרובה מהו: תשובה לטעם שאמרו שאין מאכילין אותו נבלה מפני שמניאין דעתו ונפשו קצה במאכל איסור גם פאן יותר תישב דעתו שאינו עובר על איסור פרת: והטור [או"ח סי' שכ"ח] פתב הטעם ששבת לגביה דידקה פחול הוא ובחול לא היו מאכילין אותו נבלה: והר"ן יחיב טעמא משום דאכל זית וזית עביד איסורא ואיסור שבת חד הוא ולדידהו בנ"ד אין שם היסור לשחוט מ"מ לדידן נקטינן פטעמא דמתיר דאין הולכין בנפשות אחר הרוב כ"ש למ"ד הותרה שבת דהרבה פוסקין כן (עי' לק' סי' ק"פ): ע"ו) שאלה שופר שגלדו דק ונעשו לו חשוקים של ברזל מהו: תשובה אפי' למ"ד אזלינן בתר המעמיד הני מילי היכא דאיכא פבר ריעותא והוצרך למעמיד אבל הכא לא מידי עביד (באה"ט סי' תקס"ו ס"ק ט'): עז) שאלה הגידם אם יטול לולב בשיניו: תשובה כמדתא לי שרשום בזכרוננו שאין לקיחה אלא בידי שונאמר ויקח את כל אשר לו מידו אע"ג דהתם דריש מרשותו או אפטר שטעות הוא בידי.

אבל ממה שנשאל הרשב"א ז"ל סי' אלף ר' גבי אטר יד ימינו אם יטול בשמאל והשיב דאטו בימין כתי' ה"ה שמאל והצריך בזה ולא הנפיר ה"ה דעדיפא מינה דגידמת שחולצת בשיניה דאטו ונחלץ בינה פתיב (בימות ק"ה) ומדלא הנפיר זה אלא מימין לשמאל הילכך משמע דפשיטא ליה דיד בעינו היכא דכתיב לקיחה אבל אין קפידא בין ימין לשמאל (עי' באה"ט סי' תרנ"א ס"ק י' ושע"ת ס"ק י"א): ע"ח) שאלה אם הנה מתפלל בר"ח ובתוהו התפלה נזכר שהוא ר"ח וכשהשלים נסתפק אמהנפיר אם לאו: תשובה בשעה אחת יבדלוהו אלף רעיונות ודאי שלא הנפיר שאם אין אתה אומר כן גם בפקר כשפא לב"ה נזכר שהוא ר"ח ואין עולה לו.

בדידי הנה עובדא ששכחתי להנפיר של ר"ח ולא נזכרתי עד אחר קנושה ונתתי דעתי לכונן לברכות הש"ץ מאתה חונן ואילך אחר שהשלים חששתי שמא כיון שלא הנה דעתי לצאת בתחילת הברכות שמא לא עלתה לי ובתוהו שהייתי מחשב בזה הגיע זמן מוסף והתפללתי עם הצבור ולא נראה לי לחזור דלפי דעתי אם עבר והתפלל מוסף יוצא ואין צריך לחזור ואף אם ינה הדבר ספק לחוש לדעת מהרמ"ע (עי' מג"א סי' ככ"ו ס"ק ג') וספקו זהו חדושו מ"מ בהצטרף הספק האחר במה שלא נתפוננתי עם הש"ץ מתחלת הברכות לא חזרתי: אמר המני"ח מה שאירע לאבות אירע לבנים ואני ג"כ בגלותי זה פ"א עמדתי בספק זה אם הנפיר מעין המאורע בר"ח או לא הנפיר ולא הנה בידי לחזור ושלא לחזור וסוף כל סוף נפטרתי בתפלת המוסף כאמור אח"כ שלחתי להביא הס' הגדול מהגאון בעל פנסת הגדולה מאצל האוהב והשונה בהלכות הגביר החכם כה"ר אברהם בר דוד דילריי נר"ו ומצאתי בשיירי דשקיל וטרי לענן דינא בס' זה כאשר עיניך תחזינה משרים.

ומסקנא דמילתא שם דכיון דאיפא פלוגתא יש מקום בראש לומר שב ואל תעשה שאני ולא יחזור ומיהו הטוב והישר הוא שיחזור ויתפלל בתורת נדבה למר פדאית ליה ולמר פדאית ליה למר אפי' בלא חידוש ולמר בחידוש עי"ש באנרף דבריו כי נעמו ובהם סילקתי את עצמי מלעיין בדבר זה עד אשר נגיס ה' לי בארץ הקדושה תוב"ב: ע"ט) שאלה התוקע בשופרו של חברו ונסדק בתקיעה מהו ואם יצא י"ח: תשובה פיון דניחא ליה לאיניש למעבד מצנה בממוניה במידי דלא שכיח להתקלקל יורד ברשות מיקרי והו"ל פמתה מחמת מלאכה גם יוצא י"ח: פ שאלה הנותן מתנה לחברו ע"מ להחזיר אימת יחזירנה: תשובה הב"י (בח"מ) סי' רמ"א הביא בשם הרשב"א מה שהביא והנה נראה דזמנו של זה פזמנו של שואל פההיא דשואל ע"מ למיסק ביה פרדסי (עי' בר"ח או"ז סי' קי"ח מש"כ שם רבינו שמחה): פ"א) שאלה מהו לצאת בכיס של מעות ע"ש עם חשיכה: תשובה התם אמרינו (ב"מ כ"א:): אדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה והו"ל דומיא דתפלין מיהו יש לחלק דבתפלין אמרינו (יומא ח'.

(אסור להסיח דעתו מהם וכעין זה נמצא בכתובות מהר"י די בוטון ז"ל: פ"ב) שאלה יכם שגילה דעתו בתחילה שהיה רוצה לניבם לשם ממון ואח"כ אמר שח"ו שאין לו חפץ אלא לש"ש מהו: תשובה אתא חמרא ובטש שרגא ובזה הפל מודו דמתחילת דבריו אדם נתפש ואנו סהדי: פ"ג) שאלה ונרדים מה דינם לענין ערלה ומעשרות וברכה: תשובה הדברים עתיקים ויש לנהוג בהם כל דין פרי ולחומרא ואני מברך על האגוו"ה רוזאד"ה בורא מיני בשמים לצאת ידי כולם כי מה שדעתי נוטה באמת שיש לברך עליה נותן ריח טוב בפירות (עי' שו"ת סמא דחיי או"ח סי' ד'): אמר המני"ח עיין שו"ת מוהרימ"ט עי"ד סי' ל"ד דהוי פלוגתא דרבנותא ובח"ל מותר פדלקמן בש"ע סי' רצ"ד ס"ט וכתב עוד דאפי' בא"י דספק ערלה אסור לא ראה שגזנה בזה אפי' שרגילות לשותלם בכל שנה עי"ש באנרף ועי' מהרשד"ם סי' קצ"א שמצא בס' האגור משם הראב"ד שיש לברך על הנוד הנותן ריח טוב בפירות ולזה הסכים הוא ז"ל עי"ש: והדינגינאש פתב א"א ז"ל הכפו"פ אוסר אותם והרדב"ז אסרם בתחילה משום ערלה שאינם מתקיימים ג"ש ופרשתי מהם איזה זמן בלא נדר עד שמצאתי שבשאלה אחרת כשעלה לא"י נתחדש לו טעם להיתר והתיר הלכן: והשחור הוי פלוגתא והטעם הוא שאין לה אילן שמוציא הגרעין שלו פרי תוף שנתו הילכה ירק הוא ומיהו לענין מעשה בא"י צריך לבדוק אם מוציא עליו מעיקרו ועיין יו"ד סי' רצ"ו ובאו"ח סי' ר"ג.

וטעם חלוש הוא זה להתיר איסור תורה כפי הספק הראשון שלו. ואצלי נתחדש טעם אחר להתיר דאיתא התם דגזרו על הגפנים שאינן גבוהין טפח שיהיו כירק (עי' סוטה מ"ב) משום שהם שפלים ונראין כירק א"כ כל דבר שמינו שפל וקצר יש לדנוו שהוא ירק ובטעמים אלו עם הספק הראשון שלא ראיתי בו ממש שאין העץ של הבראינגאן דומה לעץ אילנות שחלול מבפנים וראיתי דעמא דבר לנהוג בהם היתר אזי אמרתי אין לחוש: פ"ד) שאלה אם מותר לעבור פנגד המתפלל כשיש מקום גבוה עשרה ורחב ארבעה לפניו: תשובה אע"ג דמקום חשוב פנה הוי הפסק לכמה דברים הלא אין נראה שיהיה הפסק דשכינה אין לה הפסק כל זמן שהמתפלל רואה או משום שלא יטרף.

אָבֵל הַמֵּת־לָלֵל הוּא בְּמָקוֹם כְּזֶה אֶפְשָׁר דְּמוֹתָר לְעֵבֶר לְפָנָיו: פ"ה) שְׁאֵלָה מִי שְׁנִדְמֵן לֹו
לְעֵנוֹת אָמֵן עַל שְׁנֵי דְבָרִים אֵי סְגִי בְּאָמֵן א' לְכוּלָּם: תְּשׁוּבָה מֵהֵיחָא דְאוּמְרַת (סוּטָה ח"י.
) אָמֵן עַל הָאֵלָה אָמֵן עַל הַשְּׁבוּעָה אֵין רְאָיָה וְאֶפְשָׁר שְׁאֵמֵן א' עוֹלָה לְכָאן וְלְכָאן וְאֵם
יֵאמֵר אָמֵן וְאָמֵן אֵין פֶּאן אָמֵן שְׁאֵינוּ צָרִיף וְשְׁפִיר דְּמִי (שַׁע"ת ס"א קכ"ד ס"ק י"א וּבס'
שְׁפַת אָמֵת דָּף ע"ו): פ"ו) שְׁאֵלָה חוֹלָה שְׁלֵקַח סַם הַמְּשַׁלְּשֵׁל וְהוֹלָף יוֹתֵר מִדְּאֵי וּמְצַטְעֵר
מִבְּעֵיָא אֵם יִבְרַף ע"כ פֶּעַם וּפֶעַם: תְּשׁוּבָה הָא לְמָה זֶה דּוּמָה לְחוֹלָה שְׁאֵין לֹו לְהוֹדוֹת עַד
שְׁיִתְרַפֵּא וְאִז יִבְרַף בְּרַכָּה א' וְדִיו: אָמֵר הַמְּנִי"ח שְׁאֵלָה זוֹ וְתְשׁוּבָתָהּ בְּצִדָּה שְׁיִיכָא אִפִּי
לְבָרִיאִים שְׁלֹוֹקְחִים הַפּוֹרְג"ה מִשְׁאֵרוֹפ"י רוּזְאָד"ו וְכִינְצָא דְיֵישׁ בְּדַעְתָּם מִתְחַלָּה לְפָנוֹת
הַבְּנֵי מַעֲיָם עַד שְׁתַּכְלָה הַגְּנוּהָמָה מֵהֶם דְּנִדְאֵי הָרִי דַעְתוֹ עַל כָּף וְלֹא הִסִיחַ דַעְתוֹ וְלִפְיֵקָף
לַע"ד לֹא יִבְרַף כִּי אֵם אַחַר גְּמַר הַהוּצָאָה.

(ע"י באה"ט או"ח ר"ס ז). וְאֵגֵב רְאִיתִי לְהוֹדִיעָף בְּהֵיחָא דִּפ' מְרַנָּא בַש"ע ס"א ז' ס"ג בְּמִי
שְׁהֵטִיל מִים וְהִסִיחַ דַעְתוֹ מִלְהֵטִיל עוֹד וְאֵח"כ נְמַלְף וְהֵטִיל פֶּעַם אַחְרַת דִּיבְרַף ב"פ אֶשְׁר
יָצַר: דְּמַעוֹלָם לֹא הָיָה דַעְתִּי נוֹחַ לְזֶה וְהִבְאֵתִי רְאָיָה מִדִּין נְמַלְף שְׁאֵינוּ מְבַרַף אֵלָא רֵאשׁוּנָה
וְאֵינוּ מְבַרַף שְׁתֵּי בְּרַכּוֹת בְּאַחְרוּנָה: עֵינֵן בְּהַר"ן רִישׁ פ' ע"פ כְּדְבָרֵינוּ וְהִרְאָיָה שְׁהִבִּיא
מָרָן הַב"י מִדִּין טְעָה וְלֹא הִתְפַּלֵּל מִתְפַּלֵּל ב' אֵינָה עֵנֵן לְזֶה כָּלֵל דְּהֵתָם מִשׁוּם תְּמִידִין
תְּקֵנוּם פְּאָמוֹר וְכָף זְכִיתִי וּמְצָאתִי בַב"ח וְשְׁמַעְתִּי מִשָּׁם מוֹהֲרִיק"ש ו"ל דְּפֶסֶק דְּלֹא יִבְרַף
אֵלָא אַחַת מִשׁוּם טַעְמָא דְּכִתְיָבְנָא וְכֹן עֲמָא דְּבַר נְהֵגוּ (עֲקָרִי הַד"ט או"ח רס"י י').

עוֹד רְאִיתִי וְנָתוֹן אֵל לְבִי לְעֵינֵן פֶּרַק אֵלוֹ דְּבָרִים הָרִי"ף דָּף מ"ה רִישׁ ע"ב וְרַבִּינוּ יוֹנָה
פֶּסֶקָא הַמִּתְחַלֵּת וְהַשְּׁמֵשׁ מְבַרַף דְּנִרְאָה דְּהַמְלַכָּה מְסַפֵּק שְׁמָה הַמְלַכָּה: כְּלוּמַר אַע"ג שְׁלֹא
גְמַר בְּדַעְתוֹ בְּנִדְאֵי שְׁלֹא לְאַכְוֹל עוֹד אֵלָא סְפַק אֵם יֵאכַל עוֹד סְפַק אֵם לֹא יֵאכַל עוֹד אִפִּי"ה
מְקָרִי נְמַלְף.

וְצֵא"ל רִישׁ פ' הַמְּצַנִיעַ אָמֵר אֲבִי הָכָא בְּמֵאֵי עֲסִיקִינֵן כְּגוֹן שְׁהַצְנִיעוּ וְשִׁכַח לְמָה הַצְנִיעוּ
וְהַשְׁתָּא קָא מְפִיק לִיָּה סְתָמָא מ"ד בְּטוּלֵי בְּטָלָה מִחְשַׁבְתּוֹ קמ"ל כָּל הַעוֹשָׂה עַל דַעַת
רֵאשׁוּנִים הוּא עוֹשָׂה עכ"ל (ע"י לְעִיל ס"א ס"ו).

וְהַדְּבָרִים עֲתִיקִין וְצָרִיכִים יֵשׁוּב דְּבַעוֹנוֹת הַשְׁתָּא לִיכָּא: פ"ז) שְׁאֵלָה אֵי עֲדִיף טְפִי לּוֹמֵר
בְּרַכּוֹ אוֹ נְבַרַף בַב"ה: תְּשׁוּבָה יוֹתֵר טוֹב הָיָה שְׁיֵאמְרוּ נְבַרַף אֵלָא שְׁנֵהֵגוּ הָעַם לּוֹמֵר כֹּן
וְלֹא יִכְלוּ לְשַׁנוֹת אֵלָא שְׁהוֹסִיפוּ הַמְּבַרַף וְנ"מ לְעִיר חֲדָשָׁה: פ"ח) שְׁאֵלָה הָא דַתְנֵן (דְּמֵאֵי
פ"ז) הָאוּמֵר מַע"ש מַה שְׁאֵנִי עֲתִיד לְהַפְרִישׁ לְמַחֵר וְכו' אֵם יוֹעִיל תְּנָאֵי זֶה מִתְחַלֵּת הַשְּׁנָה:
תְּשׁוּבָה כָּל מַה שְׁמַתְנָה הָאָדָם וְעוֹמֵד עַל דַעְתוֹ אִפִּי מִמָּאָה שְׁנָה תְּנָאוּ קִיָּים: פ"ט) שְׁאֵלָה
אֵם יֵשׁ לְהַעֲמִיד דֵּינֵן שְׁאֵין לֹו בְּנִים וְזָקָן: תְּשׁוּבָה הֵיחָא בְּסִנְהֶדְרִין אֲתָמֵר (סִנְהֶדְרִין ל"ו)
שְׁדַנִּין דִּינֵי נְפִשׁוֹת, וְאֵע"ג דְּאֵיכָּא לְצַדֵּד דְּגַם בְּדִינֵי מְמוֹנוֹת־מִשׁוּם דִּישׁ לָף אָדָם שְׁחֻבִּיב
עָלָיו מְמוֹנוֹ מְנַפְשׁוֹ מ"מ רְאֵינוּ שְׁלֹא חֲשָׁשׁוּ רַז"ל עַל זֶה שְׁהָרִי מְנוּ כְּפָה מְדוֹת יֵהִיו
בְּסִנְהֶדְרִין וְלֹא נְמַצָּא שְׁהַקְפִּידוּ ע"ז בְּמְמוֹנוֹת: צ') שְׁאֵלָה אֵם יֵשׁ לְנֵהוֹג בְּזֵמַן הַזֶּה סִדְר
תְּעֵנִיּוֹת וְכִסְדָּר שְׁשֵׁנִינוּ בְּמִשְׁנֵתֵינוּ (פ"ק דְּתַעֲנִית): תְּשׁוּבָה כְּפִי מַה שְׁשֵׁמַעְתִּי מִפִּי זְקֵנִים
שְׁכְּשֵׁהשְׁנָה מְעוֹבְרַת אֵין לְהִתְחִיל הַתְּעֵנִיּוֹת כִּס' הַמְּשִׁנָּה וְלְעִיקְרָא דְּמִלְתָּא אָמִינָא
דְּשְׁלִיחוֹתֵיהוּ דְּקַמְאֵי קָא עֲבָדִינוּ: (ע"י שַׁע"ת בַּסִּי תַקְע"ה) צ"א) שְׁאֵלָה אֵם מוֹתֵר
לְהַתְעַנּוֹת לְשַׁעוֹת בְּשַׁבָּתוֹת וִי"ט: תְּשׁוּבָה כְּפִי הִי"א (בַּסִּי רַמ"ט) שְׁהַמְתַּעֲנָה וּמְשַׁלִּים

בע"ש צריף כפרה משמע דכל שם עינוי אסור בשבת וי"ט ואפי' תענית מבשר ויין אע"פ שאין חיוב לאכלם: צ"ב) שאלה מה שנוהגין בוויניציא יע"א בשבת שיש שורה ששוהין בב"ה עד אחר תצות אם יפה הם עושין: תשובה מסתברא שלא אמרו (עי' או"ח ר"ס רפ"ח) אסור לישוב בתענית עד שיש שעות אלא פשאין עוסקין בתורה ובמצות אבל פשייטת ולומד או עוסק במצנה כמו הק"ק שלומדים בס"ת ומתנדבין מעות לצדקה וכיוצא אפשר שאין בקף כלום.

מיהו קשיא מהיא דרב שישת (שבת דף י') ובזה נשאתי ונתתי עם אלופינו המנסבל בתורה ויראת חטא הרב החסיד כמוהר"ר שמואל אבוהב נר"ו בהיותי שם נהנה מחסידותו ותורתו וזכר לטובה ונהו אמר הכי: צ"ג) שאלה המוצץ לימוני"ש ונארנגאס מהו: תשובה על הנראנגאס יש לברך ברכתם אבל על מיץ הלימניש שהוא חמוץ הרבה אפשר שאין לברך כמו על החומץ דדוקא פשהו מזוג מברך וקבר פתבתי לעיל (סי' ס"ג) שעל כל מיץ הפירות שאינו צלול פמים שיירד העכירות למטה דאז תשיב פניעה יש לברך ברכת הפרי שכל זמן שלא נצלל יש שם טעמו וממשו: אמר המני"ח ואני בהיותי ברשיד עמדתי על ספק זה ובהספמת הרב הדג"ן פתבתי שאם שתה אותם בפני עצמם שאינו מברך כלום דאזויקי מזקי ואם שתה אותם ע"י תערובת סוקא"ר וכיוצא יברך שהכל דהנה ליה משקה היוצא מן הפרי דמנא (באו"ח סי' ר"ב ס"ח) פסק דמברך עליו שהכל אבל על הכאבא"ד נראה דמברך בורא פרי העץ משום דנטעי להו אדעתא דהכי וה"ה בלימניש ונארנגאס מתוקים דאם אכלם פמות שהם מברך בורא פרי העץ משום דנטעי להו אדעתא דהכי עיין סי' ר"ד: צ"ד) שאלה אם מותר להתפלל בבריכה: תשובה כל כמה דכייף איניש בתפילה טפי מעלי אלא דמטעם דאין אדם רשאי ליפול על פניו אא"כ מןבטח לו שיענה פיהושע (תענית י"ד) מטעם זה אין להתיר הבריכה.

ואין לומר דהכורע על ברפיו אין קרוי עומד דהא פיון דרוב גופו בעמידה יש להחשיבו עומד אם נועץ ארכובותיו בארץ ושאר כל הגוף עומד והא דעמוד על רגליה כל הרגל עד הארפונה נקרא רגל דהא ביבמה פתיב וחלצה נעלו מעל רגלו ותנו (יבמות ק"ה) מן הארפונה ולמטה חליצתה כשרה והא דאמרו [באהע"ז סי' קס"ט סעי' נ"ב] ביבמה שלא תהא יושבת על ברכיה היינו שהברכים בארץ והיא סומכת גופה ויושבת עליהן ודוק.

וכן בשלמה הוא אומר ויקם מפרוע על ברפיו וקרי ליה תפילה [עי' שמש צדקה או"ח סי' כ"ד]: צ"ה) שאלה הלוקח שומשמן מן הגוי בא"י ועושה מהן שמן מהו: תשובה קבר נגמרה מלאכתו ביד גוי דאין משקה גמר מלאכה אלא תירש ויצהר דוקא (עקרי הד"ט יו"ד סי' ל"ג אות י"ב): צ"ו) שאלה האומרת תן חמצה לגוי בפסח ואתקדש אני לה מהו: תשובה מנה לפ' ואתקדש אני לה מקודשת מדין ערב (קדושין ז).

(וחקמך אינו תופס דמיו נמצאת אשה זו ערפנית ע"מ שהגוי חייב לישאל ומש"ה מקודשת ואיסורא דעבד עבד: אמר המני"ח וצדיקן הדבר צריף עיון ומיתונו: צ"ז) שאלה אם צריף להלין מי גשמים שנקלטו מן האויר: תשובה אפשר דביורדים ביום צריכין הלנה דיומא פולא שמשא אבל בלילה אף אם האדים עולין מן הים אפשר לצדד דכיון שמתקדרין האדים ביסוד האויר הקר ושם נקראים ונעשים מים פנים חדשות באו לכאן (עי' באה"ט ושע"ת סי' תנ"ה ס"ק ט')

פעת רשומה אצלי שנשאלה בבית המדרש בְּמִי שָׁאִין לוֹ כִּי אִם דְּוָקָא מִי מַעְיָנִין וְנִין אִי מִינְיָהוּ עֲדִיף לְלוּשׁ בּוֹ אֵת הַמַּצָּה כְּדִי לְצַאת י"ח: תְּשׁוּבָה יֵשׁ לְצַדֵּד וְלוֹמַר דְּהֵינִן עֲדִיף מִמִּי מַעְיָנִין לְפִי מַה שְׁפִסְק מִרְנָא דְאָסוּר לְכַתְחִילָה לְלוּשׁ בְּמִי מַעְיָנִין וְלֹא כְּתַב אֶלָּא יֵשׁ מִתִּירִין בְּשַׁעַת הַדְּחָק וּי"ל שְׁעֲדִיפִי מִי מַעְיָנִין דְּהָרִי מְצִינֵנוּ דְצָרִיף שְׂיֵאכֹל לְחֵם עֲוֹנֵי שְׁנִילֹשׁ בְּמִים וּבְמַצָּה עֲשִׂירָה אֵינֵנו יוֹצֵא י"ח שְׁהָרִי אוֹכְלָה ע"פ קוֹדֵם שְׁעָה עֲשִׂירִית וְאֵין לָהּ שַׁעַת הַדְּחָק גְּדוֹל מְזָה שֶׁהוּא בְּמִדְבָר בְּעָרְב פֶּסַח וְאֵין לוֹ שַׁעַת הַפְּנוּשׁ לְהֵלִין וְא"כ הִדְעַת נוּטָה שְׁיֵלוּשׁ בְּמִי מַעְיָנִין וְלֹא בְּיִין וְעֵינִין בְּלִשׁוֹן הַב"י ס' תנ"ה וְתַמְצָא סַעַד לְהֵאִי סְבָרָא בְּתָרָא וְכֵן הִסְכִּימוּ: צ"ח) שְׁאֵלָה הַמְשַׁפֵּיר בֵּית בִּי"ד בְּחֻזְקָת שְׁאֵינֵנוּ בְּדוּקָא וּמְצָאוּ בְּדוּקָא מִי הָיוּ מְקַח טְעוֹת דְאָמַר בְּעֵינָא לְמִיעֵבַד מְצוּהָ: .

תְּשׁוּבָה מִי הִגִּיד לוֹ כְּשֶׁהִיא בְּדוּקָה דְאֶפְשָׁר שְׁנִיקָה הַבֵּית מִן הַזָּבֵל אֲבָל לֹא פִינֵן לְבָדוּק וְעֲדִינִין בְּיָדוֹ לְבָדוּק וְאִם יֵשׁ עֲדִים שְׁבָדְקוּ כְּמַצְנֵתוֹ אַפ"ה אֶפְשָׁר שְׁאֵינֵנוּ מְקַח טְעוֹת פִּינֵן דְלֹא הָיוּ מוּם בְּגוּף הַמְקַח וַיִּשְׁלַם לוֹ מַה שְׁאֵיבַד מְצוּתוֹ, וּבְזִמְנָן הִזָּה אֵין מְגַבִּינֵן דְבָרִים אֵלוֹ: צ"ט) שְׁאֵלָה אִם נִפְלָה טִיפַת שַׁעֲנָה עַל אוֹתִיּוֹת הַס"ת וְנִרְאִין הָאוֹתִיּוֹת מֵהוּ: .

וְעוֹד אִם מוֹתֵר לְקִרוֹת בַּס"ת בְּכַתְּבֵי עֵינַיִם: תְּשׁוּבָה רְאִיָּה גְמוּרָה הִיא ע"י זְכוּכִית כְּהִיא (בְּרִכּוֹת כ"ה: וְעִי' שְׁבוּ"י ח"א ס' קכ"ו) דְעֲרָנָה בְּעֲשִׂישִׁית דְאָסוּר לְקִרוֹת ק"ש כְּנִגְדָּה מְשׁוּם לֹא יִרְאָה. וְהִיא דְעַפְרוֹת זָהָב עַל הָאוֹתִיּוֹת דְאָסוּר (שְׁבֵת ק"ג) הֵינֵנוּ מְשׁוּם שְׁמִתְבַטֵּל כְּתַב הַתְּחִתוֹן בְּכַתְּבֵי הָעֲלִיּוֹן דְקִי"ל דְהָיוּ כְּתַב (עִי' בֵּאֵה"ט או"ח ס' קמ"ג ס"ק ט"ו וְשׁו"ת רַעַק"א מֵהַדו"ת ס' י"א עֲקָרֵי הַד"ט ס' ז' אוֹת ג'): ק) שְׁאֵלָה אִם נִתְּנוּ לְתִינּוּק א' לְהַפִּיר בְּסַפֵּק אוֹתִיּוֹת וְזֶה אוֹמֵר בְּכַה וְזֶה אוֹמֵר בְּכַה אִי אֲזַלִּינֵן בְּתַר רְנָבָא: תְּשׁוּבָה אֲמַרְיִין הֵתֵם (סוּטָה מ"ז:) דְכָל מְקוּם שְׁהֶאֱמִינָה תוֹרָה עַד אַחַר הַלֵּף אַחַר רֹב דְעוֹת: .

כְּתַב מוֹהֲרֵי"ט ז"ל גְבִי הַפְּסִיק וַי"ו דְוִיקְרוּג בְּנִזְקָבָא דְאִי חֲפִים הוּא מִבִּין שְׁגִידוּף הוּא כְּלָפִי מַעְלָה יֵשׁ לְלַמֵּד שְׂיִכּוֹל לְהִרְאוֹת לְתִינּוּק כֹּל הַשׁוּרָה וְאֵין צָרִיף לְכַסּוֹת שְׁאָר הָאוֹתִיּוֹת ע"כ. נִהִי דְמַהָא שְׁמַעִינֵן שְׁאֵין צָרִיף לְכַסּוֹת שְׁאָר אוֹתִיּוֹת דְלִקְמִיָּה דְמֵאֵן חֲפִים לְהַבְחִין מִן הַמְאֻחָר אֶל הַקּוֹדֵם וּלְהַגִּיד הָאוֹתִיּוֹת אֲבָל מ"מ צָרִיף לְכַסּוֹת מַה שְׁקוֹדֵם לוֹ שְׂיִתְחִיל לְלַמֵּד מֵאוֹתָהּ תִּיקָה עֲצָמָה שְׁאֵם יִתְחִיל מִתְחִילַת הַמְקָרָא סְרִכְיָה נִקֵּט וְאֲזַיִל: ק"א) שְׁאֵלָה אֲבַק הַטַּאבְק"ו שְׁבַעֲרֵבִי קוֹרִין אוֹתוֹ טוֹטו"ן שְׁשׁוֹאֲפִין אוֹתוֹ בְּחֻזְמֵם וְנוֹתֵן לְתוֹכּוֹ הַמוֹכֵר מְעַט סֵם טוֹב לְהָרִיחַ בּוֹ לְלוֹקֵם מֵהוּ: תְּשׁוּבָה אֶפְשָׁר דְהָא דְאָמְרוּ מִיָּדִי דְלִרְיָחָא עֲבִיד אֶפִי בְּאֶלְף לֹא בְּטִיל לֹא אִתְמַר אֶלָּא לְגַבִּי אִסּוּרָא אֲבָל לְגַבִּי בְּרִכָּה בְּטִיל הוּא בְּדִינוֹ וְלֹא מִיקְרִי אֶלָּא רִיחַ שְׁאֵין לוֹ עֵיקָר (עִי' בֵּאֵה"ט סוּס'א ר"י וּבְעֲקָרֵי הַד"ט א"ח ס' י' אוֹת ס"ט): אֲמַר הַמְנִי"ח רְאִיתִי אֲנָשִׁי מַעְשָׂה שְׁקוֹדֵם שְׁהָיוּ שׁוֹאֲפִין אוֹתוֹ הָיוּ מְחֻזְרִין לְבָרָף עַל אֵיזָה רִיחַ טוֹב שְׁחֵיב לְבָרָף וְאִם"כ הָיוּ שׁוֹאֲפִין אוֹתוֹ לְצַאת מִיָּדִי סְפָקָא וְיָמִי שְׂיִרְצָה לְנַהוּג כֵּן עַתְב"ט: הוּאִיל וְנִזְכָּר הַטוֹטוֹן בְּאֶבְקָא אוֹדִיעַ לָהּ מַה שְׁשִׁאֲלוֹ לְהָרֵב הַגְּדוֹל כְּמִהָר"י פּוֹנְטוֹ ז"ל וְתְשׁוּבָתוֹ כְּפִי מַה שְׁרְאִיתִי בְּחֻזְמֵת יְדוֹ וְהַסְכַּמְתִּי יְדֵי הַשְּׁלֵמִים הַרְבָּנִים כְּמִהָר"י צָמַח וּכְמִהָר"י חֲנֻדְאֵלִי ז"ל: מִי שְׁרָגִיל לְנִשְׁנֹף תְּמִיד בְּחֻזְמֵמוֹ עֲשֵׁב הַטוֹטִי"ן אִם יִהְיֶה אָסוּר לְנִשְׁנֹף בּוֹ בְּיוֹם ש"ק מְשׁוּם שְׁחִיקַת סְמָנִים: .

תְּשׁוּבָה מוֹתֵר גְמוּרָה הוּא מְשׁוּם הָא דְשְׁנִינֵנוּ בְּמִשְׁנָה פ"ח שְׂרָצִים (דְק"ט ע"ב) אֵין אוֹכְלִים אֲזוּב יוֹן בְּשֵׁבֶת וְכו' כֹּל הָאוֹכְלִים אוֹכֵל אֲדָם לְרַפּוּאָה וְכו' וּפִירַשׁ"י לְפִי שְׁאֵינֵנוּ מֵאֲכֹל

בְּרִיאִים וּמוֹכְחָא מְלֵתָא דְלַרְפוּאָה עֶבֶיד לִיה אָבֵל אוֹכֵל הוּא אֵת יוֹעֵזֵר שְׁהֲרַבָּה אוֹכְלִים אוֹתוֹ כְּשֶׁהֵם בְּרִיאִים.

וְהַרְמַב"ם ז"ל בְּפִי הַמְשָׁנָה כָּתַב כָּל הָאוֹכְלִים אוֹכֵל אָדָם לְרַפוּאָה עֲנִינוּ כִּי כָּל דְּבָר שְׂאוֹכְלִים אוֹתוֹ הַבְּרִיאִים וְיִזוּנוּ בּוֹ שֶׁהוּא מְוַתֵּר לְאָדָם לְאֹכְלוֹ ע"ד רְפוּאָה כִּינּוּן שֶׁהוּא מְזוֹן לְכָל אָדָם. וּבַהֲלֻכוֹת שֶׁבַת פּכ"א פָּתַב הוּא ז"ל אֶסוּר לְבְרִיא לְהִתְרַפְּאוֹת בְּשַׁבַּת גְּזִירָה שְׂמָא יִשְׁחַק הַסְּמָנִים כִּי צַד לֹא יֵאָכֵל דְּבָרִים שְׂאִינָם מְאָכֵל בְּרִיא כְּגוֹן אֶזוּב יוֹן וְכו' אָבֵל אוֹכֵל אָדָם אוֹכְלִין וּמְשַׁקִּין שְׂדֵרָה הַבְּרִיאִים לְאֹכְלוֹ כְּגוֹן הַפְּסֶבֶר וְהָאֶזוּב וְכו' שֶׁהֵם מְרַפְּאִים וְאֹכְלוֹן כְּדִי לְהִתְרַפְּאוֹת מֵהֵם מְוַתֵּר הוּאִיל וְהֵם מְאָכֵל בְּרִיאִים וְכֵן שְׂמָנִים שְׂדֵרָה הַבְּרִיאִים לְסוּף בְּהֵם מְוַתֵּר לְסוּף בְּהֵם בְּשַׁבַּת וְאֵע"פ שֶׁמְתַכְּנִין לְרַפוּאָה עכ"ל וְכִפִּי זֶה אֵלוֹ הַשּׂוֹאֲפִים תָּמִיד בְּנִחְיֵיהֶם עֹשֵׁב הַטוֹטוֹן אֵע"פ שֶׁמְכַוְּנִים בְּזֶה לְבַטֵּל הַגְּזִילוֹת כִּינּוּן שֶׁהֵם בְּרִיאִים וְדַרְכָּם לְשִׂאֵן אוֹתוֹ בְּבְרִיאוֹתָם מְוַתֵּר בְּשַׁבַּת דְּלֹא שְׂאִי לֹן כִּינּוּן סִיכָה שְׂדֵרָה הַבְּרִיאִים לְסוּף בְּהֵם דְּשָׂרֵי בְּשַׁבַּת אִף שֶׁהוּא לְרַפוּאָה לְשִׂאִיפָה הַזֹּאת.

וְעוֹד יֵשׁ לְהִתִּיר בְּזֶה כִּינּוּן שֶׁהַשּׂוֹאֲפִים אוֹתוֹ הֵם בְּרִיאִים גְּמוּרִים שְׂאִין לְהֵם חוֹלֵי כָּלֵל דְּכָל הַנִּי מְלִי דְּמִתְנִי דְתַנּוּ אֵין אוֹכְלִין אֶזוּב יוֹן וְכו' לְפִי שְׂאִינוּ מְאָכֵל בְּרִיאִים מִיְיָרֵי בְּאָדָם שְׂחוֹשֵׁשׁ וְאִינוּ נוֹפֵל לְמִשְׁכָּב וְלֹא חוֹלָה אֶלָּא שְׂחוֹשֵׁשׁ וְהוּא מִתְחַזֵּק וְהוֹלֵךְ כְּבְרִיא אָבֵל מִי שְׂאִין לוֹ מִיְחוֹשׁ כָּלֵל וְהוּא בְּרִיא לִיכָּא לְמִיְגוֹר בֵּיה מִיְדֵי מְשׁוּם שְׂחִיקַת סְמָנִין וְזֶה מְבֹאֵר בְּטוֹר או"ח סי' שכ"ח סל"ז עי"ש וְכָתַב מְרַנָּא מוֹהֲרִיק"א זִיל כְּבָר כְּתִבְתִּי שְׂפֵל הַדִּינִים הָאֵלוֹ בְּאָדָם שְׂחוֹשֵׁשׁ וּמִתְחַזֵּק וְהוֹלֵךְ כְּבְרִיא וְכו' דְּכָל שְׂאִינוּ חוֹלָה כָּלֵל מְוַתֵּר לוֹ לְאֹכְלוֹ וְלְשִׂתוֹת אוֹכְלִים וּמְשַׁקִּים שְׂאִינָם מְאָכֵל בְּרִיאִים דְּכִינּוּן שְׂאִינוּ חוֹלָה לִיכָּא לְמִיְגוֹר מִיְדֵי הַיְלִיכָה אִפִּי אִינוּ רַעֵב וְצָמָא מְוַתֵּר לְאֹכְלוֹ וְלְשִׂתוֹת וְהָא דְנִקְט לְרַעֵבוֹ וְלְצָמָאוֹ לֹא דוֹקָא אֶלָּא אוֹרְחָא דְּמִלְתָּא נִקְט וְכֵן נִרְאֶה מִהַמְרָדְכֵי שְׂמֹתָר לְאֹכְלוֹ שְׂרָפִים מְתוּקִים וְלִגְמוּעַ בִּיצָה חִיָּה כְּדִי לְהַנְעִים אֵת הַקּוֹל וְאֵין בּוֹ מְשׁוּם רְפוּאָה כִּינּוּן שְׂאִין לוֹ מְכָה בְּגִרוֹנוֹ עכ"ל וְא"כ בנ"ד כִּינּוּן שְׂאִין לוֹ מְכָה וְלֹא מִיְחוֹשׁ הַנִּי כְּגוֹמַעַ בִּיצָה חִיָּה וְשָׂרֵי.

וְעוֹד מְצִינוּ (ש"ם קי"א) בְּחוֹשֵׁשׁ בְּמִתְנִי שְׂמֹתָר לְסוּף שְׂמֹן לְבַדוֹ וְאִפִּי שְׂמֹן וְנֹרֵד בְּמִקּוֹם שֶׁהוּא מְצוּי שְׂדֵרָה בְּנֵי אָדָם לְסוּף בּוֹ אִפִּי בְּלֹא רְפוּאָה. וְא"כ אוֹף הָכָא בְּשִׂאִיפַת עֹשֵׁב הַטוֹטוֹן שְׂדֵרָה לְשִׂאֵן אִפִּי בְּלֹא רְפוּאָה דְּשָׂרֵי אִף בְּשַׁבַּת.

וְכֵן מְצִינוּ (ש"ם ק"ט) דְּרוֹחֲצִים בְּמִי גֵרֵד וּמִי חִמְתָּן וּבְמִי טְבָרְיָא אֵע"פ שֶׁהֵם מְלוּחִים קֶצֶת וְאִינָם רְאוּיִם כ"כ לְרַחֲצָה בְּעֵלְמָא אִם לֹא לְרַפוּאָה מ"מ כִּינּוּן שְׂדֵרָה לְרַחוּץ בְּהֵם לְפַעְעִים אִפִּי בְּחוֹל לְרַחֲצָה בְּעֵלְמָא וְלֹא לְרַפוּאָה מְוַתֵּר לְרַחוּץ בְּיוֹם הַשַּׁבַּת דְּלֹא מוֹכְחָא מְלֵתָא דְלַרְפוּאָה עֶבֶיד.

נְמַצִּינוּ לְמַדִּים דְּמַכָּל הַנִּי מְשַׁמַּע דְּאֵין שׁוּם אִסוּר בְּדָבָר לְשִׂאֵן הַטוֹטוֹן בְּנִחְנִיו דְּלֹא מוֹכַח שֶׁהוּא לְרַפוּאָה כִּינּוּן שְׂרָגִילִים לְעֲשׂוֹת כֵּן אִפִּי הֵם בְּרִיאִים וְדָבָר זֶה הוּא פְּשוּט וְדו"ק (עי' באה"ט סי' שכ"ח ס"ק ל' וְעַקְרֵי הַד"ט או"ח סי' י"ד אוֹת נ"ח): ק"ב) שְׂאֵלָה פִּיִּדְאוּ"ס שְׂמוּלְלִין מִן הָעֵיפָה בֵּין הָאֶצְבָּעוֹת דְּקִים כְּמוֹ רֵאשִׁי שְׂבוּלָת וְקוֹדֵם שְׂעִינֵר הַלִּיכַת מִיל מְתִיבְשִׁים כְּעֵץ יְבֵשׁ מֵה דִּינָם בְּפֶסַח: תְּשׁוּבָה לֹא בְּאֵלָה דִּיבֵר הַרִיב"ש ז"ל (סי' ג') שְׂאֵמֵר שֶׁהֵם חִמְץ גְּמוּר שְׂאוֹתָם הֵם גְּסִים וְשׁוּהָה הָעֵיפָה הַרְבֵּה וְגַם מְנִיחִין אוֹתָם בְּשִׁמְשׁ וְאֵין כָּאֵן א' מְכָל אֵלוֹ.

א"כ המקדש בהם חוששין לקדושיהו. מיהו צריף לבערם משום הנהו דהריב"ש ואין לנו להקל פלל כי חומרא דקידושיהו הוא דקא בעינא ולא קולא דחמין: ק"ג) שאלה למ"ד דחמין חוזר ונעור בפסח מיבעיא אם קדם וסילק את האיסור קודם הפסח אי אמרינן דטעמו חוזר ונעור: תשובה פה עלתה הספמת רבים אע"ג דיש לדחות קצת מן הראיות יש לחוש והרבה חוששין לספק טעמא דחוזר ונעור ואין אוכלים שמן וית ולא של שומשמן: אמר המני"ח אין אוכלים פי אם שומן מהותה ומכניסין עצמן ולבניהם אחריהם בתגר גדול בשנת רעבון פדת מה יעשו.

וזוכר אני בשנת התמ"ט אחר פטירת מרי הרב הגדול מר זקני ז"ל שקרא ה' לרעב בארץ ולא היו נמצאים חטים שמורים משעת קצירה ולא שומן פדי להשתמש בפסח והחסידים ואנשי מעשה אשר היו נזהרים בזה נמצאו בצער עצום ובפרט הרבנים המובהקים הראשון שבראשון המלאך כמהר"ר יצחקי וכמהר"א חיון וכמהר"י מולכו ז"ל ונכתבו פסקים על פכה אם היו יכולים להתיר וכדת מה לעשות ובעונותי אנדא מיני מלתא ואעיקרא דדינא לא יהבית אדעתין כיצד עלתה הספמ' למעשה בעבור שלא הייתי מן הנזהרים הבו דלא להוסיף עלה ומי יתן והיה לאל ידי להפנס תחת סוג צדיק שהי"ת היה מוחל לי בחמלתו התוספות הללו דלא מצו אינשי למיקם בהו ובפרט כעת שאנו נעים ונדים בארצות העמים וצר לי על אבדת התורה ובטוילה פי אין בידי מה להשיב שואלי דבר בדיו דברים המותרים שאחרים נהגו בהן איסור וידיעתי שקולה היא ואינה מברעת וצריף אני לעיניו אי דוקא היכא דהוא מנהג אית ביה משום גזרה דהא אטו הוא דאמרינן אי אמה רשאי להתירם בפניהם אבל היכא דליכא גזרה דהא אטו הוא לא דבמדרש רבה ס' ויגש פ' צ"ד משמע דאפי' דליכא גזרה דהא אטו הוא אפי' א"א רשאי להתירם.

ז"ל אעין דשיטי' הנה במגדלא והיו נוהגין בהם איסור משום קדושה דארון אתון ושאלין לר' חנינא ספריהון דרבנן א"ל אל תשנו ממנהג אבותיכם ע"כ ודונח לומר דכיון דאי הנה ארון הנה שניף למגזר אטו ארון צד איסור קרינן ביה.

אבל הב"י א"ח סי' תר"ע ס"ל דדוקא היכא דאיכא למגזר הא אטו הא וכתב דמדברי הטור משמע דאפי' דליכא למגזר הא אטו הא ולע"ד אין החרת בדברי הטור דאפשר דס"ל פדברי הב"י ומיהו מדברי המדרש משמע דאפי' דליכא גזרה דהא א"ה וסברת הב"י איתא בריב"ש ז"ל סי' מ"ד: גם יש לעיין היכא דהמנהג בא לו מנחלת אבותיו דהתם נגע בו אל תטוש.

להיכא דבא לו מצד עצמו דיש צדדים לכאן ולכאן דוק ותשפח הריב"ש שצ"ט וש"ע י"ד ס"ס רי"ד. וכמדונה לי שהרב בעל כה"ג הביא מזה בשם גדולים ומההיא דבני בישן (פסחים נ) נראה דאפי' שהאב לא קיבל בפירושו אלא מנהג בעלמא נעשה נדר איברא דיש לחלק בין יחיד לרבים אבל לא משמע הכי קרא דשמע בני שבא בכתוב בלשון יחיד ובאמת הדבר הזה צריף נגר ובר נגר דאיף יעלה על דעת בן אדם שחומרת הפן ובניו וב"ב תהיה יותר תמורה מהנודר עצמו דאיהו הנה מצי להתיר ע"י פתח וחרטה והבנים לא ימצא להם תרופת התרה שהרי בני בישן אמרו אנו לא אפשר לן וכו' נאלמתי לא אפתח פי כי אין הפנאי מספים (עי' מ"מ פ"ב דנזירות הי"ד ובהגהות מהר"ל ח טיו"ד

סי' רל"ו ובקומץ למנחה מצוה שס"ח): ולענן הפלים של מי שנוהגים היתר למי שנוהגים בו איסור באותו דבר נראה דשרי לכתחילה עיין יו"ד סי' ס"ד לבוש ס"ט וזכורני דדוקא בכי האי גוונא דמדינא שרי אלא דהנוהגים איסור נהגו משום חומרא הוא דשרינן אבל במידי דלא פסיקא לן דינא ואיפא דנכתא דנהגו איסור ואיפא דנהגו היתר בכה"ג לא שרי הפלים ואגב ענן זה ראיתי בדין אכסנאי דכשהבעל הבית יודע באורח שנוהג איסור בדבר אחר נראה דיכול האורח לאכול בביתו של בעל הבית ולא תישיבין שפא הוא מאותו דבר שהבע"ה נוהג קולא דכינן דידוע באורח שנוהג איסור נדאי לא ספי ליה לאורח מידי דס"ל דאסור.

ואפי' דהאי מילתא לאו משום קבלה או מנהג אסר ליה האורח אלא מסברא דנפשיה דס"ל דאסור אפ"ה לא תישיבין דספיליה מידי דס"ל להאי דלסור. עיין הגהות מרדכי דריש יבמות ושל"ע יו"ד סי' קי"ט ס"ז הג"ה ועיין הרב מוהרלנ"ח סי' קכ"ב באורח ונהמ"ב פ"א מהל' מאכלות אסורות.

ומיהו אי אותו דבר ניקר שהוא מהדברים שאותו אסור מדעת שרי להושיט וליתן לו דכינן דניקר נדאי לא אכיל אלא א"כ הדר ביה. ונ"ל פי דוקא שאוסר מדעתו אבל מי שאוסר משום קבלה שקבל עליו או משום מנהג אבותיו אסור להושיט לו ואפי' במידי דבלאו דיהיב לה הלה הנה מצי נקיט לה דליכא למימר אי אכיל היינו משום דהדר ביה דהא לא מצי הדר ביה מידי דהנה אמושיט פוס יין לנזיר דאפי' דלא קאי בתרי עברי דנהרא אסור הפל עיין מהרל"ן חביב שם אף צריף לעיין היכא דאיסורו משום קבלה דלכאורה לא שייך האי טעמא ואוף הכי מהרלנ"ח לא קאמר לענן קבלה: ובאכסנאי בבית החשוד על האיסורין ולאכול היתר עמו עיין פ"ק דשבת הלכות הרי"ף דף ק"ג ע"א בשלטי הגבורים סי' ד' המתחיל לשון ר' ישעיה אחרון ונראה בעיני וכו' דמי שחשוד על האיסורין שאסור לאכול עמו אפי' דברים של היתר שפא יהא רגיל אצלו ויאכילנו דברים האסורים עכ"ל ומשמע דמה דקאמר ונראה בעיני וכו' היינו לאכול אפי' דברים של נדאי היתר אבל להיות רגיל לאכול עמו בסתמא פשיטא דאסור ועיין ג"כ פסקא דוכן לא יאכל אדם עם אשתו נדה וכו' עכ"ל ע"ש.

ובדין הגזר איסור בדבר שיש מחלוקת נראה דאינו יכול לנהוג אח"כ פדברי המתיר עיין בדברי ריבות סי' כ"ב מהרש"ך ח"א סי' ע"ח ומוהר"ש לוריא סי' ו' ומוהר"ם איסרלאס סי' כ"א ועיין מהרי"ל סי' ל"ח ומשפט צדק ח"ב סי' מ"ז מהרשד"ם קכ"ט מ' ויאורו עיניו: בהא דכתבנא לעיל לחלק בין יחיד לרבים מרוצת הקולמוס וקלות דעתי העלה אותו בספר ובדיו וזויןא דלאו מילתא זותרתי היא ואפשר דאם נחפש אחריו נחזקהו במסמרים לא ימוט לענן דינא ולא יהיו דברי לבטלה דס"ס לא יכחישו לי המעיני' דהאי קרא דשמע בני אינו פי אם דרף אסמכתא זותרתי ולרבי אנוא דהוכיח (שבת כ"ג) אומרנו אקב"ו לנ"ח וכן עז"ה פל מילי דרבי מפ' דשאל אביה דהוא מן התורה ל"ל ילפי ג"כ האי דבני ביטן מיניה אלא משום דהאי פ' דשמע בני הוא מדבר באב ואם הפשוט פי דבריו של שלמה הם דברי מוסר אב דעל דבר תורה לא צריכנא ליה דפשיטא דהם מחוייבים ועכ"ז יפה כח הריב"ש ז"ל דלמד לומר דחייב הוא שהרי החמיר לבני ביטן אע"ג דאמר אנו לא אפשר לן וכינן שפן יכולים אנו לומר דדוקא עיר א' או קהל א'

דברים הם וקבעו יחד במקום אחד המנהג שהוא יש להטיל ג"כ חומרי אבות על בנים וכן משמע מריהטת לשון הריב"ש דהמקום גורם ושאלת בני ביטון דנראה שלחיותם בני עיר א' חל עליהו חובת מקום ולהכי החמיר ר"י עליהם מה"ט אבל ליחיד לא ובפרט לנהוג בו כל החומרות הללו ויש סעד לזה מההוא דינא (פסחים ג) דההולך מל"מ דאם דעתו לחזור ונהוג פחומרי [מקומו] ואם אין דעתו לחזור לא ונהוג חומרי מקומו הרי לה שיהיחיד קיל טפי משא"כ לע"ד אם קהלה אחת מעיר א' הלקה לה באונס ובצוון אל עיר אחרת ודוק לפי דוסק השעה עד אשר יאיר הי"ת את מאורנו במאור תורתו ונגדיל תורה וינאדיר: ק"ד) שאלה האומר על נפשי לעשות זה מהו.

תשובה אינהו דבר שהוא חל על הנפש הוי אומר זה קבלת דברים ואפשר דלא גרע מידות שבועה אבל חי נפשי הוי כמו בחיי ראשי בו קללה ואין שם שבועה (עי' סנהדרין כ"ד) וא"ת מ"ש מאמר בשמים ובארץ אעפ"י שפיון למי שבראם דלא הויא שבועה (שבועות ל"ה) ה"ת הויין ידים שאינם מוכיחות ודברים שבלב אינם דברים דבעינן מבטא אבל האומר על נפשי לעשות דבר זה הוי פאומר הריני מקבל לעשותו שהנפש הוא העושה והריני הנפש הוא מדברת.

ובראשית חכמה מחמיר הרבה: ק"ה) שאלה חכם שאמר מחול לה בלבד או אין פאן נדר מהו' תשובה על מחול לה נאמר הוא אינו מוחל אבל אחרים מוחלים לו (תגיגה י'.) ובאין פאן נדר מסבא אמינא דמהני דאין לה עוקר הנדר מעיקרו גדול מזה, ואח"כ מצאו חתני החכם השלם הדיין המצויין כמה"ר משה ו' חביב נר"ו בירושלמי ובפסקי הרא"ש ודייקו מהרמב"ם פ"ג מנדרים: ק"ו) שאלה פלב בן יפונה הקניזי (סוטה י"ב) פיצד היו כותבים בגט פדי שיהא נזכר לכו קנו פי נתגדל בביתו.

תשובה אפשר דאם כתב בן קנו דאין לפוסלו דאע"ג דהרא"ש (בתשובותיו סוף פלל י"ז ועי' ב"י אהע"ז סי' קכ"ט בשם התה"ד פו"כ סי' קפ"ד.) פסל פשנכתב ע"ש אבי אביו פ' ו' פ' דהתינוקות קורין לאבי אביהן אבא יש לחלק דהתם איפלג דרא פההיא דהביא תוספות (בסנהדרין דכ"ח).

ד"ה רב) מירושלמי דאשת פנחס לגבי משה דמותרת משום אפלג דרא פיון שפן נשתקע שם אבי אביו וכשקורא אותו ו' פ' יאמרו אין זה פ' אבל זה שגדל בביתו וקורהו קנו אפשר דלא מפסל בכך ודומיא לזה דהנה ס"ד לאסור נשי החורגים הגדלים בבית משום דמיחלפי.

ואם לכתחילה יכתוב פלב בן יפונה הקניזי יראה לי דלא הפסיד פלום (עי' חו"מ סוסי' מ"ד וחת"ס אהע"ז ח"ב סי' מ"א. וסי' ארי' סי' ל"ט): ק"ז) שאלה א' שאמר לאנמן אם תלמדני אנמנותך אתן לה כף וכך אחר זמן א"ל תן לי שכרי שראיתיך מוציא פלי למעשהו והלה טוען קים לי בגנאי שאיני יודע ואתרמויני הוא דאתרמי לי.

תשובה אם הודה לו שעשה כהוגן אפשר דמשלם דאין צריף בזה חזקה שפיון שלמד דרף האנמות והוציא דבר פראוי יש להחזיקו למנוחה ואם טוען שמא לא הוצאתי פלום לאמתו והלה טוען ודאי אפשר שיכול להשביעו: ק"ח) שאלה הנרות הללו שאנו מדליקין לחנוכה מאירים ומזהירים בכל הבית והשמש בטל לגבן מהו.

תשובה מסתברא דכשאר ארו שבת כא) צריף נר אחר להשתמש לאורו היינו במדליק כמצוותו בלבד נר איש וביתו אבל במהדרים הנה צריף נר פנגד נר פי היכי דנהגי זה וזה גורם ובדרבנן התירו, א"נ לענין זה אפשר דאין להחשיב התוספות כעיקר דאין הפל יכולים לתת שמשים פנגדם [עי' שע"ת סי' תרע"ג ס"ק ה'] : ק"ט) שאלה אם מותר לנגן בבית הגוים ביום חגם.

תשובה אם לא משום איבה מי יתיר מ"ש אל תשמח ישראל אל גיל פעמים אמר המני"ח וסתם עמים אסור: ק"י) שאלה מי שאמר הרניני בתענית מחר אם לא אשנה פ' זה ואירע שלא במתכוון שנה אותה מסכתא מהו: תשובה אין ענין לכאן מצוות צריכות פנונה אלא מסתברא דכשם דבעינן האדם בשבועה (שבועות כ"ו) פד להפטר ממנה צריף פנונה (עי' לק' סי' קי"ד:) קי"א) שאלה הנזק מלאכול אורז בפסח אם מותר לבשלו יום שביעי שחל להיות ע"ש לצורך השבת.

תשובה ממה שראינו שהחמירו לבער החמץ מה שאין פן בשאר איסורין משום דלא בדילי אינשי מיניה פולי שתא יש לאסור בזה (עי' עיקרי הד"ט או"ח סי' ד' אות ד':) אמר המני"ח וכיוצא בזה נסתפקו בזמני בע"ק תו' אם ביום מוצאי חג פסח שהוא ח' ש"פ לבני ח"ל אם אהד מא"י יכול לעשות בביתו ריבוי לחם חמץ כדי להאכיל בערב מיד לאותם האורחים שהם מח"ל ומתרי טעמי אית להסתפוקי אם מטעם החמץ שנתחמץ בפסח ועיקרו אינו עושה אותו אלא בשביל האורחים הנז' לזמנם ותו מפני שטורח ביו"ט שלקח מאי דאינהו לא מצי למעבד ומרבה בשבילו, ויש לעיין מדין העושה ב' יוה"ד (עי' מג"א סי' תרכ"ד) ומקומו' אחרים וזכורני שמרי הרב המובהק כמהר"א יצחקי נר"ו הנה מן המחקירים (עי' שע"ת סי' תצ"ו): קי"ב) שאלה מהו לאכול דו"רא שקורין באיטלייא פורמינטון בפסח מאחר שאין אנו בקיאים מהו פוסמין ושיפון.

תשובה דו"רא הוא מין קטניתגרעינין עגולים ואין יודעים מה הוא יש לומר בזה עם מה שאמרו חז"ל (חולין ס"ג ותוס' שם ד"ה ודילמא) גלוי וידוע לפני מי שאמר והנה העולם שעופות טמאים מועטים לפיכך מנאן נמצא שהרוב הוא הטהור וקש' לן עלה א"כ אמאי לא אזלינן בתר רובא י"ל משום דטמאין הוי מעוטא דשכיח זה לפי דעתיה הוא מדרבנן דאחרי רבים להטות דאורייתא בכל מקום א"כ כל מיעוטא דשכיח פגון מיני תבואה יש לחוש לכל המינין שלא תברר מה טיבם: קי"ג) שאלה אם צריף גערה בצרפנים ומי שאין לו מי שיגער בו פיצד יעשה: תשובה אפשר דלא אמרינן גערה אלא בשער הנראה תמיד אבל אין דרך להסתפל בינדים דניתי לממאסיה.

ומי שאין לו מי שיגער בו לא דברה תורה במתים דאו חברותא או מיתותא וישב עד שילבין ראשו (עי' יו"ד סי' ש"צ ס"ד וברכ"י שם ס"ב בשם ר"י הא' ובעקרי הד"ט ח"ב סי' ל"ו אות ה'): קי"ד) שאלה מי שהנה קורא בש"ע בליל ח' למב"י וקרא שם ואם היום ח' אומר היום ח' ימים שהם שבוע א' יום א'.

תשובה הא דמצוות אינן צריכות פנונה היינו בסתם אבל כשעקר הפנונה מן המצוה בדבר אחר לא עשה מצוה וכאן שהוא קורא בתורה פנונתו לקרוא בתורה ותלמוד גדול ועוקר פנונת המצוה כהוא דריש זבחים ג'.

(וְהוּא (י"ד ס"ס רי"ז בהגה) דְּנִדָּר לְלַכֵּת עַל קַבְרֵי הַצַּדִּיקִים וְנִזְדַּמֵּן לוֹ שֵׁם דְּרָף שְׂיֻצָא י"ח הֵתָם מִתְּפִנּוּן לְזָה וְלְזָה [צ"ע"ק מְבָרְכוֹת י"ג].

קט"ו) שְׂאֵלָה מִי שְׁהָיוּ לְפָנָיו עוֹפוֹת הַרְבֵּה לְשַׁחוּט וּבִינְרָף וּבְתוֹף פָּךְ בָּא א' וְלִקַּח מֵאוֹתָם עוֹפוֹת וּבִינְרָף אִם יֵשׁ לְחוּשׁ לְבָרְכָהּ. תְּשׁוּבָה הָא לְמָה זֶה דוֹמָה לְמִי שְׂיֵשׁ לְפָנָיו פִּירוֹת וּבִינְרָף עֲלֵיהֶם.

וּבָא חֲבִירוֹ לְאָכּוֹל מֵהֶם שְׂמֵבְרָף [באה"ט י"ד סי' י"ט ס"ק ט'.]: קי"ו) שְׂאֵלָה אִם מְקַרְעִין לְגְדוֹל וְאִם קָרַע לוֹ יוֹתֵר מִדָּאִי אִם חֲזִיב לְשֵׁלָם.

תְּשׁוּבָה אֵינּוּ דוֹמָה מִתְּבִינָה מַעֲצָמוֹ אוֹ ע"י אַחֲרִים וְיִתֵּר יִהְיֶה לוֹ עֲגַמַת נֶפֶשׁ ע"י אַחֲרִים וְאִמְרֵתִי טַעַם לְקַרְיָעָה שְׂפָדִי שְׂלֵא תִטְרַף דַּעְתּוֹ בְּרַעְיָה הַגְּדוּלָה דְּאָדָם בְּהוֹל עַל מִתּוֹ הַסִּיחּוֹ דַּעְתּוֹ לְד"א פְּדִי שְׂיֵשִׁים דַּעְתּוֹ בְּאִיבוֹד מְמוֹנֵו (הד"ט י"ד סי' ל"ו אוֹת מ"א) וְלִשְׁנֵינָה יֵשׁ לְשֵׁאוֹל אִם שְׂאֵל חֲלוּק לִילָף לְבֵית הַחוֹלָה וְקָרַעוּ יוֹתֵר מִדָּאִי אִם חֲזִיב לְשֵׁלָם (עי' י"ד סי' ש"מ ס"ל"ד) וְאִפְשָׁר דָּאֵינּוּ מְשֵׁלָם דָּא"ל אֵין אָדָם מְדַקְדָּק בְּשַׁעַת מִיתָה וְע"מ פֶּן הַשְׂאֵילוֹ ה"נ מְצִי אָמַר לִיָּה בְּהִכִּי אֲמַדְתִּיָּה וְלָאוּ מִיְלַתָּה הִיא דְּאִמְרִינּוּ (סְנֵהֲדָרִין מ"ה) שְׂאִם הָיוּ אָבִיו וְאִמּוֹ מְזַרְקִין עֲלָיו פְּלִים מְצוּנָה לְהַצִּיל וְהִכָּא יֹאמַר אִפִּי רְאִיתָ בִּי שְׂמַחְמַת הַצַּעַר הַיִּיתִי קוֹרַע יוֹתֵר מִדָּאִי הָיָה לָּהּ לְמוֹנְעָנִי: קי"ז) שְׂאֵלָה מָה שְׂפָא בִּש"ע א"ח סי' מ"ו ס"ה שְׂאִם קָדַם וּבִרָף זוֹקָף פְּכוּפִים קוֹדָם שְׂבִרָף מִתִּיר אֲסוּרִים לֹא יִבְרַכְנָה אִם נוֹהֵג עַכְשָׁו.

תְּשׁוּבָה אִפְשָׁר שְׂעַכְשָׁיו שְׂאִין אוֹמְרִים אוֹתָם פְּמוֹ שְׂסִידָרוֹ בְּגַמ' (בְּרַכּוֹת ס') אֲלֵא מְסַדְרָם בְּב"ה אֵין קַפִּידָא בְּדִיעֵבַד וְרֵאוּי הָיָה לְגַעוֹר בְּמִי שְׂהִפָּף הַסְדָּר וְהַדְּפִיס בְּסִידוּרִים פְּדִי שְׂלֵא יָבֵא מְזַר בְּרֵאוּשִׁי תִיבּוֹת וּשְׁטוֹת הוּא וְאִם עֲדִינּוּ לֹא בְּרָף אוֹתָהּ יֵשׁ לְחוּשׁ לְסַפֵּק בְּרַכּוֹת וְעוֹד שְׂאִין לְהַפְנוֹף בְּסִדְרֵי בְּרֵאוּשִׁית וְלִשְׁנוֹת בְּשִׁבְחֵי הַמְּקוֹם וְיוֹתֵר טוֹב שְׂלֵא יִאמְרָנָה אִם לֹא לְאַחַר זְמַן מִהַפּוֹף בָּהּ: קי"ח) שְׂאֵלָה הַנְּשַׁבֵּעַ עַל דְּבָר ב' פְּעָמִים וְא"ל הַחֲכָם מְוִתֵּרִים לָּהּ מֵהוּ.

תְּשׁוּבָה הָיָה נִרְאָה דְּבַנְדָּרִים מְוִתֵּר וּבִשְׁבוּעוֹת אֲסוּר אֲלֵא שְׂנַמְצָא בְּאַחֲרוֹנִים לְהַפָּף וּמְלַבֵּד מ"ש שְׂמָם יֵשׁ לְהַבִּיא עוֹד דְּכִינּוּן דְּקִי"ל דָּאֵע"ג דְּלֹא חָל הַנְּדָר אִם הַתִּירוֹ בְּדִיעֵבַד מְוִתֵּר ה"נ הָיוּ בְּדִיעֵבַד וּמְוִתֵּר (עי' י"ד סי' רכ"ח סמ"ו ובט"ז וְש"ף שְׂמָם וּבְעַקְרֵי הַד"ט ח"ב סי' כ"ג אוֹת כ"ח): קי"ט) שְׂאֵלָה קָמַח שְׂהַתְּלִיעַ אִם הָוִתֵּר לִיָּתֵן מִים רוֹתְחִין עֲלָיו אוֹ לְקַלוֹתָהּ בַּתַּנּוּר: תְּשׁוּבָה כְּשֶׁנוֹגְעִים הַמִּים עַל הַתּוֹלַעַת כְּכָר מִיְקָרִי פִּירֵשׁ אֲכָל לְקַלוֹתָהּ בַּתַּנּוּר אֵינִי מוֹצָא צַד אִסּוּר (עי' ט"ז י"ד סי' פ"ד ס"ק י"ז): ק"כ) שְׂאֵלָה מִי שְׂקַבֵּל עֲלָיו קָרוֹב אוֹ פְּסוּל וְהִלָּה אוֹמַר שְׂאֵינּוּ רוֹצֵה לְהַעֲיִד אִם עוֹבֵר בּוֹאִם לֹא יִגִּיד.

תְּשׁוּבָה נִרְאָה דְּלָאוּ כָּל פְּמִינָיָה לְהַכְשִׁירוֹ לְזָה לְהַעֲבִירוֹ עַל דָּת וְכִינּוּן שְׂהַתּוֹרָה סִילְקוֹ מִי הַכְּנִיסוֹ בַּתַּגָּר זֶה וְהָיוּ דּוֹמָיָא דְּמִי שְׂאֵינּוּ רוֹצֵה לְלַכֵּת לְרֵאוֹת בְּדָבָר פְּדִי שְׂלֵא יִצְטָרָף לְהַעֲיִדוֹ וְהָכִי דְּיִיק לְשׁוֹן הַטּוֹר כָּל מִי שְׂיִוְדַע עֲדוֹת לְחַבְרָיו וְרֵאוּי וְכו' וְקָרָא נְמִי דְּיִיק וְהוּא עַד אוֹ רָאָה שְׂיָהָא רֵאוּי לְהִיּוֹת עַד מְטַעַם רָאָהּ [עי' שְׁבו"י ח"א סי' קמ"ו לְמוֹדֵי ה' סי' קי"ו וְשׁו"ת רַעַק"א סי' קע"ט]: קכ"א) שְׂאֵלָה הָאוֹמַר לְכֵן אֵי הָיוּ קַבְּלַת שְׁבוּעָה.

תשובה הרי אמרו (ר"ה ח"י. רש"י פ' חקת) אין לכן אלא לשון שבועה שנא' לכן נשבועתי וכו' ומאי שנא דמיין שבועה וכו' והרא"ם ז"ל פתב דלאו שבועה ממש אלא גיזום והנה נראה דלכן הוי על הכן וכן הוא מכנים אתם (בראשית מ"ב) פלומר על האמת פן הנה והו"ל פידות אלא שפבר הורה זקן: ככ"ב) שאלה הבאים לא"י שפברכו דיין האמת על הקריעה אם יש לברך שהחיינו.

תשובה אפשר שפכלל הגומל הוא נכלל: קכ"ג) שאלה לרבות אחיה הגדול גדול ממש הוא הראשון שפולן תחתי וביניהם שנים או פל הגדול מחבירו קודם. תשובה מסתברא גדול האחים שנקנס במקום האב שהוא אב לכולם (עי' שבוי"ח ח"א סי' ע"ו וחת"ס ח"ו סי' כ"ט) (ככ"ד) שאלה מי שאכל העלים של הקאדרו שקורין דרדר פשבא קארגו'פה שהוא הפרי שלו אם יברך שהחיינו.

תשובה פיון שטעם עציו ופריו שוין למה יחזור ויברך: קכ"ה) שאלה המלמדים שמפין לתלמידים אם צריך אומד ואם עוברים משום פן יוסיף. תשובה הפל לפי המבייש והמתבייש יש שבמעט חוזרין למוטב וראוי הנה להושיב בתי דינין על פה אלא שעולם פמנהגו נוהג: קכ"ו) שאלה הכותים שבזמן הזה שבאו להתגייר אם מקבלים אותם: תשובה אפשר אחר שעשאוים חז"ל [חולין ו'.

[כעכו"ם גמורים לכל דבריהם גוי שנתגייר פקטן שנולד דמי ויפה פחם מן הקראים שפלי הי"א (אהע"ז ס"ס ד') אין להם תקנה. ואם יטבלו ויקיזו דם ברית יש לקבלם: קכ"ז) שאלה חמשה שפכתבו פלל בתוף הגט שינתן לכל א"ו והיו העדים חתומים מהם פשרים לא' ופסולים לא' אם יש בריה.

תשובה היכא דבאו עדים והעידו שפל פת א' חתמו על גט א' דשייף לו או הן עצמם אומרים שעל דעת פן חתמו פל פת א' להעיד על גט א' יש להכשיר פל הגיטין הצעיר משה ה' חביב: קכ"ח) שאלה מ"ט אשפסון דתקון פמה מילי בגטין ולא חשו להוציא לעז על ג"ר.

תשובה פל המוסף אינו גורע אבל לשנות תיבה א' יש לחוש א"נ פראשונה הנה הגט מסור לכל אדם אבל עכשיו שנעשה ע"פ מומחין אין לחוש: אמר המניח צל"ע באיזה ענין חיישינו ללעז גטין ראשונים ובאיזה ענין לא חיישינו ועבדינו לחומרא מהר"י מטראני ז"ל פראשונות סי' פ"ו הריב"ש סי' שי"ד תרומת הדשן סי' רל"ב: קכ"ט) שאלה אמר לסופר לכתוב ולעדים לחתום גט והם פכתבו סתם מהו.

תשובה עיקרא דהאי מלתא תליא בסוגיא קמייתא דזבחים עי"ש פישוב: ק"ל) שאלה במקום שחוששין לסבלונות מיבעי אם יש לברך על הטבעת שנותן בשעת פניסה לחופה. תשובה ממ"ש הרא"ש והר"ן (פ"ק דכתובות) פי ברפת אירוסין אינה על הקדושין שא"כ הנה לנו לברך אקב"ו על הקדושין אלא תקנו לברך על קדושותן של ישראל שקדשנו במצותיו לישא אשה והפרישנו מן העריות וכו' א"כ עדיף טפי לברך בשעת פניסה לחופה: קל"א) שאלה מה בין רוב לחזקה דקי"ל (נדה ח"י): רובא עדיף: תשובה האי מילתא נפתח בקטנים ונסתים בגדולים ואפתי לא אתברר מיהו לפום ריהטא איכא למימר דחזקה חיינו סברא בעלמא דמסתמא יש להחזיק פה אבל רובא הוא שפרא

בפירושו וקיים להו לרבנו שראו כל בני אדם או רובם נוהגים פו: קל"ב) שאלה הא דאמרינו בפ' בתרא דקדושין (ע':) גבי קושין גרים לישראל דכתבו התוס' משום ערבות והא אמרינו (סוטה ל"ז).

(דלא קבלו ישראל ערבות גרים עליהם. (עי' רש"י נדה י"ג: ותוס' יבמות מ"ז).

ד"ה קשים): תשובה נהי דלא קבלו עליהם ערבות אבל אם יעשו שלא פדין למה לא יעשו אם לא יוכיחום פשפידם למחות [ולפי"ז מיושב מה שהק' בס' צרור החיים פ"ה דברכות על הרא"ש דס"ל דנשים אינם בכלל ערבות מע"ז י"ח דגזרו על ר"ח בן תרדיון שריפה שהי' הוגה את השם ועל אשתו להריגה שלא מיחה וכו' הרי משמע דנשים בכלל ערבות מדנענשה על שלא מיחה בידו היפה מש"כ הרא"ש וילפי הנ"ל לק"מ]: קל"ג) שאלה אם יכול הב"ד להיות שקול ושיילכו אחר ג' רביעים או שני שלישים.

תשובה בעינינו עדה שופטת ועדה מצלת (ריש סנהדרין) פלומר מחצה על מחצה דעות ודעת א' נוטה וראיה שהוצרך להעמיד ב"ד של כ"ג מגזרת הפתוב ולא סגי בכ"ב ולהטות על פי שנים בדיני נפשות: קל"ד) שאלה אם דנו בדיעבד ב"ד שקול אם דיניהם דין: תשובה בפ"ק דסנהדרין (ג').

(א"ש שנים שדנו דיניהם דין אלא שנקרא ב"ד חצוף ולא מטעם זה אלא דסבר בצדק תשפוט עמיתך ואפי' יחיד והא דקאמר שנים פי היכי דלהו עליה סהדי והדן יחידי עולה לשלשה כמו יחיד מןמחה לפי שיש בו דעת שלשה הוא הפרקליט והקטגור והדיין שחלק ה' עמו בינה דעה והשכל לעמוד במקום ג' אבל כשצריך יותר מא' אי אפשר בפחות מג' אחד מופה וא' מחייב וא' דן לפי שמכריע ביניהם ואם אין דיין בטל דינא: קל"ה) שאלה כמה יתפירו הלויים ביו"הך למ"ד תשובה בתוס' ספ"ק דשבועות (י"ד).

(ד"ה פולם קרוים ביתו נסתפק בזה והניח הדבר בספק ואפשר שלא הוצרכו לכוף לפי שפשירד משה בלוחות שניות הנה ביוה"ך ושם נאמר לו סלחתי פדבריה על מעשה העגל והלויים לא היו צריכים פפנה על זה: קל"ו) שאלה המסתפק בשנה שלישית או רביעית ובא לעשר ב' מעשרות מספק כיצד יברך.

תשובה ישנה השנים לפי רוב הדעות והשנה שייסכמו הרוב עליה יברך והשאר בכלל הברכה כמו ספקא די"ד וט"ו (עי' שו"ע או"ח סי' תרפ"ח סעיף ד'): קל"ז) שאלה למה לא תקנו ברפת אשר יצר לעושה צרכיו וכו': תשובה דע פי כל מעשה האלהים עליו אין להוסיף פי הנה טוב מאוד אפי' נחשים ועקרבים הם לתועלת התרופות והסגולות שיש בהם ומה שיש בהם מן הרע הוא כדי לחזק ההפך פי כף הוא צריך צורך הבריאה ד"מ כדי שיתחזק בפשר הנחש סגולת הטריקה צריך לערב בה כ"כ סם המות כדי שיתחזק הטוב בהפכו א"כ כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד אלא שבני האדם הפכום לרעה פגון ד"מ אם יטמין אדם פלים תחת פנפיו אין זה מעשה רע אבל אם יקח טליתו של חבירו ע"מ לגנבה ויתנה תחת בגדיו זהו רע וכעז"ה בכל דבר.

אם בדרך הטבע אין חוש המישוש חרפה לבע"ח אלא שהנהיגוהו במקומות האסורים וכינון שרוב ביאות שפעולם הם באיסור ובאפקירותא אפשר שלא רצו לתקן ברכה על זה. א"נ משום שהוא מזיק לגוף כמ"ש הרמב"ם ז"ל (בפ"ד מדיעות) ואין מברכין על

הקלקלה ואפשר שאם יהיה בשעת רצון ושצריך לדבר ויטהר עצמו וינקה היטב במקום קדוש שיברך ועתב"ט: אמר המני"ח אחד שאל ממני למה אין אנו מברכין קודם התשמיש שהרי היא מצות עשה דעונתה לא יגרע והשבתי לו כפי מה שראיתי בשו"ת הרשב"א ז"ל סי' י"ח שנתן טעם למה אין מברכין על החליצה והיבום מפני שעיקר הדבר משום פ"ו והיא אינה מצוה נמצא שבוזה הטעם סר מהר הספק הזה לפי שהדבר דומה לפריעת חוב הפוטל עליו שאין מברכין.

ולמאי דנסתפק א"א ז"ל נלע"ד דאם בירך הוי ברכה לבטלה מפני דלפי הפירוש שפי' הב"י (או"ח סי' ו') מיסודות ברכה זו לא שייך כאן כלל דאיהו יאמר שאם יסתם תא חזי יעקב שישב פ"ד שנה ולא אירע לו קרי א"כ איהו יאמר שאם יסתם או יפתח פיון שאין לו גבול אף הפשרה שכתב שייביא עצמו לידי כף דהיינו להשתין אחר התשמיש ושתיית הבטן פנוצ'ע ליוצעי חן כי הדברים עתיקין ויש להם על מה שייסמוכו אזי תצדק הברכה בהיותו מכונן גם על פתיחת וסתימת שבילי הנרע שיתן הודאה לשי"ת טוב מאד: קל"ח) שאלה אם תחזית המתים הוא מעשה נסים או ממדה שישם הבורא ית' מתחילת הבריאה בטבע.

תשובה כבר הוכחתי בס' צרור החיים שלי בחלק מות ישרים שיש תחנה טבעית ונסייט אשר ימות בעתו בתשובה ויקבר כמו שיצירתו טבעית בגזרת הבורא) גם תחזיתו טבעית (בגזרת הבורא) כי כשם שהיה מן העפר כף יציץ מריח מים וכאחז"ל [סנהדרין צ"א.

[מאי דלא הנה הנה מאי דהנה לכ"ש. והתחזיקה השנית היא לאותם אשר לא נתנו לקבורה שצריך לעשות עמהם גם להחיותם (פדכתיב אמר ה' מבשן אשיב וכו' שדרשוהו רז"ל [גיטין נ"ז] על הנטבעים בים ושאוכלים אותם חיות השדה) אותם ודאי צריכין הם לגם יותר גדול כמ"ש בספרי הנז' קחנו משם פי טוב הוא: קל"ט) שאלה מי שנשאל על המעשר ראשון אם הותר גמי במעשר שני ואם נמצא עובר בבל תאחר: תשובה השומע ישמע והחזל יחזל אשר לא ישמע לקול מלחשים.

מעשה שהיה כף היה שלקטו הפירות מן הגינה והניחו לקט שכחה ופיאה ואחר המירות ברכו להפריש תרומה ותרמו אח"כ ברכו להפריש מעשר ראשון ונתנוהו ללוי והלוי ברה להפריש תרומת מעשר ונתנו לפהו ואח"כ ברכו להפריש מעשר שני והרי הוא מחולקל על חלק א' מארבעים במייד"י של כסף טבוע שיש לי בכיסי ואני פודה אותו חלק במעט קמח שאשליף לאש וקודם שיפרישו מעשר שני מכשירין אותו לפי שאין פודין מ"ש טהור בירושלם ואם השנה מעשר עני מה שאמרתי שהוא מע"ש הרי הוא מעשר עני ונתנו לעני או פודהו בשונויו ונתנו לעני.

הן עתה נסתפקו הבעלי תורה אם הלקט שכחה ופיאה היו יותר מדאי ונמצא טבל וחוילין מעורבין ולא היו רוצין לטרוח להסיר מן הלקט מכל בד ויבד ולא היה שם טבל להפריש במקום אחר היכי נייעבד ואמרתי להם הביאו את המעשר אל בית ה' והביאו המעשר ראשון ונשאלו עליו הבעלים וחוזר לטבלו ואמרו כל חלק מעשר ראשון שיש בלקט זה הרי הוא בטבל הזה ולהיות שימעט חלק המעשר הראוי לכל פי אין בטבל כפי כל המעשר חזר ואמר הת"ג הראויה לכל הרי היא בטבל הזה וחלק מעשר ראשון השני ללוי מן הלקט הרי הוא קבוע בכל מקום שהוא בצפוננו או בדרומו עם החלק שנתמעט מן הטבל

בהוצאת תרומת מעשר ולא היה אפשר להביא פל הפירות שפבר נאכלו: עתה נבא לשאלתנו אם אדם א' הפריש את שתיקה הותרה א' הותר הפל ואם שנים לא הותר המע"ש ולא עבר בבל תאחר פי מה שעשה עשוי בהיתר (עי' לעיל סי' מ"ח ובתוס' מנחות ס"ה: ד"ה וספרתם): ק"מ) שאלה מי שברך על הפרי ואחר שאכלו בתכ"ד חשב לפטור כל מה שיאכל בברכה שברך: תשו' פפי מה שפא בהגה (או"ח סי' ר"ו ס"ה) שדעתו על כל מה שיביאו לפניו היה נראה שכל שלא ברו לבסוף יצא בברכה ראשונה ואפי' לאחר כדי דבור אבל משמע שלא אמרו פן אלא בסעודה אבל באוכל פרי דרו עראי לא מיהו אם הוא תוך כ"ד אפשר דמהני: קמ"א) שאלה אם מותר לשמוע דברי החברים שקורין בלעז פירקאנטיש למיני החולאים: תשובה מותר הוא פי הפל הכל ומעשה תענועים ובפני החולה להסיר ממנו הרעיון ואין בהם ממש ומותר: קמ"ב) שאלה דהב"י [או"ח] כ' בסי' קע"ח דהיינו לדעת הסוברים פרב חסדא דאינו צריך ברכה למפרע לדעת הפוסקי' פרב שישת לא יצא בזה התיקון.

והוא פסק שם פרב שישת וא"כ איך הביא דין זה סי' ק"כ (ק"ב): תשובה פבר קדמני אדם ונמצא שמוהריק"ש ז"ל נתקשה בזה וסיים בדבריו דהנכון לומר שזה חוזר לדעת ר"י וקרא"ש ז"ל: אמר המני"ח לא נתברר מקתיבת יד א"א ז"ל מהו הסי' האחרון שפביא לסתירת דברי הב"י דידיה אדידיה וצ"ל במוהריק"ש ומה שזכורני דסותר הוא דין א' מסי' קע"ח עם דין ב' מסי' קפ"ב [צ"ל קפ"ד] והמורה מקום של הרב בעל ההגה מסי' רע"ג אם לא שנשמט מקן קולמוסו הפ"ה ובמקום קפ"ב כתב ק"ב ולהיות שאין בידי פעת לא הב"י ולא מוהריק"ש הןכרחה העתקה להעשות כמו שהיא בכתב ידו: קמ"ג) שאלה ספק אם ברוך ברכה מעין ג' או לא מהו לחזור: תשובה יחזור ויברך דברכה שאינה צריכה הויא דרבנן (עי' מג"א סוסי' רט"ו ובכ"מ סוף ה' מילה בשם הרמב"ם בתשובה) וברכה מעין ג' ספק אם היא דאורייתא ואתי ספק דאורייתא ודחי ודאי דרבנן: אמר המני"ח עיין סי' ר"ט ס"ס ג' ברכה רביעית של ברכת המזון היא מחלוקת ולכן נראה שלא יאמר אותה וברכה א' מעין שלש היא מחלוקת ורבנו הב"י פסק פהרמב"ם ז"ל דפי' דס"ל דהיא דרבנן.

והר"ש חיון ז"ל בסי' מ"ב פסק פדעת הטור דהיא מדאורייתא עי"ש. ונהגם דדברי רבינו הם כהלכה למשה מסיני נ"מ באיזה אופן הוא הספק והשכחה ואם ספק קרוב לנדאי וכיוצא לאיזה צד נוטה דעתו וזכירתו ואזי איננו רחוק דיחזור כמו שפסק א"א ז"ל: קמ"ד) שאלה חלה שבאה לידי פהן אי מצוי לשיילי עלה: תשובה לא ירצה הפהן אבל אם ירצה מתירין לו לפהן דממונו הוא ואם דבר הנדור שנגאכל יש לו התרה כ"ש זה עיין בקרא"ש דף נ"ט ע"א פ' הנודר מן הירק (עי' נוב"י מהדו"ת יו"ד סי' קנ"ד): קמ"ה) שאלה פיצד יודע שיעור עיפול הפירות: תשובה מה שכ' הלבוש (סי' קפ"ד) כ"ז שהוא תאב לאותם פירות חידוש הוא שחדשו ולא נמצא פמוהו והרופאים אמרים ששיעור עיפול בינוני הוא שש שעות ולא חילקו והכי מסתברא דאין חילוק פשתתן הרבה בשור בקדרה לשיעור מועט לענין בישול מיהו אפשר שחום האצטומכ"א בדבר מועט יעפלנו מהר: אמר המני"ח והעיקר נראה שהוא שש שעות ולכן פסק מרנא הב"י י"ד סי' פ"ט דאפי' שאכל בשור חנה ועוף דהיה נראה שבישולם ועיפולם קל אפ"ה לא יאכל גבינה אחריו עד שישקה שש שעות דנראה שהוא ז"ל ידיעתו מכרעת לדעת הרופאים ששיעור

עפ"כ ו' שעות ולכן לא חילק מבשר שור לבשר גדי או חיה ועוף ואדרבה פי' ואמר אפי' של חיה ועוף ודוק שפן הוא האמת גם לעגנו ברכה ועיין סי' קפ"ד (ובאה"ט שם ובקה"י מע"ל סי' ת"י): (קמ"ו) שאלה אם מחלוקת הפוסקים תשיב ספק: תשובה הפוסקים אחרונים אחזו שער ועושין ממנו ספק והכי מסתברא.

(עי' שמש צדקה או"ח סי' ל') ומה ש"ע אי בעינן מתהפך: תשובה פ"ר רשמתי בגמ' שלי והארכתי במקומו בס' לחם הפנים אשר לי די והותר ומצאתי כי תדרשנו אם יגזור ה' שיצא לרפוס.

ונע כי התוס' (חולין י' ד"ה ספין) עושין ס"ס שאינו מתהפך וגם בהגהת ש"ע מצאתיו (עי' ש"ף פ"ל סי' ס"ס אות י"ג וכו'): (קמ"ז) שאלה הא דייחזור למקומו ויברך כשאין לו מעט לאכול במקומו כתב הלחם חמודות דאפי' פחות מכוזת.

ול"נ דפחות מכוזת לא תשיבא אכילה פ"ל (עי' באה"ט או"ח סי' קפ"ד ס"ק ד'): (קמ"ח) שאלה יש מקומות שנותנין ש"כר לסופר פ"ד וכ"ל לכל דף אם מותר לעשות אותיות גדולות. תשובה פשוט הוא דבעינן פתיבה בינונית אלא שהם עושין פרצונם וגזל הוא בידם בלי ספק ולא ניתן ליחבב לדיון שמרבה ש"כר לסופריו: (קמ"ט) שאלה הא דשליח ב"ד נאמן פ"י תרי אי הוי קבוע.

תשובה הכי מסתברא כדאמרין התם [ב"ק קי"ד]: ודוקא ספרי דדייגי כרב נחמן דאית להו אימתא והאימה הוא שלא ישליכם חוצה אבל אינש בעלמא לא: (קנ) שאלה אשה שנשאת לשני זקנים או לג': תשובה אפשר דלא הוי קטלנית מההיא דדבר וכן נמצא במוהרי"ו ו"ל (עי' ב"ש אבע"ז סי' ט' ס"ק ל').

(קנ"א) שאלה פיצד יפטר מן המיתה ע"י דבור. תשובה מי שהוציא פזית תרומה בשבת לר"ה ובאו הבועלים ונשאלו עליה שחזרה לטבילה וטבל לא חזי למידי ואין לומר דמגו דאם יפריש עליו ממקום אחר דלא אמרינן מגו להוציא נשמתו (עי' בח"ב סי' מ"ג וסי' רמ"ו): (קנ"ב) שאלה אשה שמת בעלה א' ונשאת לב' שהיה נשוי אשה אחרת ומת אי הויא קטלנית: תשובה אברא דיש לצדד שהחזקה דהא איתרע חזקה' ולא דמי לזון דהתם הרעומא באיש (עי' פחד יצחק ע"פ קטלנית): (קנ"ג) שאלה שתי נשים צרות שנישאו לב' אנשים או לג' מהו.

תשובה אפשר דשתייהן יחד לא ינשאו לאחד אבל כל א' בפני עצמה תתלה הקלקלה בחברתה פ"ד שני שבילין (פסחים י'). (ואין לומר דאם איתא דהיתה זכות לא' מהן לא היה מת אלא ודאי שתייהן קטלניות הא ליתא דאשה אינה נותנת חיים לעושיה ואמותי ממיתה: (קנ"ד) שאלה אי בעינן למיקם מקמי סבתא.

תשובה מסתברא דאין חיוב אלא באשת חבר מיהו נמצא בס' החסידים להפ"ד: שאלת עוד אי בעינן למיקם מקמי סבא דליחזי ביקריה או דילמא אע"ג דאיהו לא חזי: תשובה בימי חרפי עמדת על זה ושכחתי ונהיא דאב"י (קדושין ל"ג) דנהה קאי כי הנה חזי אונדגיה וכו' רבו שאני דאיכא מורא ומסתברא דבעינן הידור לפנים הרואות פדכתי' ולא יראו פני [עקרי הד"ט יו"ד סי' כ"ו אות ל"ד].

[ומש"ע הישן ונעור ומצא זקן יושב כנגדו מהו. תשובה אפשר דחיב לעמוד על ראית פנים מיהו צ"ע עם ההיא (שם ע"ב) דרוכב פיושב דמי: קנ"ה) שאלה שני ת"ח דפליגי בכמה מילי דאורייתא אם מותרים להתאכסן זה אצל זה: תשובה איזהו מחלוקת שהוא לש"ש מחלוקת הלל ושמאי [אבות פ"ה] וראינו [יבמות י"ג] שלא נמנעו זה מזה הא לאו הכי אסור דון מינה לנ"ד.

ועיין בס' חיי עולם שעשיתי לי ושם תראה סדר ואופן לימוד הת"ח וסדר מחלקותם לש"ש לה קחנו משם כי הוא ביאור נחמד מאסף לכל דברי רז"ל בפ"ה המ"ח מעלות שהתורה נקנית בהם והדרה ילכו בה הת"ח כדי לזכות לחיי העולם הבא: קנ"ו) שאלה ביצים שמצטמקין בחמין אם מותר לאכלם בכותח.

תשובה אם נתנם ע"ג הפיסוי פשיטא פביעתא בכותחא כי קא מיבעיא לן כשהיתה בתוך הקדירה והיה נראה שהקליפה מפסקת פהיהא דחלחולת (ושבוש לומר משום נותן טעם בר נ"ט) מיהו נמצא בהרשב"א ז"ל [ע"י ט"ז יו"ד סי' צ"ה ס"ק ב' ובאה"ט שם ס"ק ד'] שהקליפה מנוקבת בנקבים דקים שנקראים פור"וש וכל הדברים יש להם פור"וש ולטעמיה אזיל דמתיר למלוח הרגלים שלמים אבל בעיני יפלא היהא דמליחת הרגלים דשער מישרק שריק ולמה לא? מלחו הראש שלם שגם בה יש נקבים פור"וש ולמה לא? מלחו החלחולת הפוכה [ע"י יו"ד סי' ע"ה ס"א בהגה] ומלתא דא צריכה דקדוקא ופולפולא עיין בלחם הפנים שלי: קנ"ז) שאלה אבל עני שיש לו פלים שאינם ניקרים אם מותר לאחרים בלא ידיעתו להשפירם תשובה אין לה משיב אבדה גדול מזה ולא דמי לשותפין (יו"ד סי' ש"פ סעיף כ"א) דהתם מקומו ניקר: קנ"ח) שאלה כיצד יחתום אלעזר ו' אהרן.

תשובה אם הוא פשר יחתום עצמו אלעזר הפהו ו' אהרן ואם הוא חלל יחתום אלעזר בן אהרן הפהו ואין למדין מן הכתוב. וכן לענין גיטין (במקומות שנהגו.

(ורש"י רמז זה שם בקדושין [ב"מ מ"ט גבי בן לוי אמר כל לוי קרוי בן לוי פלומר אי אפשר ללוי להיות חלל וכיון שהוא בן לוי הוא ג"כ לוי לאפוקי בן פהו וראיה מן הפסוק ליתא דמקרא נדרש לפניו ולפני פניו ועוד דהתם לאו מאהרן באה לאלעזר הפהו שהיא נמשח פמוהו (ע"י שד"ח גט סי' ב' אות ט'): קנ"ט) שאלה דבור שבלשון א' הוא מנוול ובמקום אחר אין בו דופי.

תשובה יאמרו הרהור אסור דבור מותר ובכלל גבלות הפה ודיבור המאוס הוא פי א"א בהוציאו מפיו שלא יבא לידי הרהור: ק"ס) שאלה מה ענין כל מי שנענש חבירו על ידו (שבת קמ"ט): תשובה נראה דהיינו דוקא פשבקש על הדבר שמסר דינו אבל אם מחל לו ואדרבא אמר שארי ליה מאריה ולא נקיט ליה בלביה דהרהור פדיבור דמי נראה דאין נענש עליו וקב"ה הוא דתבע בעלבונה (ע"י פר"ד ד' י"א ושו"ת יד אלי' סי' כ"ח): קס"א) שאלה אם קנה ראובן קרקע משמעון וחוזר ומשפירו לו בסוף חמשים גרושויש ושכירתו אינו שנה אלא חמשה מהו: תשובה אם מכירה גמורה היא מה יש בזה וכפי הנראה שתחתיה תעמוד הבהרת והערכת רבית איכא הכא וא"כ הדבר ודאי שיש לבטל הדברים האלו בכל כח האפשר דאמרינו התם (יו"ד סי' קי"ד ס"ב) במקום שמקילין בגין הגוים יש לאסור אפי' בשכר שלהם ולא נחרבה בעונותינו רוסיה ופולין אלא בשביל

הרבית שומר נפשו ירחק מהם: קס"ב) שאלה הא דמפנה אדם לחבירו מנה על תפוחי שיתעסק בו לריוח המלנה עד שיהא שני מנים ויהיה באחריות המלנה עד אותו זמן וכו' מבעיא אם אחר עבור יום או יומים יוכל הלנה לקנות אחריות המעות בסוף מה ואת"ל דלא אם יוכל המלנה לתת סוף מה לשמעון שיקנה האחריות במקום הלנה.

תשובה מאחר שיש לו הנאה אחר שיהיו ב' מנים אם מקבל עליו אחריות מעיקרא נמי קשבינו ליה כמלנה ואסור ועל האת"ל וכו' פשיטא דשרי: אמר המני"ח הואיל ואתא לידן דין זה ראיתי להעתיק לה מה שמצאתי כתוב בהיותי ברשוד מכ"י הרב הפולל כמהר"א אבן חיים ז"ל אב"ד דאזמיר מגדולי תרומה של ע"ק חברון ת"ו ארץ גדלה שעשוועיה אשר מצא באזמיר מכתבת ידו של הרב הגדול בעל פנסת הגדולה בחתימת ידו על פסק א' מענין רבית היכא דקבל עליו כל האחריות דאפי' לדעת הרב מרנא בב"י סי' קע"ז דין ו' שכ' שרבינו ישעיא ז"ל אוסר בקצץ דבר ידוע אפי' אם קבל עליו האחריות כפר פתב דהיינו דוקא ברבית דאורייתא דאם לא קבל עליו האחריות הוי רבית דאורייתא אבל היכא דאפילו לא קבל עליו אחריות לא אסור אלא מדרבנן יש להקל ולפסוק כמ"ד דאם קבל עליו כל האחריות מותר וכמ"ש שם הרב בעל המפה ז"ל וכ"ש למ"ש מוהריב"ל בח"א סי' נ"א על תשובת מהר"ם ז"ל דלא הוי אלא אבק רבית וכתב שם ובנ"ד בלאו הכי פיון דהוי דרף מקח וממכר לא הוי אלא דרבנן וכ"ש למ"ש הרב בש"ף בס' הגז' (ס"ק כ') דאפי' ברבית דאורייתא שרי פשקבל עליו כל האחריות (יש) [עי"ש] וכתב הרב מהראנ"ח ז"ל שעשה מעשה והתיר מהטעמים הגז' וצירף טעם אחר דכיון שהיא מנהג סוחרים וכתבו מגדולי האחרונים דרבית דרבנן שרינו מפני מנהג סוחרים וכתב שהספימו עמו הרבנים המובהקים אבי אבי אמא כמוה"ר יהונתן גלבטי ז"ל וכמוה"ר ברוך ברזילי ז"ל: שייף י"ד סי' קע"ז ס"ו ובספק אבק רבית התיר לכתחילה הרב מוהרי"ט י"ד סי' מ' עי"ש עד כאן מ"כ: ומתעסק בענין זה ראיתי לענין.

שכירות מעות דהיינו להשפיר מעותיו לענין רבית דיש ללמוד דשרי וליכא משום רבית מההיא דהביא הש"ע חה"מ סי' ע"ג סעי' בג"ד (עי"ש בקצוה"ח) דמשביעין על הכחשת הזמן ואי איתא הא קי"ל (עי' תוס' שבועות מ"א.

ד"ה מאן) דאין נשבעין אלא ע"ד דאית דררא דמונא וכעין ראיה זו מייתי הב"י י"ד סי' ק"ס מההיא דמכות (ג'.) ודחה אותה עי"ש: ובענין הרנוחת זמן לאיסור: אי שעת הרנוחה חשיב פשעת הלנאה לענין איסור ולענין ממון עיין בש"ע י"ד סי' קס"ו ס"ב ועי' בחה"מ סי' ע"ג ס"ב הסמ"ע ס"ז: ולענין אי ילפינן איסורא ממונא מק"ו או אפכא צריף אני לעיין והיכא דאיסורא וממונא פחדא חזינא עיקרא דמלתא במאי תלי אי תלי באיסורא אזלינן בתר איסורא ואי תלי בדינא אזלינן בתר דינא ועיין א"ה סי' פ"ה הב"י דאע"ג דפלוגתייהו ה"כא לענין איסורא פיון דעיקר פלוגתייהו בדינא תלו וכו' (עי' יד"א תשו' ע"ח): ועיין מהרי"ט ט"ז סי' מ' דהאריף הרב בזה ואיתר ההיא דחה"מ סי' ס"ז דשמיטה וצא"ל בח"א למהרי"ט סי' פ': ולענין מוחזק בענייני רבית גם בזה אמרינן המוציא מחבירו ע"ה ואם הלנה בא להוציא משכוננו אע"ג שלא פרע עדיין או שפבר פרע בכל אלו מיקרי הלנה מוציא והמלנה פטור בלא שבועה וכל זה דוקא בטוען לקחתי אבל בהיתר לקחתי.

אָבֵל אִם טוֹעֵן מֵעוֹלָם לֹא לְקַחְתִּי אוֹ אֵינִי יוֹדֵעַ אִם לְקַחְתִּי מִשְׁבַּעֵינִן לִיה לְמַלְנָה כְּמוֹ שְׂאָר טְעֻנוֹת הַלְבוּשׁ סִי קס"ח קס"ט סְעִיף כ"ה [ועי' כנה"ג שם] וְעֵינִן סִי קע"ז סִי"א: וּמִיֵּהוּ נִלְע"ד דְּמַצֵּי לְתַרוּצֵי דְבוּרֵיהּ דְּלֹא לְקַחְתִּי אוֹ אֵינִי יוֹדֵעַ אִם לְקַחְתִּי, דְּקֹאֲמַר הֵינְנוּ בְּרַבִּית אָבֵל לְעוֹלָם דִּינְדַעְנָא דְלְקַחְתִּי וְנֶאֱמָן בְּלֹא שְׁבוּעָה כְּפִי נ"ל: וְאִם אֵין מִשְׁפּוֹן וְהַמְלָנָה בָּא לְהוֹצִיא אִם אֵין שְׂטֵר עַל הַחֹב וְהִלָּה טוֹעֵן שְׂיֵשׁ רַבִּית הַלָּנָה נְשַׁבַּע וּפְטוּר וְאִם יֵשׁ שְׂטֵר הַמְלָנָה נְשַׁבַּע וְנוֹטֵל עֵינִן סִי קס"ט ס' כ"ה הִגָּה וְסִי ק"ס וְסִי קע"ז וּבְהַעֲרַמְת רַבִּית אֵי מוֹצִיאֵין מְלָנָה לְמַלְנָה אוֹ לֹא הוֹיָא פְּלוּגְמָא עֵינִן ה"ה פ"ה מֵהַל' מְלָנָה וְלָנָה וְעֵינִן הָרִיב"ש סִי שֵׁל"ה : קס"ג) שְׂאֵלָה מִי שְׂבָא לְבַדּוֹק בְּלִיל י"ג מִיבְעִיָא אִם מְוַתֵּר.

תְּשׁוּבָה אִפִּי מַר"ה דְּאֶקְדוּמִימְצוֹנוּתָא מְקַדְמִינֵנוּ. אָמַר הַמְנִי"ח וְנ"ל שְׂפָדֵי לְקִינִים מְצוּנָה כְּהַלְכֵתָה יִהְיֶה צָרִיף לְחִזּוֹר וְלְבַדּוֹק בְּלִיל י"ד וְשֶׁהַבְּיטוּל לֹא יוֹעִיל לוֹ כִּי אִם בִּי"ד כַּמ"ש בַּש"ע סִי תל"ג סִי"א וְסִי תמ"ד דִּין ו' ע"ש וְלֹא יִדְעָתִי מֵאֵן שָׁם לוֹ לְבַטֵּל בְּרַכַּת הַבִּיעוּר (ע' בַּאֵה"ט סִי תל"ג ס"ק י"א): קס"ד) שְׂאֵלָה מִי שְׂאֲמַר גָּט זֶה בָּטֵל אוֹ גָּט זֶה חָרַס מֵהוּ.

תְּשׁוּבָה אֵינִי כְּחָרַס הַנְּשַׁבֵּר וְסָפֵק מְגוֹרְשֵׁת [עי' אַהֲע"ז סִי קמ"א סס"ג]: אָמַר הַמְנִי"ח עֵי לְקַמֵּן בְּקוֹנְטְרִיס הַגָּט סְעִי נ"א מִש"כ שָׁם: קס"ה) שְׂאֵלָה הַמְלָנָה אֵת חֲבִירוֹ כְּפַר וְהַחֲזִירוֹ לוֹ בְּשַׁעֲה חֲמִשִּׁית מֵהוּ.

תְּשׁוּבָה מֵה שְׁהַלָּנָה לוֹ לֹא הַחֲזִירוֹ וּמֵה שְׁהַחֲזִירוֹ לֹא הַלָּנָה לוֹ הוּא הַלָּנָה דְּבַר אֲכִילָה וְהוּא הַחֲזִיר לוֹ הַנָּאָה פְּנִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לְכָאן: קס"ו) שְׂאֵלָה עַל כְּפֵה פְּנִים יִתְכּוֹן לְהַתִּיר נ"ש. תְּשׁוּבָה הַרְבֵּה פְּתוּחִים לְמָקוֹם: א' אִם לֹא הַזְכִּיר כָּל הַסִּי הַמְּוַבְּהָקִים שְׁבַמְשֻׁנָה (נְזִיר ד').

(אָבֵל הַשְּׂמוֹת בְּלִבָּד לֹא יוֹעִיל: ב' בְּאוּמַר הַרְיָנִי כְּשִׁמְשׁוֹן אֵינִי כְּלוּם ה"נ כְּשִׁמְשׁוֹן מוֹעִיל וִי"א דְּאֶפִּי אוּמַר הַרְיָנִי נְזִיר כְּשִׁמְשׁוֹן ו' מְנוּחַ אֵינִי כְּלוּם וִי"א אֶפִּי אָמַר הַרְיָנִי כְּשִׁמְשׁוֹן בְּלִבָּד נְזִיר וִי"א הֵיכָא דְּאֶפְקֵיהּ בְּלִשׁוֹן שְׁבוּעָה לָאוּ כְּלוּם הוּא: גַּם כְּשִׁאֲמָרוּ בְּלִשׁוֹן אֶסְמַכְתָּא גַּם כְּשִׁאֲמָרוּ בְּכַעַס גַּם מְצַרְפִּין לְסַנְיָהּ הַמוֹדְעָא שְׁעוֹשִׂים מְרֹאֵשׁ הַשְּׁנָה וְנִזְרִירוֹת זֶה לְמִדּוּהוּ הַע"ה הָאֲרוּרִים דְּשִׁכְיַחֵי וְכָל יוֹם הָיוּ בְּאִים אֵלֵי וּמֵעוֹלָם לֹא נִזְקַקְתִּי לָהֶם וְהֵייתִי שׁוֹלַח אוֹתָם לְרַב הָאֲשַׁכְּנִזִּי נ"ע וּמְתִירָם מִיַּד חֲבָל עַל דְּאֶבְדִּין וְחֲבָל עַל דְּמִשְׁתַּפְּחִין וְלֹא יִדְעָתִי לְמָה לֹא פְטַר רַש"בִּי [עי' עִירוּבִין ס"ה].

ואדר"נ פט"ז ד"ה רשב"י] מטעם שְׁכוּרָת גַּם אֵת הַנּוֹדְרִים דְּבַעֲיָנָה הָאֲדָם בְּשְׁבוּעָה (שְׁבוּעוֹת כ"ו.): אָמַר הַמְנִי"ח לְהֵיחַת הַמְקַצוֹעַ הַזֶּה נְהוּג הַרְבֵּה בְּאַרְצוֹת תּוֹגְרָמָה מְחַמַּת הַע"ה כְּמוֹ שְׁכַת' א"א ז"ל רְאִיתִי לְהַעֲתִיק בְּסוּף הַסְּפָר הַזֶּה הַלְכוֹת נְזִירוֹת אֲשֶׁר לִי מְוַעֲתָקוֹת מְהַרְב מוֹהֲרִיק"ש ז"ל עַם קֶצֶת לִיקוּטִים אֲשֶׁר לְקַטְתִּי לְעֶצְמִי מִסְפָּרֵי הַפּוֹסְקִים לְמַעַן יִקַּל מֵעַל הַמּוֹרִים טְנוּחַ הַחִיפּוּשׁ אִם מַעֲט וְאִם הַרְבֵּה אֲפֻשֶׁר יִהְיֶה לְרַצוֹן אֲצֵל הַמּוֹרִים וְאֵל נָא תְהִי פֶה דְרַכְנֵנוּ לְנִרְהָ כִּי כֵן רְאִינוּ לְרוֹז"ל בְּכַמְהָ דּוֹכְתִי מִלְתָּא אַגַּב אוֹרְחָא קמ"ל וְעוֹד אֲמָרוּ הוּאִיל וְנֶאֱתָא לִידֵן נִימָא בִּיה מִלְתָּא עֵינִן פ"ח דְּשַׁבַּת דָּף פ"א וּבִיבְמוֹת פ"ב דָּף כ"ב וּבְשְׂאָר דְּנוֹכְתִין בְּתַלְמוּדָא לְכֹן דְּנוֹקָא אֲצִיגָם לְפָנֵיהּ הַקּוֹרָא: קס"ז) שְׂאֵלָה סְפָר שְׂיֵשׁ בּוֹ לְלִקֵּט פ"ה אוֹתִיוֹת מִשָּׁם אֲלֵקִים אַחֲרֵים וּפְרַעָה וְעַמְלָק מֵהוּ לְהַצִּילוֹ מִפְּנֵי הַדְּלִיקָה בְּשַׁבַּת.

תשובה מסתברא פניו דבטל העיקר בטלה הטפילה ה"ז דומה לחמור שרוכב עליו המלה:
נצחוני בני ולא הודו לי הבחורים מההיא (סנהדרין צ"ט.) דתמנע היתה פלגש והדין
עמהם [וכן נ"מ לענין טומאת ידים עי' ידים פ"ג מ"ה]: [קס"ח] שאלה אם יש לברך על
טלית של פשתן.

תשובה עד שאתה שואלני אם מברכים עליו שאלני אם יש ללבוש: עיין בפוסקים [עי'
באו"ח סי' ט' ס"ו וילקמן בח"ב סי' קי"ו]: [קס"ט] שאלה המוכר חפץ לחבירו וקבל
המעות ועדיין לא משף הלוקח אם מותר למוכר להשתמש באותם מעות: תשובה מי
שפרע מדור המבול יפרע ממי שאינו עומד בדבורו ושארית ישראל לא יעשו עולה ולא
ימצא בפייהם לשון תרמית (עתוס' ב"מ ס"ב: ד"ה אעפ"י): [ק"ע] שאלה פיצד הוא נוסח
גט קטנה המתגרשת לדעת אביה: תשובה אי לדידי הווי צייתי היו כותבין הרי בתך
מגורשת ממני ושבתית ותרוכית ודן די ליהני לה מיני וכו' וחוזר ואומר וכו' אמר לה פ'
ו' פ' לאנתתיה הרי את מותרת לכל אדם ודן די הוי ליכי ובזה אין צריך לשני גיטין דיש
לחוש לב' גיטין כמו שפא בפוסקים וכתבים.

אמר המני"ח עיין מ"ש סוף הספר בנוסח גט קטנה (עי' בקה"י מע"ל סי' ש"ס): [קע"א]
שאלה קצב ישראל שלוקח בשר מן הגוי ומשמך הבשר נמצא טרפות בראש אם חייב
לשלם. תשובה אם הוא טרפות ודאי אין מקום לשאלה ואם הוא ספק יש לפטרו
בהצטרפות הדעות: אבל מסתברא דיכול לומר לא קניתי ממך אלא דבר המותר ולא דבר
שיש בו ספק שנפשי קצה [עי' יו"ד סי' קי"ט בט"ז ס"ק י"ד ובש"ך ס"ק כ"ט]: [קע"ב]
שאלה הטוען את חבירו מעותיו ואומר שאין לו והלה טוען אני ראיתם עכשיו שהנחתם
תוך פיסה מהו.

תשובה אין רואה שבועת ה' תהיה בין שניהם הא יש רואה אין שבועה עביד אינש דינא
לנפשיה ותגלה חרפתו בקהל להוציא בולעו מפיו. ואם יטעון של אחרים הן הרי הןחזק
כפרן לאותו ממון: [קע"ג] שאלה השולח כתב ביד חבירו חתום בפג"ן דרגמ"ה והלה
חושש שיש בתוכו דבר המזיקו (כפינצא מההיא דכתב דוד לאוריה) מהו.

תשובה נבוא הוא זה אם יפתחנה מועל בחרם אה יולכנה שפא פתוב עליו דבר מה.
להחזירה לבועלים שלחנה ביד אחר: אין לו תקנה אלא פורר וזורק לרוח או מטיל לים:
[קע"ד] שאלה דעין שהוא ראוי להוראה ובכח פלפולו הכריח פדברי היחיד אם יכול
לטעון קים לי.

תשובה הוא ואחר מצטרפין לפוטרו וכי מפני שספר כתב איש רכ"י ייפה פחו: [ואני
עבדו לא הבנתי מאי דקאמר וכי וכו']: [קע"ה] שאלה השומעים המגילה בב"ה באותו
בלבול אם יצא: תשובה לא אמרו בזה איידי דחביבא ליה יהיב דעתיה (מגילה כ"א) וגם
אני אומר דלא הכשירו עשרה קורין משום חביבותא אלא בשומע ומבין בלשון אבל קול
הברה בעלמא לא יצא: [קע"ו] שאלה שתי חתיכות שאין בכל או"א להתפכד ושניהם
יחד ראויין להתפכד מהו: תשובה לשליש ולרביע לא שמענו ואין פבוד לחצאין ורגלי
האנון שהקלה בהם המג"ה (בסי' ק"א ס"ג) לא עמם אכבדה וכבודו במקומו מונח פי
גדול הוא בישראל: [קע"ז] שאלה מהו שיפנס פהן בהאיזי"י ארה של הצדיקים: תשובה
קבר אין לו טהרה עולמית וחלילה ליה לזרעא דאהרן קדישא פנותי למישרי פהאי מלתא

אָלָא שְׁהֲרַבָּה נֶאֱבָדוּ וְהֲרַבָּה מְשַׁקְרִין זֹלַת בְּיָדוּעִים מְקַדֵּם בָּהֶם יֵשׁ לְנִהוּג קַדְוִשָׁה (ע"י שׁו"ת זִית רַעֲנָן ח"ב יו"ד סי' כ"ו אוֹת ג' ופ"ת סי' שע"ב ס"ק ב'): קע"ח) שְׁאֵלָה סוֹפֵר שְׁהִתְחִיל לְכַתּוֹב ס"ת וְאָמַר הֲרִינִי כּוֹתֵב פ' בְּרֵאשִׁית לְשִׁמָּה מֵהוּ: תְּשׁוּבָה פֶּל דְּבַר שְׁבַקְדוּשָׁה פְּשׁוּט בְּכוּלֶיהָ מֵהֵיבָא דפ"ק דְּקַדוּשִׁין (ז).

(אָמַר הַמְנַי"ח ע"י מוהר"ש אַבּוּהַב ס"י ע"ו (ע"י לְעִיל ס"י ס"ז): קע"ט) שְׁאֵלָה צְבִי שְׁנִקְבָה מְרָה שְׁלוֹ מֵהוּ: תְּשׁוּבָה הַנִּיחַ מְעוֹתָיו עַל ק"ה כְּפִי הִיא [ע"י ש"ף יו"ד סי' מ"ב ס"ק י"ב ובפרמ"ג ויד"א ש"ם]: וְלִדְיָדִי אֵין נֶקֶב פּוֹסֵל אֵלָא בְּחִלּוֹ וְצוּמַת הַגִּידִין כְּחִלּוֹ דְּמִי וְהַקְדָּרָה חִלּוּלָה הִיא: ק"פ) שְׁאֵלָה חוֹלָה שְׁצָרִיף לְתַרְנַגְלָת א' וּבִישָׁל ב' מֵהוּ: תְּשׁוּבָה אִיסוּרָא דְעֵבֵד עֵבֵד: קפ"א) שְׁאֵלָה הַנּוֹדְרִין בְּצַבּוּר לְחַיִּי הַקָּהֵל אִי מִיְקָרִי ע"ד רַבִּים: תְּשׁוּבָה לְפִי דְעֵתוֹ יִהְיֶה אִישׁ כְּפִי הַדִּין וְנִעְנֶה לֵב יִהְיֶה לְבוּז שְׁרִימָה אֵת בְּנֵי אָדָם: קפ"ב) שְׁאֵלָה אִם דְּגִין בִּירוּשָׁלַם תּו' קִים לִי: תְּשׁוּבָה קִים לִי בְּגוֹנָי שְׁאִינִי דִן כְּזֶה דָא כְּבִטְלָתָּ כָּל הַחֲשׁוֹן מִשְׁפָּט מִן הָעוֹלָם וַיֵּשׁ טְעֻנוֹת הַרְבֵּה כְּנִגְדוֹ וְחָס לִיהָ לְזַרְעָא דְאַבָּא אַעפ"י שְׁיִצְאָ מִפִּי גְדוּלִים וְקוּרָא אֲנִי בְּזִהְעַד מְתִי אַתָּה מְכַלָּה מְמוֹנָם שְׁל יִשְׂרָאֵל וְנוֹתָן יָד לְפוֹשְׁעִים וְלַחֲמֻסִּים וְחוֹשְׁשֵׁנִי שְׁבָרוּב הַיָּמִים יָבִאוּ לְבִטּוֹל כָּל דִּינֵי הַגְּמָרָא בְּאִנְיָוִן קִים לִי כִּהִיא תַנָּא אוֹ כִּהִיא אֲמוּרָא בְּטַעֲנָה שְׁהִיא בְּלַבִּי גְלוּיָהּ וּמְלַבָּא לְכּוֹפֵא לָא גְלִיא: אָמַר הַמְנַי"ח כֶּף מְקוֹבְלָנִי מִפְּרִי הָרֵב מֵר זָקֵנִי ז"ל כִּי בְּכָל תַּחֲוּם א"י אֵין לֹאמַר קִים לִי נֶגֶד הַרְמַב"ם וּמוֹהֲרִיק"א וְעַל רֵאשִׁים פִּי רִש"י ז"ל (ע"י בח"ב ס"י קי"ז) אֲשֶׁר הֵם הֵמָּה אֲשֶׁר קָבְלוּ עֲלֵיהֶם וְעַל זֶרְעָם אַחֲרֵיהֶם אַבּוֹתֵינוּ וְא"א גַּם בְּכָל עָרֵי בְּיַסְתָּן וְעַל פִּיהֶם יִהְיֶה כָּל רֵיב וְכָל נֶגַע וְכָל חַד מִיַּנְיָהוּ אִפִּי בְּאֵלֶיךָ לָא בְּטִיל וְלִקְבַלְתָּ סְבֵרַת הַרְמַב"ם יֵשׁ רִמּוֹ בְּבִדְקַת הַבַּיִת עִי"ש וּמִפִּי שְׁמַעְתִּי שְׁבִזְמִנּוֹ חֲזָרוּ גְאוּנֵי צִפְתָּ תו' בְּחֵבֵרַת גְאוּנֵי ע"ק תו' וְחִידְשׁוּ תוֹקֵף הַסְּכָמָה זֹו וְקַבְלָתָּהּ דְּלָא יֵאמַר אָדָם לְחַבְרֵי קִים לִי נֶגֶד שׁוּם א' מֵהַנֶּזֶן וְכֹן הִיא גְזֵרָה וּמִזְהִיר וְדָבָר זֶה גְלוּי וּמְפּוֹרָס לְרַבִּים אֵלָא שְׁבַעֲוֹנוֹתֵינוּ כְּשֶׁרָבּוּ בְּעֵלֵי הַהוֹרָאָה בְּנִפְשׁ רַחֲבַת יָדִים פְּשׁוּ לְהוּ טוֹבָא הַמּוֹרִים כְּסֵבֵרַת הַיַּחֲזִיד מֵהַפּוֹסְקִים הָאֲחֵרוֹנִים כִּינּוֹן שְׁהוּבָא בְּדַפּוּס כִּי בְּאַמַּת עֲוֹנִישָׁיָהּ מִסְתַּיִיָּה אִם יִבְטַל דְּבָרֵי אַחַד מֵעֲמוּדֵי הַהוֹרָאָה הַנּוֹ' עפ"י סְבֵרַת הַיַּחֲזִיד אִם לָא שְׁהִיחִיד הִנֵּה יִהְיֶה מְפּוֹרָס בְּרֵאיוֹתָיו וְדְבָרָיו שְׁכָל חֲכָמֵי הַדּוֹר יִסְפִּימוּ כְּמוֹתוֹ מְחַמַּת עוֹנֵם פְּלִפּוּלוֹ וְרֵאיוֹתָיו כִּי הִיכִי דִימְטִי לִיהָ שִׁיבָא מְכָשׁוּרָא: קפ"ג) שְׁאֵלָה שׁוֹתָה מִן חִלּוֹט שְׁמִפִּיר בְּעֲצָמוֹ שְׁיִכּוֹל לְהַתְּפַלֵּל וְלְדַבֵּר בְּפִנֵּי הַמֶּלֶךְ מֵהוּ: תְּשׁוּבָה עַד שְׁיַעֲדוּ עֲלֵיו חֲבָרִיו: קפ"ד) שְׁאֵלָה מֵהוּ לְבָרַךְ בְּרַכַּת הַנּוֹתָן לְעַרְפָּ כַּח: תְּשׁוּבָה סוּד ה' לִירָאִיו וְאֲנִי בְּבָאִי לְכָאן מְצָאֵתִי שְׁהִנְהִיגוּ לְאוּמְרָה גַּם אֲנִי כְּאַחַד מֵהֶם [ע"י או"ח ס"י מ"ו ס"ו וּלְק' ס"י רכ"ד: וּפֶה קְרֵאקָא אֵין אוֹמְרִים בְּבִיהַכּוֹ"ס הַיִּשְׁנָה אוֹתָהּ בְּרַכָּה]: קפ"ה) שְׁאֵלָה אִם יֵשׁ לֹאמַר בָּא"י וְהוֹלִיכֵנוּ קוּמְמִיּוֹת בְּאַרְצֵנוּ בְּפִי"ת: תְּשׁוּבָה כֶּף נוֹהֲגִים לְאוּמְרָה וְאִם הִיוּ אוֹמְרִים לְאַרְצֵנוּ לָא הִפְסִידוּ כִּי אֵין מְקוּמוֹ שְׁל כָּל אָדָם נִיפְרָ (ע"י לְק' ס"י רנ"א): קפ"ו) שְׁאֵלָה אִם בְּבִית שְׁנֵי הִיוּ מְשֻׁנִּים מִן הַנּוֹסַח: תְּשׁוּבָה הַפֵּל הִיוּ אוֹמְרִים וְהִיוּ מְצַפִּים לְמֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ וְקַבּוּץ גְּלוּיּוֹת וּמְלַכּוֹת בֵּית דָּוִד וְנִעְנְשׁוּ בְּנֵי חֲשִׁמוֹנָי עַל שְׁלֵא הִחֲזִירוּ הַעֲטָרָה לְיוֹשְׁנָה: קפ"ז) שְׁאֵלָה מִפְּנֵי מַה יָד שְׁמָאֵל הִיא תְּשׁוּבָה כַּח: תְּשׁוּבָה כְּשֶׁהֲלָךְ אֶלְכֶסְנִדְרוֹס לְמַלְכוּת א' א"ל שְׁרָאוּי לְחִלּוֹק כְּבוֹד לְצַד שְׁכּוֹ מְשַׁפֵּן הַלֵּב וּלְכָף נִחְשָׁב לָהֶם יָד שְׁמָאֵל מִן הַיָּמִין וְכֹן הִיא נִרְאָה שְׁתַּהֲא שְׁמָאֵל מִיָּמִין וּבִהַקְדָּמָה.

פי הקב"ה לנגדנו ואנו כדמות מראה לשכינה כביכול וזהו נעשה אדם בצלמנו כדמותנו שיהיה מתדמה כבודו בנו ולכן בעושה שלום נותנין שלום תחילה לצד שמאל וכיון שאנו כמראה הרי נצטייר בנו הלב של מעלה כביכול (למען אחי ורעי אל תאמינו בריע) לב חכם לימינו כמים הפנים לפנים שהוא דבר פלא שתראה בבואת הפנים במים וכמראה פנים בפנים שהיה נראה שלא יראה כאלו צורתו לנגדו ממש כי החותם כשחוקקין בו יראה להפך ואפשר שתשש כח יד שמאל משום אימת שכינה שויתי ה' לנגדי תמיד: קפ"ח) שאלה למה שיר השירים אינו פתוב כשירה אריח ע"ג לבינה: תשובה פל השירים קדש ושיר השירים ק"ק (ידיים פ"ג מ"ה) שמספר בו מאהבת ה' את עמו ושלל להפריד ביניהם נעוץ סופו בתחילתו ולהורות הדבקות רוח לא יבא ביניהם לכה לא בא ברונחא דליבני: קפ"ט) שאלה האש שלהבת שיוצא בין ההרים מה טיבו: תשובה אומרים הטבעיים שניצוץ מן השמש נבער במוצא הגפרית ומשם האש יוצא.

וקשה על זה שלמה אינו הולך ומבעיר עד התהום. יש לומר שהגפרית רכה ומאכילו כדי שובעו כשמן המספיק לפתילה גם המים החמים בחמי טבריא עוברים דרך שם ומתחממים.

ורז"ל אמרו (שבת ל"ט) דחלפי אפתחא דגהינם והיא היא דגפרית ומלח שרפה כל ארצה. אבל מה שקשה בזה הוא למה המבשל בחמי טבריא פטור דהא תולדת האור של גהינם הם.

תשובה אפשר דחום הגפרית הוא ואינו אש ממש ולפי מ"ש שניצוץ מן השמש נבער בגפרית אפשר שהמבשל שם לא מחייב דתולדת חמה הוא ואין לה אש שחייבים עליו אלא על האש הטבעי היסודי הדבק למטה ע"י יסוד האויר שמתלהב אשר ע"כ האש שמתהווה מן האבן מכח ההפאה שהוא קליטת האויר המקיף זה אש יסודי הוא וכל תולדותיו להתחייב עליו.

אבל המתהווה ע"י הזכוכית שמתעגל ניצוץ השמש ונבער הוא תולדת חמה וכן היוצא מן העששית להפטר המבשל בו בשבת וא"ת כיון שאין שבות במקדש למה לא היו מבשלים שעיר של יוה"ד (עי' מנחות צ"ט).

(בהמצאה זו גם מצאתיו להם דרך אחרת לשים חבל ארוך כשיעור יום ראשו א' דלוק וא' פרוף על העצים ויתנו הבשר בנדוד ואש לא ישימו וכשיגיע הלילה יבעירו העצים. הבחורים נסתפקו בזה אם מחבר החבל המערכה באש ולא הותר שבות במקדש אלא בדבר שהוא צורך קרבן וכמה שבותים היו שם כהנהו דסוף עירובין: ק"צ) שאלה מי ומי יברכו על הגשמים.

תשובה אומרים בני ח"ל שהם אינם צריכין לגשמים וא"כ למה שואלים מטר אפשר לומר שיירד לברכה ולא לקלקול וכבר הייתי במנטואה שהיו מתפללים על רבוי הגשמים ובא"י צריך לברך בכל שנה וכ"כ הרדב"ז שמברכין במצרים בכל שנה כשגדל היאור.

וטעם לעצירה בא"י כבר בא בצרור החיים שלי: קצ"א) שאלה מהו משיירד חתן לקראת פלה (ברכות נ"ט: ורש"י שם): תשובה איתא פ"ק דתענית (ו':) מיטרא בעלה דארעא ואמרינן תו (שם כ"ה) דאין טפח יורד מלמעלה עד שמעלה התהום טפחים ואר"א רביעה

ראשונה פדי שתד בקרקע טפח ומשמע דאין התהום מתעורר לעלות עד שיגד טפח דאל"כ הול"ל פנגד מה שיורד מלמעלה עולה פפלים א"כ פשידו בעומק טפח הינו חתן לקראת פלה דמים עליונים זכרים ותחתונים נקבות פדאיתא בירושלמי דהרואה עוד שם אמר ר' זעירא ראה זול בא לעולם וכו': קצ"ב) שאלת עוד פיצד יתנהגו בכרפת ההודאה: תשובה מ"ש ר' יוחנן (תענית ו'): עד ויברכו את שמך לאו דוקא שאם רוצה להשלים עד ומעולם ועד עולם אתה אל ואח"כ יסיים ברוב ההודאות.

וכן אני נוהג ומתחיל מנשמת כל חי ואומר מזמור ס"ה לה דומיה תהלה והללויה פי טוב זמרה ובשוב ה' את שיבת ציון וקדיש בקהל רב. אמר המניח"ח וכו' היה נוהג מרי הרב מ"ז ו"ל (עי' פרי האדמה על רמב"ם פ"א דתעניות): קצ"ג) שאלת עוד מה שבא בש"ע סי' רכ"א אע"פ שלא ירדו עדיין פדי רביעה הם דברי הר"ן.

ונראה דהיינו היכא שלא נתפזרו העבים ונטהר הקיע דאז אפשר שפסקו וצריכין עוד קתמים פדי שיתקשרו העבים פעם אחרת. וכתב הריצ"ב דה"ה אם היו צריכין למי בורות פיון שיורדו פשיעור זה מברכין עליהם.

ונראה דיש לחלק דגבי שדות פיון שיצאו חתן לקראת פלה הרי נתחלחל הקרקע וראוי קצת אבל גבי בורות לא: קצ"ד) שאלת עוד למה תקנו רוב ההודאות: תשובה משום שצריך על כל טיפה וטיפה ויהיה רוב לשון רבוי.

ומה שאני אומר הוא אל רוב ההודאות מרובה בהודאות והוא היותר נכון שבכל הדעות ואין צריך מלכות שיש בה: קצ"ה) שאלת עוד היכי דמי פורתא ההיא דהרואה (נ"ט): תשובה חתן לקראת פלה קרי ליה פורתא שאם בירך מודים בתחלה פשהתחילו יברך אח"כ פשנתרבו הטוב והמטיב ללישנא קמא ולישנא בתרא אפילו אתו טובא היכא דלית ליה ארעא לא מברך הטוב והיכא דאית ליה ארעא פשנתפוח משיצא חתן אומר מודים וכדאתו טובא אומר הטוב והמטיב.

ואל תתמה איך יברך ב' ברכות ע"ד א' שהרי למ"ד (תוס' שם ד"ה הטוב) על רוב יין מברך הטוב אע"פ שברך פבר בפה"ג ואפ"ל למ"ד על שינוי יין ה"נ המים יורדים פשינוי תועליות לצמחים לאילנות בש"כ: קצ"ו) נראה דלא סגי בשנתפוח אשתו ובניו גבי גשמים שהשדה היא שלו וכל הטובה היא לו לבדו אלא שאח"כ מאכיל בני ביתו ולא דמי ליין שהטובה לכולן בבת א' ויש לדקדק פן מסי' רכ"ג גבי מת אביו דלא קאמר בגמרא (ברכות שם) אלא היכא דאית ליה אחי ול"ק אשה ובנים [עי' באה"ט סי' רכ"א ס"ק ב']: קצ"ז) ה' דאין לו שותף בשדהו מברך שהחיינו פן כתבו הרי"ף ורמב"ם.

והרשב"א (והר"ש) [והרא"ש] פתבו דלא נהירא דצריך שיהא שותף עמו פיון שיש שיתוף לעולם בטובת הגשמים שהמטר יורד בשדות אחרות אף הוא מברך הטוב והמטיב לכה נראה פגרסת הספרים וכו' ונראה דאפילו לדידהו היכא דאין יהודים אחרים באותה מדינה שיורדו גשמים שיש להם שדות אלא הוא דלא יברך הטוב (עי' מג"א ס"ס רכ"א) אבל על גשמי בורות היכא דמסתפקין מהו ודאי יברך הטוב דא"א דלא שבר ישראל אחר בית ובור ונהרי נהנה בשנתפוח ורש"י פי' פהרשב"א ונהרא"ש ו"ל: קצ"ח) הרשב"א ו"ל פשיטת הרואה (שם) אלא אידי ואידי דחזא מיחזא וכו' פונתו דללישנא מציעא

דמשני אלא דחזא מיחזא הנה ס"ד מדקאמר אלא דחזר בו מלישנא קמא מפל נכל וברפת
גשמים תלוי בראיה אבל שמיעה לא תשיבא כמו שאר בשורות טובות ובפרט במה
שפרש"י דשמע מישמע שבישרהו שבאו גשמים בלילה וזה כמו ראיה הוא ולא דמי
לבשורות טובות דכתי' ושמיעה טובה מארץ מרחק אבל גבי גשמים אין הדבר תלוי אלא
דאתו פורתא או טובא מש"ה נסתפק הרשב"א ונהכריח דמ"מ מדפריה בפשיטותא לעיל
דגשמים נמי היינו בשורות טובות לא חזר בו מהאי אלא יש חילוק בין פורתא בין טובא
ואי שמע נמי דאתו טובא מברך הטוב והמטיב אבל לתירוץא בתרא דאי בעית אימא אין
כאן ספק בין שמיעה לראיה דכל עצמו לא נחית אלא להשמיענו קצבו של דבר בין איפא
שנתפוח לאין שנתפוח (עי' מחה"ש סי' רכ"א ס"ק ב'): קצ"ט) שאלה אמאי נקט שמיעות
טובות ובשורות לשון רבים: תשובה אפשר דאפי' באו לו הרבה בבת א' או בזה אחר זה
סגי בברכה אחת עי' באה"ט או"ח ר"ס רכ"ב ופקרי הד"ט ח"א ר"ס י': ר') שאלה אי
בעינו שימצא דבר חשוב כדי לברך: תשובה דינו כמתנה (עי' באו"ח ס"ס רכ"ג) ואם
הרויח בעסקו נראה דמברך אם הוא ריוח הרבה [ולא בגזל] וכן אם הפסיד בעסקו אומר
דיין האמת: ר"א) שאלה אם שמע מחוץ לעיר שנוולד לו בן וברך הטוב פשיבא ויראה
הולד מברך שהחינו: תשובה פנים חדשות באו לכאן (עי' לעיל סי' קצ"ה וט"ז או"ח
ר"ס רכ"ג): ר"ב) שאלה מתי אשתו וראתה הולד שעה א' מהו מברך.

תשובה אפשר דמברך הטוב דהרי נהנית בראותה מעשה ידיה (עי' ט"ז הנ"ל): ר"ג)
שאלה היכא דאיפא אחי שממעטין בחלקו למה יאמר הטוב: תשובה אלו היה הוא יחידי
בעולם היה יותר טוב: ר"ד) שאלה אם היה בעיר אחרת פשמת אביו אם יברך.

תשובה אינו בשדה שפבר ידע שאביו לא יעבור על ד"ת להנחיל לאחרים: ר"ה) שאלה
איזו מברך תחלה הטוב או דיין: תשובה על מה שנתבשר ראשון מברך ראשון אם א"ל
מת אביו ונהיח מעות אומר דיין ואם"פ הטוב וכן להפך ואם משני בני אדם כא' יקדים
הטוב דאקדומי פורענותא לא מקדמינו (עי' ברכות נ"ט: פירש"י שם).

ובאה"ט או"ח סי' רכ"ג): ר"ו) שאלה קנה וחזר וקנה מהו: תשובה מברך בלא שם (עי'
לק' בסי' ר"ח): ר"ז) שאלה מחליף פלים מהו: תשובה שניהם יברכו הטוב והמטיב אבל
מוכר עצב ולוקח שמת (באה"ט או"ח סי' רכ"ג ס"ק י"א): ר"ח) שאלה קנה פלים חדשים
ולא נשתמש בהם ומכרם וחזר וקנאם מהו: תשובה מברך דומיא דארוסה (עי' בח"ב סי'
קע"ו וקע"ט).

וצ"ע אם צריך ברכת שהחינו בשעת קנין וכשמשתמש הטוב והמטיב דומיא דמלבוש.
וצ"ע אם פשלו בש הקאפ"ה מברך שעטני מעיל פרב יאודה.

(נדרים מ"ט): וכמה תפל אותו טעם שמביא ההגה (בס"ס רכ"ג באו"ח) דתבילה תחדש
וכי על שחיטת בהמה הוא דואג דסוף בהמה לשחיטה ואם מברך הטוב על מיתת אביו
איה לא יאמר תבילה: ר"ט) שאלה אמאי אין מברכין נותן ארף אפים על חמה ולבנה אם
ישב בבית אפל ל' יום: תשובה יאבד עולמו מפני השוטים ועוד אין בה תפיסת ידי אדם.

פתבתי בחדושי הש"ע דדייק (בש"ע או"ח בסי' רכ"ד) לשון שנעקרה ע"ז שבאו מלכים
גלחמו ונעקרו בחונק יד ובחרפה (עי' בח"ב סי' קע"ז): ר"י) שאלה אם יש לברך חכם

הַרְזִים עַל א"נ יְטוֹבָה שֶׁם כְּתַבְתִּי דְתַרְתִּי בְּעֵינַי דְּאִיפָּא שְׂיֻנְוֵי פְּרָצוּפוֹת וְדַעוֹת וְהַפְּלָגַת
חֻמְקָה וְיִשׁ לְצַדֵּד (עִי' בְּרָכוֹת נ"ח): דְּהֵם לֹא הָיוּ יוֹדְעִין דְּבַר זֶה שְׂיֻשׁ לְבַרְךָ חֻמְסֵם הַרְזִים
וְהוּא גִילָה לָהֶם וּלְפִיכָף הֶעֱנִישׁוּהוּ מִשׁוּם מוֹרָה הַלְכָה בְּפָנָי רַבּוּ וְלֹא דוֹקָא רַבּוּ אֱלָא
גְּדוּל הַדּוֹר וְשֶׁם נֶאֱמַר דְּאִין בְּזִמְן הַזֶּה רְזִים וְלֹא חֵלֶק לּוֹ בִּינָה דְּאַנְן הַדְּיוֹטוֹת אַנְן: עוֹד
שֶׁם דְּבִשְׂיֻרְאֵל אוֹמֵר חֵלֶק מְפָנֵי שְׁהֵם חֵלֶק אֱלוֹהֵי מַמְעַל וְחֵלֶק עִמָּהֶם.

עוֹד כְּתוּב שֶׁם שְׂכַשְׂאוֹמֵר צִיּוֹן מְדַבֵּר הִיְתָה אוֹמֵר בְּרוּךְ א"א אִמ"ה דִּינֵן הָאָמֶת וְקוֹרַע.
ע"ש דְּתַרְתִּי בְּעֵינַי לְמִימַר בְּרוּךְ נוֹתֵן אֶרֶץ אֶפְרַיִם וּבֵית גְּאִים: רִי"ב) ה"ג בְּגַמ' (שֶׁם נ"ח):
הַרְוֹאָה קַבְרֵי יִשְׂרָאֵל אוֹמֵר בְּרוּךְ אֲשֶׁר יַצַּר אֶתְכֶם בְּדִין וְזָן אֶתְכֶם בְּדִין וְכִלְכַּל אֶתְכֶם בְּדִין
וְאֶסַּף אֶתְכֶם בְּדִין וְעַתִּיד לְהַקִּימְכֶם בְּדִין מִשְׁמִיָּה דְּרַב נַחְמָן וְיוֹדַע מְסַפֵּר כְּנֹלְכֶם וְהוּא
עַתִּיד לְהַחְיֹתְכֶם וּלְהַקִּים אֶתְכֶם וְהִנֵּי חֲמִשָּׁה (מְנַצֵּפָה) וּכְנֻגָד ע"כ אֶתְהּ נּוֹצֵר: שְׂאֵלְתָּ עוֹד
עַל כְּמָה קַבְרוֹת צְרִיף לְבַרְךָ וְהַהוֹלְכִים עַל קַבְרֵי הַצְּדִיקִים אִמְאֵי אִין מְבָרְכִין: תְּשׁוּבָה
הִיא מִשְׁמַע דְּמִיָּרֵי בְּקַבְרוֹת שְׁהֵם מְזַמֵּן קְדָמוֹן שְׂאֵי אֲפֻשֶׁר לְעַמּוֹד עַל מְסַפְרָם וְאֲפֻשֶׁר
הִיא לּוֹמֵר דְּבַקְבְּרֵי כּוֹתִים שְׂאוֹמֵר בּוֹשָׁה אֶמְכֶם וְהוּא הַכְּתוּב עַל הָאוֹכְלוֹסָא דְּאִין גּוֹי פְּחוֹת
מִס' רַבּוּא (שֶׁם ע"א) אֱלָא שְׂפָכְרָ נְהוּג.

וְאֲפֻשֶׁר דְּלֹא נִתְקַנָּה עַל יַחֲיד דְּשִׁמְא לֹא הִגִּיעַ זְמַנּוֹ וְהוּי דְּוּמְיָא דְּמַרְיָם מְגַדְלָא (חֲגִיגָה ד').
(וְאִינוּ בְּדִין.

וְהַרְדָּב"ז כְּתַב דִּי"א אֶתְּוֹבְדַעַל קַבְרֵי א' נְמִי מְבָרַךְ. וְקִשָּׁה תִּיבַת אֶתְכֶם לְנוֹכַח.

(עִי' בֵּאֵה"ט או"ח סי' רכ"ד ס"ק ח'): אִם רָאָה קַבְרוֹת וּבְתוֹף שְׁלֹשִׁים רָאָה אַחֲרוֹת מְבָרַךְ
(שֶׁם ס"ק ט'. וּבִזְד אֵלֶיהוּ סי' ל"א): וְאִם רָאָה קַבְרֵי אֲבִיו אַחֵר ל' יוֹם חוֹזֵר וּמְבָרַךְ דִּינֵן
הָאָמֶת דְּוּמְיָא דְּבַתִּי יִשְׂרָאֵל בְּחַרְבְּנָן (עִי' ח"ב סי' קע"ח): רִי"ג) שְׂאֵלְתָּ חַבְרֵי וְשָׁחִיב
עָלָיו יוֹתֵר וְשִׁמַּח בְּרֵאֲיִתּוֹ וְלֹא כְּמִשָּׁה לְאַהֲרֹן דְּעַל הַרְאִשׁוֹנִים מְצַטְעָרִים (רִש"י יתרו)
אִם בָּא לּוֹ כְּתַב מִחֲבֵרוֹ וְנִתְבַּשֶּׁר מְטוֹב מְצַבּוֹ.

אֲפֻשֶׁר שְׂיֻשְׁמִיעַ לְאַזְנָיו וּיְבַרְךָ הַטוֹב וְהַמְטִיב. אִם בָּא מִרְחוֹק לְהַשְׁתַּטַּח עַל קַבְרֵי אֲבִיו
אֲפֻשֶׁר שְׂיֻבְרַךְ שְׁהַחֲיִינוּ וְדִינֵן הָאָמֶת.

הָא דְכ' הַרְשָׁפ"א ז"ל דְּאִין חִילּוּק בֵּין זְכָרִים לְנִקְבוֹת זֶהוּ בְּבִתּוֹ וְאַחֲוֹתוֹ וְאִמּוֹ וְאִשְׁתּוֹ אֲבָל
בְּנֵשִׁים אַחֲרוֹת מְצַנָּה לְשִׁנּוֹתָם (עִי' שַׁעֲרֵי או"ח ר"ס רכ"ה): רִי"ד) שְׂאֵלְתָּ הָא דְהַרְאֵב"ע
דְּמוֹשָׁף עֲצָמוֹ וְאַחֵר עֲמוֹ מֵהוּ: תְּשׁוּבָה גַם רִש"י ב'פ' גִּיד הַנְּשָׂה (ק"ב): פִּי' לֹא תֹאכַל
הַנְּפֵשׁ הַיָּינוּ אֲבָר מִן הַחַי וְלֹא עִם הַבְּשָׂר הַיָּינוּ בְּשָׂר מִן הַחַי וְזֶה כְּמוֹ מְקַרָא גְּדֻרְשׁ לְפָנָיו
וְלֹאֲחֲרֵי אַחֲרָיו כְּמוֹ לְפָנָיו וְלִפְנֵי פָנָיו: רִט"ו) שְׂאֵלְתָּ מֵהוּ זֶה שֶׁא"ר יְהוֹשֻׁעַ בְּכַתְרָא (ס':)
בְּדִין הוּא שְׁנַגְזוֹר עַל עֲצָמֵינוּ שְׂלֵא לִישָׂא אִשָּׁה לִית דִּינָא וְלִית דִּינָא: תְּשׁוּבָה ב'פ' הַשּׁוֹלַח
(ל"ט).

(אֲמִימַר אֶמֶר הַמְּפָקִיר עֲבָדוֹ אִין לּוֹ תִּקְנָה לֹא בְּבַת חוֹרִין וְלֹא בְּשִׁפְחָה דְּמְמוֹנָא הוּא
דְּהַפְּקִיר וְאִיסוּרָא אִיפָּא עֲלֶיהָ ה"נ מֵאַחַר שְׁנַגְזוֹרִין עָלֵינוּ גְּזִירוֹת נְרָאָה כְּאֵלוֹ הַפְּקִירוֹנוּ
ח"ו: רִט"ז) שְׂאֵלְתָּ מֵהוּ קַלְף וְדוּכְסוֹסְטוֹס וְגוֹיִל: תְּשׁוּבָה אֶתְּן לָךְ סִמְן שְׂלֵא תִטְעֶה הַכִּי
אֲמָרוּ גּוֹיִל הוּא כֹּל הָעוֹר שְׁלֵם וְכוֹתְבִין בּוֹ בְּצַד שַׁעֲרָ וּמִן הָעוֹר שְׁלֵם חוֹלְקִים אוֹתוֹ לְשִׁנִּים
הַצַּד הַחֲצִיצוֹן נְקָרָא קַלְף וְהַפְּנִימִי דוּכְסוֹסְטוֹס וְכוֹתְבִין בּוֹ מְצַד חוּץ וּבְקַלְף בְּצַד שְׂכַלְפִי

בְּשֵׁר וְסִימָנָה הַנִּיחָנִין בַּחוּץ בַּפְּנִים וְהַנִּיחָנִים בַּפְּנִים בַּחוּץ (ע"י או"ח סי' ל"ב ס"ז ובי"ד סי' רע"א ס"ג): רי"ז) סומא פטור מכל המצות דכתי' וּלְמַדְתֶּם וְעִשִׂיתֶם (ב"ק פ"ז).

וע"י בהג' ר' וו"ב שם) וְאֶפְשֵׁר דְּדָרִישׁ הֵכִי כֹּל שִׁישְׁנוּ בְּלִמִּידָה יִשְׁנוּ בְּעֵשִׂיָּה וְכָל שְׂאִינוּ וְכו' וְסוּמָא אֵינָהּ בְּלִמִּידָה דְּדָבָרִים שֶׁבְּכֹתֵב א"א רשאי לאמרם על פה (גיטין ס': וע"י תוס' ב"ק ג': ד"ה פְּדֻמְתָּרְגָּם) וְכֵן הַפְּתוּב אֹמֵר וְהִיָּתָה עִמּוֹ וְקָרָא בּוֹ כֹּל יְמֵי חַיָּיו לְמַעַן יִלְמַד: רי"ח) שְׂאֵלָה אִם מְוֹתֵר לְמִלּוֹת הַקְּרָבָן בְּאֶסְקָא"ר: תְּשׁוּבָה הַסּוּקָא"ר הוּא מְלַח גְּמוּר שֶׁמְעַמִּיד הַדְּבָרִים זְמַן רַב וְאֵל תַּתְּמָה שֶׁהוּא מְתוּק שֶׁכָּל הַדְּבָרִים יֵשׁ כִּינְצָא הֲלֵא תִרְאֶה בְּרַמּוּנִים מְתוּקִים וְחֻמוּצִים וְלִימוֹנִישׁ וְנֶאֱרָא נֶגְאָשׁ וְשִׁירִיזָאשׁ וְגִינְדָאשׁ גַּם יֵשׁ מְלַח מְתוּק וּמְלוּחַ סוּף דְּבָר הַמְעַמִּיד נֶקְרָא מְלַח בְּרִית עוֹלָם וְקִיּוּמוֹ שֶׁבְּעֵלֵי הַקִּימִי"א אֲמָרִים שֶׁכָּל יֵשׁ בָּהֶם מְלַח וּבְקִנְיָה הַצּוּקָא"ר שֶׁמְבִיאִים מִמְּצָרִים קָרוֹב לְשׁוֹרְשׁוֹ הוּא מְלוּחַ וְכֵן בְּרֵאשׁוֹ וְהֶאֱמָצְעֵי שְׁלָם.

וְכֵן אֲמָרִים שֶׁהַנְּחָשׁ בְּרֵאשׁוֹ וּבִזְנָבוֹ הוּא אֲרָסִי וְהַגּוֹף טוֹב לְרַפּוּאָה וְלִמְאָכֵל חָשׁוּב וְכֵן הַקְּשׁוּאִין וְהַדְּלוּעִים. וְא"ת הַיָּאָה יְמִלְחוּ הַקְּרָבָן בְּצוּקָא"ר וְהַתּוֹרָה אָמְרָה כִּי כָּל שְׂאֵר וְכָל דְּבַשׁ ל"ת מֵא"ל כִּי קָא מְבַעֲיָא הֵיכָא דְּאִין שֶׁם מְלַח אִי אֲתִי עֲשֵׂה דְּבְּמִלְחָה תְּמַלְח וְנְדָחִי ל"ת דְּכָל דְּבַשׁ (ע"י בח"ב סי' רמ"ח) שְׁטוֹת הוּא לְהַקְּשׁוֹת דְּהַחֲמִיץ ג"כ מְעַמִּיד דְּכָל דְּבַר חֻמוּץ יֵשׁ בּוֹ רַבּוּי מְלַח אֲכָל הוּא עֲצָמוֹ אֵינּוּ מְלַח וְרֵאָה כִּי וְיָרוּם תּוֹלְעִים וְהַצְּנֻקָאֵר גּוֹפּוֹ שֶׁל מְלַח (וּנ"מ גַּם בְּזוֹה"ר בְּאֵם שֶׁכָּחוּ וּמְלַחוּ בְּשֵׁר בְּצוּקָר וּבְשִׁלְנָהוּ כֹּה דִּישׁ לְצַדֵּד לְהַקֵּל כְּגוֹן אִם יֵשׁ ס' נֶגֶד הַחֲתִיכָה דְּמִתְּרַת הַחֲתִיכָה כְּדַעַת הַמְּחַבֵּר בִּי"ד סי' ס"ט סי"א): רי"ט) שְׂאֵלָה הַמְּהִלָּה ע"ג הַזְּרוּעַ שֶׁדוֹחֵקוֹ וּמוֹנְעוֹ מִלְּצַמּוֹן בְּשַׁעֲתוֹ מֵהוּ: תְּשׁוּבָה כֹּל הַדּוֹחֵק אֶת הַשַּׁעֲהַ שֶׁעָה דוֹחֵקתּוֹ וְאִם מִתְּפִינֵן חֲזִיב: ר"ד) שְׂאֵלָה חֲבִירוֹ שֶׁרֵאָהוּ וְהֵלֶךְ מִן הָעִיר וּבְתוֹךְ שְׁלֹשִׁים קַבֵּל מִמֶּנּוּ כֶּתֵב אִם יֹאמֵר שֶׁהִחְיִינוּ כְּשִׁיבָא וְכֵן מְחִיָּה הַמְּתִים.

אוּ כְּשִׁיבָאוּ אֲנָשִׁים שֶׁהוֹדִיעוּהוּ מִשְׁלוּמוֹ: תְּשׁוּבָה אֶפְשֵׁר דְּמַחֲלִי מְתִים לֹא יֹאמֵר דְּאִין כְּאֵן נִשְׁכַּחְתִּי כְּמַת מְלַב אֲבָל שֶׁהִחְיִינוּ שֶׁהוּא עַל רֵאִיִּת הַפְּנִים יֹאמֵר (ע"י באה"ט ר"ס רכ"ה): רכ"א) נִתְקַבֵּל עֲדוּת עַד מְפִי עַד עַל פְּלוּנִי וְאִח"כ כֹּה אִישׁ א' וְאָמַר כְּשֶׁעֲבַרְתִּי דְּרָף שֶׁם שְׁהִיָּה הָעֵד הֲרֵאשׁוֹן הוּא אָבִי הַנְּעָרָה א"ל כְּשִׁתְּלָךְ אֲתָן פִּיטוּרִי בְּתִי שֶׁכְּבָר לְקַחְתִּי הִגֵּט מִמֶּנּוּ שְׂלֵא רְצָה לִיתְּנוּ בְּרֵצוֹנוֹ וְלִקְחָתִי בְּעַל כְּרַחוּ וּמַת אָבִי הָאִשָּׁה וְהֵינִי דְּלוֹסְקָמָא וּבְתוֹכָהּ ג' כְּתָבִים וְכִשְׁבָּא הַמּוֹבִיל נִתְּן הַכְּתָבִים וְנִמְצָא בְּתוֹכָם קַבְּלַת עֲדוּת מְאֻנְשִׁים רְקִים שְׂאִין בּוֹ מִמֶּשׁ עַל הַמַּת וּכְנֻרָא לְכַאוּרָה שֶׁסּוּתֵר דְּבָרִי הָעֵד הֲרֵאשׁוֹן וְאֵינוּ כֵּן דְּעֲדוּת הֲרֵאשׁוֹן קִיָּים וְאָבִי הָאִשָּׁה הִיָּה עִם הָאֲרִיץ דְּאוּרִיָּתָא וְכִשְׁקַבֵּל הָעֲדוּת הַהוּא חָשֵׁב שֶׁזָּהוּ הָעֵינֵקֵר לְפִטוּר אֶת בְּתוֹ וְלֹא הִחְשִׁיב הַדְּבָרִים שֶׁאָמַר לְעַד הֲרֵאשׁוֹן כְּשֶׁבּוֹ שֶׁהוּא נֶעַר וּבְעֵי שִׁשְׁכַח אֹתָם אוֹ שְׂלֵא יִגִּיעַ לְמָקוֹם הָאִשָּׁה וּמ"ש שֶׁלְקַחְתִּי הִגֵּט בְּעַל כְּרַחוּ בְּתַחֲלִילָה קָרָאוּ פִּיטוּר סוּל טוּר"ה וְזָהוּ הַכְּתָב שֶׁשִׁלַּח שֶׁקָּרָאוּ גֵט נִמְצָא שֶׁהָעֲדוּת הֲרֵאשׁוֹן אֵינוּ כְּשֵׁל וְאָמַר שְׂלֵא רְצָה לִיתְּנוּ מִדְּעַתּוֹ שֶׁכֵּן הוּא אֲמַת שֶׁהֵלֶךְ לוֹ מִן הָעִיר וְלֹא כְּתֵב גִּיטָה כִּי הַסְּפָמָה הוּא לְקַחוּ בְּעַל כְּרַחוּ שְׁמַת וְקַבֵּל עֲדוּת זֶה שֶׁלְפִי דְּעַתּוֹ זֶה מִתִּירָה.

כְּבָר הוֹכַחְתִּי בְּכְתָבִים שֶׁכָּל מֵה שֶׁהִתִּירוֹ חַז"ל מִשְׁלָךְ נִתְּנוּ לָךְ מִן הַתּוֹרָה הַנְּטֻבָּע בְּחֻזְקַת מַת וְהֵם אֲסָרוּ (יְבָמוֹת כ"א.) וְאִח"כ אָמְרוּ (שָׁם כ"ב) דְּנִצְאָן עַד מְפִי עַד וְכו' וְכֵן חֻזְקַת כָּל מִי שֶׁנִּשְׁתַּקַּע שְׁמוֹ שֶׁהוּא מַת וְאִשְׁתּוֹ מְוֹתֵר מִן הַתּוֹרָה.

(ע"י מבי"ט ח"א סי' שכ"ו) והם אסרו חזרו והתירו בעדות כל שהוא ע"כ כל המקמיר בדבר אינו אלא מן המתמיהים: אמר המני"ח אם העד ריק ופוחז או אם תשדוהו בעדות זה לא ימנה אדם להתיר עפ"י עדותו סי' י"ז ס"ו.

ונ"ל שכן פתב מוהריק"ש וכשפוטבין ב"ד קבלת עדות פדי לדון ע"פ יהיו נזקרין שלא ליתנו ביד האשה או ביד קרובה אם לא שיש בו פדאי פדי להתירה בו בפשוט משום דתישינו פן תלך האשה לכפר במקום שאינם בעלי דעה ותבא להנשא בחשכם שפיון שנעשה ע"י ב"ד שכל הפתוב שם די בו והותר להשיאה שאם לא פן לא היו כותבין אותו ב"ד.

עיינן בהריב"ש סי' תק"ח ושם פתב דיש לנו לכתוב קבלת עדות א' אף כי אין בו דבר מספיק להתיר את האשה פדי שיהיה אצלנו שאם יבא עדות אחר יצטרף עם זה להתירה ע"ש ועיינן בתומת ישרים סי' ע"א שהקשה דהוי חצי דבר מפל עד ואנו קימא לן (ב"ק ע'): דבר ולא חצי דבר ותירץ הוא ז"ל שני תירוצים וזה יצא ראשונה דמעיקרא זה המקבל הב' עדיות על פיהם נעשה הוא עד שלם ועל פיו של זה המקבל אנו סומכין להתירה.

זאת ועוד דהכא לא הוי אלא גילוי מלתא בעלמא ע"ש ועיינן בהרב בעל פני משה ח"א סע"ו. ומה שהוצרך לתירוצי שני נראה דנתקשה בתירוצי הא' דנ"מ כשלא היה המקבל ב"ד דכא' חשבי' ליה או שלא היה א' ממש אלא שקבלו השני עדיות שנים דאז הוי ג"כ חצי דבר ולא דבר שלם מאי דלא סמכינו עליה ולכך הוצרך גם את השני ודוק והבין.

אם שני ישראלים היו מדברים או שואלים זה לזה או לגוי א' מה נעשה מפ' וגוי אחר ששמע דבריהם ויבא גם הוא בתוכם והשיב מבלי ששאלוהו דבר אעפ"י שנתפנין להסיר הספק ואפ"י שאל במה אתם מדברים חשיב מסיח ל"ת ועיינן ריב"ש סי' ש"פ ומוהרי"ק דיני מל"ת סי' י"ב ומוהריק"ש פתב שאם הדבר ברור לא פלוג רבנן בין גוי מכיר בדת יהודית ויודע שישאווה ע"פ בין מי שאינו מכיר.

ספק מל"ת אצליון לחומרא. גוי שפא לקהל וספר המאורע יש להסתפק אם הוי מל"ת עיינן מוהריב"ל ח"ג סי' ב'.

פתב ריב"ל ח"א סי' ס"ו דדוקא בעדים הולכים להקל משום עגון ולא מקיליון בגופו של עדות וכן פתב ח"ג סי' פ"ט וכן דעת הרא"ם סי' ל"ו והרדב"ז חולק על זה סי' קכ"ט היכא דאמר נהרג סתמא. פי היכי דאמריון דכי לא שייקיה להאי גוי גופיה חשיב מל"ת ה"ה נמי כי שייקיה על א' והשיב להם הגוי על יהודי אחר בכלל דבריו חשיב מל"ת גבי יהודי השני אעפ"י ששאל על הא' פן דעת מוהריק"ש עיינן ריב"ל ס"ב והרשד"ם ס"פ.

נראה מהפוסקים שאין צריך להזכיר שם עירו ולא שום היכר שהוא מעיר פ' אחר שהזכיר שם אביו עיינן הרא"ש פלל נ"א ס"ב שייק לסי' י"ז בש"ע סי"א. ועיינן דין כ"ג ותשובת הר"ם אלשקאר סי' ס"ז ועיינן מוהרי"ק שורש קט"ו: רכ"ב) שאלה מה טיבה של ברכה שפטרני מענשו של זה (או"ח סי' רכ"ה ועי' מג"א שם סק"ה).

תשובה פתב י"מ פיון שאם מת פטור האב מענשו וטעם זה יש בו ריח אכל הי"ל לברך ג"כ כשגדלה הבת שפניו ובנותיו מתים כשהם קטנים בעונו (שבת ל"ב:) ולטעם הא'

שְׁנַעֲנַשׁ הָאֵב לְפִי שְׁלֵא לְמָדוּ אֶפְשָׁר שְׁפִינּוֹן שְׁהֵבַת מִתְגַּדְּלַת עִם אִמָּה אִינָה מְוַטְלַת עָלָיו לְלִמְדָה מ"מ קְשִׁיָא דְתַבְרָה הָאָם.

וְעוֹד ק' לְטַעַם הָא' דְּמִי פְטָרוּ מִלְהוֹכִיחוּ וְא"ת שְׁאִינוּ יָכוֹל לְהַכּוֹתוֹ מִשּׁוֹם מִכָּה בְּנוֹ הַגְּדוֹל לִיתָא דְגְדוֹל לְגַבֵּי הָכָא הֵינּוּ בֶן כ"ב שָׁנָה (עִי' יו"ד ס'י ר"מ ס"כ) וּבֶן סו"מ יוֹכִיחַ שְׁעֵבְרוּ עָלָיו י"ג שָׁנָה וְיִיטְרוּ לְמִשְׁפָּט פֶּל' ג' חֲדָשִׁים: (ר"כ"ג) שְׁאֵלָה מָה הֵן הַמְצֹאוֹת שְׁאָדָם דָּשׁ בְּעֵקְבָיו.

תְּשׁוּבָה טוֹעִין הֵם הָאוּמְרִים שְׁהַעֲקֵב הוּא תַחֲתִית הַרְגֵל אֵלָא מָה שְׁאֲחָרְיוּ הוּא דוּק וְתַשְׁפַּח עוֹד דַּע שְׁאֲצַבְעוֹת הַרְגֵל הֵם הַרְגֵל וְהַפְּשִׁיטוֹת עֲשׂוּי כְּמִין פַּף קְרוּי פַף הַרְגֵל וְכֵן בִּיד הָאֲצַבְעוֹת הֵם הֵיד וְהַפְּשׁוּט הוּא פַף הֵיד וְהַפְּרָק שְׁבִין הֵיד דְקו"ב דּוּ הוּא שְׁיַעוֹר הַרְגֵל שְׁאָם מְהֵלָה הָאָדָם עַל אַרְבַּע יְהִיָה שְׁיַעוֹר הֵיד פְּשִׁיעוֹר הַרְגֵל וְלֹא יֵלֵךְ בְּאֶלְכָסוֹן וּמְדָרוֹן בְּרוּף שְׁבָרָא אֵת הָאָדָם בְּחֻמְהָ וְהוֹלִיף אוֹתוֹ קוּמְמִיּוֹת לְהַבְדִּילוֹ מִשְׁאָר בְּעִלֵי חַיִּים וְהִיָה רְאוּי לְהַכְנִיס שְׁבַח זֶה בְּכָלֵל הַהַבְדָּלוֹת וְנִכּוֹן שְׁיַבְרְכוּ אוֹתוֹ הַפּוֹתִים וְפִי' שְׁאָדָם דָּשׁ בְּעֵקְבָיו בְּפִסְקִים וּכְתָבִים תְּמַצָּאָהוּ אִם הֶעֱתִיקוּ אוֹתוֹ הַתְּלִמִּידִים שְׁהַפְּנוּנָה מְצַעְדֵי גָבֵר כְּשֶׁהוֹלֵךְ לְדַבֵּר מְצוּהָ שְׁנַחֲשָׁבִים לוֹ כְּדָאֻמְרִינּוּ (סוּטָה כ"ב) שְׁכַר פְּסִיעוֹת אִיפָא: וּמִש"ע לְמָה לֹא נִבְרָאוּ כְּנַפְּסִים לְאָדָם וְחַז"ל (סְנֵהֲדָרִין צ"ב:) אָמְרוּ שְׁלַעֲתִיד לְבוֹא הַקַּב"ה עוֹשֶׂה כְּנַפְּסִים לְצַדִּיקִים: תְּשׁוּבָה כְּדִי שְׁלֵא יִהְיֶה קַל לְדַבֵּר עֲבִירָה וְשִׁיָּהִיָה לוֹ שְׁכַר פְּסִיעוֹת וּבְעוֹד שְׁהוֹלֵךְ לְחַטָּא רְגְלֵיו יַעֲכָבוּהוּ וְיַחֲזוֹר יִצְרוּ צַעְדֵי אוֹנוֹ וְתַשְׁלִיכֵהוּ עֲצָתוֹ גַּם בְּדָרָךְ כְּשֶׁהַסֵּכֶל הוֹלֵךְ: (ר"כ"ד) שְׁאֵלָה מָהוּ לְבָרָה בְּרָכָה שְׁלֵא הַוְנָפְרָה בַּגַּמ'.

תְּשׁוּבָה בְּרַכַת ה' הִיא תַעֲשִׂיר. הָרָא"ש פ"ק דְקִדּוּשִׁין (ס'י מ"א) גַּבֵּי בְּרַכַת הַבְּכוֹר אֲשֶׁר קָדַשׁ עוֹנֵב בְּמַעֲשֵׂי אָמוֹ לֹא מְצִינוּ שְׁמִבְרַכִּין שׁוֹם בְּרָכָה שְׁלֵא הַוְנָפְרָה בְּמִשְׁנָה אוּ בַתּוֹסְפָתָא אוּ בַגַּמ' פִּי אַחֲרֵי סִידוֹר רַב אֲשִׁי וְרַבִּינָא לֹא מְצִינוּ שְׁנַחֲחֲדָשָׁה בְּרָכָה וּבַפ"ק דְכַתְּנֻבוֹת (ס'י ט"ו) בְּבְרַכַת אֲשֶׁר צַג אָגוֹז הַבִּיא בְּשֵׁם ה' ג' וְכַתֵּב דְבְרָכָה זֹאת תִּקְנוּהָ הַגְּאֹנִים וּמְסַתְּפֵר לְבְרָכָה (תְּרַמִּית) י"ל מִשּׁוֹם דְּדַבְרֵי ה' ג' הֵן דְבָרֵי קַבְּלָה א"נ יְהִיב טַעֲמָא לְבָנֵי אֲשַׁכְּנִז וְלִיָה לֹא סְבִירָא לִיָה וְטוֹב לְבָרָה בְּלֵא מַלְכוּת.

עָלָה בְּדַעֲתִי לוֹמֵר שְׁלֵא אָסְרוּ בְּרָכָה שְׁאִינָה צְרִיכָה אֵלָא כְּשֶׁלֵּא נִזְדַּמֵּן לְפָנָיו ע"מ שְׁהוּא מְבָרָךְ דְנִרְאָה דְמוֹצִיא דְבָרָיו לְבַטְלָה אֲבָל אִם הוּא לְפָנֵינוּ יְבָרָךְ וְשִׁפִּיר דְמִי וּבְגִנּוּ אֵב לְכוֹלָם דְלַעַת חֲדָשָׁה.

(עִירוּבִין מ:) וְדַעַת הָאוּמֵר דַּס' בְּרַכּוֹת לְהַקְלָה הוּא שְׁיִאֲמָרָם עַל הַס' [עִי' תוּס' בְּרַכּוֹת י"ב. ד"ה לֹא.

וּבַח"ב ס'י שִׁי"ג וּבְשִׁמְשׁ צְדָקָה או"ח דִּי"ב סוּף ע"א] דְהוּי סְפָקָא דְרַבְּנָן וְכָל הַמְרַבָּה לְסַפֵּר בְּשִׁבְחָיו שְׁל מְקוֹם ה"ז מְשׁוּבָח. (עִי' בַט"ז או"ח ס'י מ"ו ס"ק ז' וְאֵה ע"ז ב"ש ס'י ס"ג סק"ד וְעִין זוֹכֵר ב' אוֹת ל"ז.

(רכ"ה) שְׁאֵלָה דִּינָא דְמַלְכוּתָא דְשְׁמִיָא הִיאָף הָאָדָם נִידוֹן בְּכָל יוֹם (עִי' ר"ה ט"ז) וְיִשׁ מְאָרִיף בְּרַעֲתוֹ. תְּשׁוּבָה מִי יוֹכֵל לְהַשְׁיֵג סְתָרֵי בּוֹרְאִינוּ יִת' אִם הַגְּלוּיּוֹת לְנוּ הֵן הֵן הַנְּסַתְרוֹת לְסְתָרֵי הַיּוֹצֵר גּוֹיִם מִי יִגִּיעַ עַכ"ז לְשַׁבֵּךְ אֵת הָאֲזֵן וְלְהַתִּישֵׁב בְּדַעֲתָנוּ שְׁלֵא לְפַקְפֵק חֲלִילָה אֶפְשָׁר לוֹמֵר שְׁיִשׁ דִּין פְּלִלִי לְכָל הַדְּבָרִים הוּא יוֹם הַדִּין הַגְּדוֹל וְיִשׁ לְדַבְרִים

פּרָטִיִּים ד"מ בר"ה יִשְׁבוּ לְדִין עַל מַצּוֹת צִיצִית וְלֹא יְדוּנוּ עַל שְׂאָר מַצּוֹת וּבְכָל יוֹם ע"מ תְּפִלִּין וּבְכָל רִגַע עַל הַרְהוּרִים רְעִים וּכְעוֹז"ה.

מִשָּׁל לְמִלָּה שֶׁהָיָה לוֹ מְנַגֵּן וְהָרַג אֶת הַנֶּפֶשׁ אָמַר לֹא יַעֲשׂוּ לוֹ מְאוּמָה כִּי יֵשׁ לִי צוּרָה בּוֹ נוֹלְדָה נִימָא בְּיָדוֹ וְנִחְתְּכָה הַרּוּפָא צִנְהַּ הַמְּלָךְ לְהַרּוּג הַמְּנַגֵּן: אָמַר הַמְּנִי"ח דַּע כִּי יֵשׁ אֲנֹכִי גִזְרָה לְמִיתָה שְׁלָאוּ דְוָקָא שְׂיָמוּת אֲלָא שְׂתַסְתַּלֵּק מִמְּנֹו הַשְּׂגָחָה הָאֱלֹהִית לְבַד וַיִּשְׂאָר מְעוֹתָד אֶל מְקָרֵי הַזְּמַן כְּכַהֲמוֹת הַשְּׂדָה וּבְאֲנֹפִן זֶה נִסְתַּלְקָה הַשְּׂגָחָה הָרַאב"ד ו"ל שֶׁהָשִׁיג עַל רַבֵּינוּ ז"ל בַּפ"ג מֵהַל' תְּשׁוּבָה שֶׁכ' וְז"ל א"א לֹא כָמוֹ שֶׁהוּא סוֹבֵר שְׂפִשְׂאָמְרוּ רְשָׁעִים נִחְתָּמִין לְאַלְתֵּר לְמִיתָה שְׂמִיד מְתִים וְאִינוּ כֵּן כִּי יֵשׁ רְשָׁעִים חַיִּים הַרְבֵּה אֲלָא נִחְתָּמִין לְאַלְתֵּר שְׁלֵא יִמְלָאוּ יְמֵיהֶם שְׁנֵי הַדּוֹר שְׁנִיגְזָרָה עֲלֵיו וְעִיקָר דְּבָר זֶה בִּיבְמוֹת (נ').

(עכ"ל.

שְׂאִין אֲנוּ צָרִיכִים לָזֶה כִּי רַבֵּינוּ ז"ל בְּהִיוֹתוֹ חָכֵם וּפִילוֹסוֹף אֱלֹהֵי וְטַבְעֵי לֹא יוּכַל לְהַכְחִישׁ שֶׁהִי"ת מְעַמִּיד אֶת בְּרוּאָיו עַל צַד הַטָּבַע וְלֹא עַל קוֹ הַדִּין הַגָּמוּר דַּא"כ לֹא שְׂבַקְתָּ חַיִּי לְכָל בְּרִיָּה אֲבָל עַל הָאֲנֹפִן הָאָמּוֹר יִצְדַּק חֲנוּקוֹ ית' שְׁלֹא אֲדָם שְׂעוֹנְתִּיו מְרַבֵּין עַל זְכוּתִיו מִיָּד הוּא מֵת רָצָה בְּזֶה שְׂיֹמֵת עַל הָאֲנֹפִן הָאָמּוֹר דְּהֵינּוּ שְׂתַסְתַּלֵּק מִמְּנֹו הַשְּׂגָחָה אֱלֹהִית וַיִּשְׂאָר אֶל הַטָּבַע דְּהוּא מְקַרָּה הַזְּמַן שְׂאָם יִפְגַּע בּוֹ הָאָרִי יֵאכְלֵנוּ וְאִם יֵאכַל דְּבָר הַמְזִיק שְׂיִזְיָקֵנוּ וְאִם אֵין שְׁלוֹם בְּעַצְמֵנוּ וּבַד' יְסוּדוֹתֵינוּ שְׂיָמוּת מֵהַ שְׂאִין לִירָאֵי ה' וְלַחֲשׁוֹבֵי שְׂמוֹ דְּבָהֶם כְּתִי רַגְלֵי חֲסִדְיוֹ יִשְׁמֹר וַיִּזְדַּע ה' יְמֵי תְּמִימִים כְּשֶׁם שֶׁהֵם תְּמִימִים כִּף שְׁנוֹתֵיהֶם תְּמִימִים וְכו'.

וּכְמוֹתֵהֶם רַבִּים אֲשֶׁר אֵין צוּרָה לְהַאָרִיף וְקַל. וְאֵגַב רְאִיתִי לְגַלוֹת לָךְ דַּעֲתִי בְּהַסְכָּמָה לְפִי הַנְּמַצָּא כְּתוּב בַּסְּבֵרַת רַבָּנָן וּר"מ וְרַבֵּי יְהוּדָה דַּס"ל דְּכָל אָדָם נִחְתָּם דֵּינוּ בִּיו"ד הַבִּינּוֹנִים קָאֵי לְפִי הָאָמֵת וּסְבֵרַת ר' יוֹחָנָן (ר"ה ט"ז): דְּהוּא בַר פְּלוּגְתִּיָּהוּ הִיא הֵיוֹתָם נִכְתָּבִים לְאַלְתֵּר הַצַּדִּיקִים וְהַרְשָׁעִים וְכַדִּי שְׂיַעֲלָה זְיוּגָם יָפָה נ"ל דְּצָרִיף לְחַקוֹר מְסִירַת הַפְּתִקִּין אִימְתִי הִיא וְכַפִּי הַנְּרָאָה דְּבָרֵי רַבָּנָן וּר' יוֹסִי צָדְקוֹ יַחַד כִּי הַצַּדִּיקִים וְהַרְשָׁעִים נִגְמָר דֵּינָם לְאַלְתֵּר בְּיוֹם ר"ה וְנִכְתָּבִים וְנִחְתָּמִים בּוֹ בְּיוֹם אֲבָל אִינוּ נִמְסָר הַפְּתִקִּין שְׁלֵהֶם עַד יוֹה"ךְ וְזֵהוּ שְׂאָמְרוּ רַבָּנָן דְּכָל אָדָם נִחְתָּם ג"ד בִּיוֹה"ךְ דְּהֵינּוּ הַחֲתִימָה הָאָמִיתִית וּמְפּוֹרְסָמַת שְׂהִיא מְסִירַת הַפְּתִקִּין שְׂהִיא מְתַעַבְכַּת עַד יוֹה"כ וְשְׂתִי חֲתִימוֹת שְׁנוֹ כָּאֵן כִּי גְמִירֵי יֵשׁ דְּמִיוֹן לְמַלְכוּתָא דְּרַקִּיעָא כְּעִין מַלְכוּתָא דְּאַרְעָא וְעֵינֵינוּ הָרֹאוֹת בְּמַלְכוּת אָדוּם אֲשֶׁר יֵשׁ לָהֶם תַּכְסִּיס מַלְכוּת וּמִשְׁפָּט שְׁלָא דִּי שְׂהַשׁוּפֵט וְהַב"ד יִגְזְרוּ גְזִירָתָם וַיִּחְתָּמוּהָ כִּי כָּל עוֹד שְׁלֵא נִתְפָּרְסָמָה בְּמְסִירַת הַפְּתִקָא לִיד בְּעַלִּי הַמְשָׁפֵט וְגוֹנְדָא דִּילִיָּהוּ נִחְשָׁבַת כְּאִילוֹ אֵינָה וְאַחַר שְׂהִיא נִמְסָרַת אֵין הַפְּתִקִּין חוֹזְרִים רִיקָם עַד שְׂתַתְּקִינִים סְפִיר גְזִירָתָם שְׁנִיגְזָרָה.

אוּף הָכָא בַּב"ד הַגְּדוֹל שֶׁל מַעֲלָה בְּצַדִּיקִים וּבְרְשָׁעִים אַף שְׂנִכְתָּבִים וְנִחְתָּמִים לְאַלְתֵּר בַּר"ה מְבִי דִּינָא עֵילָאָה אֵין הַפְּתִקִּין נִמְסָרִים עַד יוֹה"ךְ וְהַבְּנוּנִים נִשְׂאָרִים תְּלוּיִין וְעוֹמְדִין אוּלַי יִחְזְרוּ בָּהֶם בַּעֲשִׂי"ת עַד יוֹה"ךְ וּג"ד נִכְתָּב וְנִחְתָּם בּוֹ בְּיוֹם הַפְּפוּרִים שְׂהוּא יוֹם מְסִירַת הַפְּתִקִּין שֶׁל הַצַּדִּיק וְהַרְשָׁע וּלְפִיכֵף אָמְרוּ דְּכָל אָדָם נִחְתָּם גַּז"ד בִּיוֹה"כ לְצַדִּיק וְלְרְשָׁע נִקְרָאת הַחֲתִימָה מְסִירַת הַפְּתִקִּין וְלַבְּנוּנִים הַכְּתִיבָה וְחֲתִימָה רֵאשׁוּנָה אֲשֶׁר הִיא מְתַקֵּימַת בְּמְסִירַת יוֹם הוֹשַׁעְנָא רַבָּה כְּמִאָמְרָם ז"ל עַל עַנְיָן חִיבוּט הָעֲרָבָה וַיֵּשׁ סְמוּךְ לָזֶה

בזוהר פ' פקודי ד"ה תא תזי ביומא דר"ה עלמא אתדון ובי דינא קדישא קב"ה יתיב וכו' ע"ש ובזה האופן דווקא ותשכח פי נמצאו דבריהם מכוננים אל סגנון א' ולא מפשינו פלוגתא בהדיניהו דרבנן ור"מ וזהו אחר פתיבה אמר לי חד מדרבנן דכבר נמצא פתוב בספרים ועל שם יאמר: רכ"ו) שאלה כמאן מצלינו האידינא זה היום תחילת מעשיך כמאן כר"א (ר"ה כ"ז) ומי איפא ספקא קמיה דשמאי וכו' כמאן מצלינו אמריעי וקצירי וכו' (שם ט"ז).

תשובה התורה אמרה שאל אביך ויגדך לא תסור אפי' יאמרו לך על ימין שהיא שמאלובמקומו של ר"א היו נשמעים אליו נגד כל חכמי ישראל וכורתים עצים לעשות פחמים לעשות פלי ברזל למילה [שבת ק"ל].

ואם זמות יד לפה: רכ"ז) שאלה דיין שהתחיתמוהו חבריו וחתם פ' הדיין אר"ל. דפי' אחר רבי' להטות מהו.

תשובה הולך רכיל מגלה סוד ואף אם יתרו דבריו וגיילה דעתו ברבים דשלא מדעתו חתם לא ניצול ויחזור ויחתום סתם: רכ"ח) שאלה אם בירך על הבוסר שהחיינו אם יברך על הענבים.

תשובה דבר זה נשאל להרשב"א (בב"י א"ח סרכ"ה) ונהביל לשואל דאין לברך אלא על גמר פרי ויש לדקדק דהשואל שאל אם בירך על הבוסר אם יש לחזור לברך על הענבים ומה השיב לו שאם אין אתה הולך אחר גמר הפרי יברך על הנץ וכו' פלומר לברך על כל שינוי אלא נדאי שאין לברך אלא פעם א' לבסוף ואיך מכריח שיברך בסוף מטעם דאם לא פן יצטרך לברך ע"כ שינוי אי משום הא יברך בתחלה שהוא החידוש הא' וסוף דבריו יש בהם מן הקנשי ג"כ נשכתב ובכרות אלו של רשות הן ולפיכך די אם יברך על גמר הפרי ע"כ משמע דמשום רשות סגי בגמר פרי דאם היה חובה הי"ל לברך בתחילה בפעם הנץ ואיך יסתלקו דברי הב"ל שאם יברך על הנץ יצטרך לברך על הבוסר ואח"כ על הענבים.

ועוד דמה הב"ל יש בזה מאחר שאנו רואין שינוי בכרכות ההנאה שעד שלא הגיע כפול מברך בפה א' אח"כ העץ ועל התירוש בפה ג' דעל פנים חדשות הולך ומברך דאשתני למעליותא פס חטים אומר פה"א בקמח שהכל שלקו עב במ"מ עשאו פת המוציא: ויש להליץ בעדו דהתם שינוי בכרכות אבל ברכה א' על פרי א' פמה פעמים אין ראוי.

ולאו ק"ו הוא (עי' באה"ט או"ח סי' רכ"ה ס"ק ח' בשם הב"י): רכ"ט) שאלה שנים שאוהבים זה את זה קשה כמות אהבה ונגזרה מיתה על א' מהם וקא חבריו ונמסר במקומו. אינה מהם עדיף: תשובה לא היה ראוי להשיב ע"ז אבל מאחר שמצינו (בהוריות) נדה ס"ט] פשנשאלו י"ב דברים שהשיבו ע"ד בורות לא אנשיבך ריקם ע"ז נאמר ענה פסיל וכו': רב יהודה פי הנה בדיחא דעתיה אי שיילי מנייה חללו של עולם הנה קאמר להו (שבת ע"ז): והילל הגזן ע"ש עם חשכה לא נמנע מעשות פן (שם ל"א): מתוך דבריה נזכר שאתה פחמי אם קרית לא שנית אי שוטה שבועולם קשה כמות אהבה מי נתלה בפי הוי אומר קטן נתלה בגדול: הלא תענה מהנמסר אוהב את גופו יותר מחבירו שהניחו בצער צא מעלי: ר"ל) שאלה מי שאכל הפרי ולא בירך עליו שהחיינו

אם יברך באכילה שניה: תשובה אין לה בו אלא חדושו שלא נהגו לברך אלא בשעת אכילה וכיון דאדחי אדחי [ע"י מג"א סי' רכ"ה ס"ק ט'] : רל"א) שאלה אם בירך על הגינדא"ש שהחיינו חונן ומברך על השר"יזאש: תשובה זה הביאו הב"י (סי' רכ"ה ס"ד) בשם ת"ה ויש להקשות עליו דהיא (תרומות פ"ד מ"ח) דענבים שחורות או לבנות לא משום תרי מיני נגעו בה אלא שאותם של היתר נפרות הם ואיך יעלו את האיסור ור"י סבר מתוך שיכול לטחנם ולערבם: וזהו דפועלים (כב"מ דצ"א).

(נמי לא משום תרי מיני אלא דלא הוי ממה שאתה נותן לכליו של ב"ה ובגמ' היה עושה בגפן זה לא יאכל בגפן אחר: ועד שאנו למדין מפאן גלמוד מכלאים דתנו (תרומו' פ"ב מ"ד) כל מין חטים א' כל מין תאנים וגרוגרות א' ותורם מזה ע"ז וזה נראה פסותר למה שפסק דאם בירך על הענבים לא יברך על היין וכ"ש הוא ומה יין וענבים דהאי שמה לחוד והאי שמה לחוד וכל א' קובע ברכה לעצמו פתב שאין לומר שהחיינו ב' פעמים שחורות ולבנות דחד שמה וחד ברכה לכ"ש והשירי"זאש הפל ברכה א' ומין א' אלא שזה מתוך וזה חמוץ ועיין לעיל סי' רי"ח ורכ"ח [ע"י שבו"י ח"ב סי' ל"ז]: רל"ב) שאלה אם יברך שהחיינו על יין חדש תשובה הביא הב"י (סי' רכ"ה ועי"ש במג"א ס"ק י"א) בשם אגור שמהר"י מולן נסתפק ואני אומר דלא שבקינן פשיטותיהו דרבנן משום ספיקיה מהר"י מולן ועוד מסתבר טעמיהו כיון דאישתנו למעליותא וסעיד ומשמח וקבע ברכה לעצמו גם על חדושו יברך דפנים חדשות באו לכאן: מיני אגסים (יפירא"ש ושיפין סירוא"לאש ורמונים) ותאנים וענבים ורכ"ב מין א': ומש"ע אם יש לברך שהחיינו על פת חדש ממש"כ גבי יין יתבאר לה: רל"ג) שאלה פרי המתחדש משנה לשנה מהו.

תשובה ההגה (או"ח סי' רכ"ה ס"ו.) הביא דין זה משם הב"י לפשוט והב"י נסתפק בו. ואפשר דע"כ לא נסתפק הב"י אלא לברך בכל פעם אבל בפעם הא' פשיטא ליה ומשום הכי לא הזכיר ההגה שיברך ב"פ. (ע"י מג"א שם ס"ק י"ג ובס' גן המלך סי' כ"ד) ומה שהביא ההגה בשם ה"ר מנוח לא כן הוא שלא פתב ה"ר מנוח שהאלחב"קה אין לה זמן קבוע לגדולו שזמן ועת יש לכל הבריות ומה שיוצאין פרחים חוץ לזמנם מחמת הגננים הוא שמכריחין את הארץ להוציא דבר שלא בעתו.

ומ"ש שאין אומרים עליה שהחיינו הוא מפני שמקינין אותה בארץ בלחותה ואין שם היפר בין חדשה לישנה או אפשר מפני שהיו אוכלים אותה במקומה כמו במקומות אלו לפי זה אתרוג שהוא דר באילנו משנה לשנה אין לברך עליו שהחיינו ואין ללמוד מכאן שאין לברך על כל מיני ירקות [ע"י ח"ב סי' רנ"ז]: רל"ד) שאלה אם מותר לחתום הדברים שטועים בני אדם ומשתמעי לתרי אנפי.

תשובה אם לחדודי לתלמידים הוא דעבד שפיר דמי להבין משל ומליצה דברי חכמים וחדותם ואי להטעות בהם בני אדם ולהטריחם עובר בכל תונו דזו הונאת דברים דאיפא גנבת דעת: רל"ה) שאלה אם מותר לכתוב תשובה קודם שעיין בה.

תשובה ליתא לדרב פפי מדרב נחמן דלמיחזי כשיקרא לא חיישינו (פתובות פ"ה.): רל"ו) שאלה איבעיא להו ברפת הפרי ושהחיינו איזה מהם קודם.

תשובה מריש הנה אמינא דעדיף טפי להקדים שהחיינו לברכת הפרי פיון דאפילו עכשיו אם ברוך שהחיינו על הראייה בלבד לא הפסיד ומוטב שלא להפסיק בין ברכת הפרי לאכילה.

שבת וראיה דיש להקדים ברכת הפרי כמו שמצינו בליל וחנוכה דאנו מברכין תחלה ברכת המצנה ואח"כ שהחיינו ונהכי עדיף טפי דעולה לכאן ולכאן [ע"י באה"ט סי' רכ"ה ס"ק י'. עקרי הד"ט ח"א סי' י' אות נ"א ושו"ת כת"ס סי' כ"ה ובס' פרי האדמה רפ"י דברכות]: רל"ז) שאלה אם יש לומר שיר של חול בר"ח: תשובה מההיא דנתקלקלו הלויים בשיר [ביצה ה.].

[אין ראיה דאפשר שהקלקול הוא שלא אמרו שירה של י"ט: רל"ח) שאלה מי שברך על הגבינה בורא פה"א מהו. תשובה אי אפשר דיצא דא"כ הנה להם לתקנה לכתחילה שהיא ברכה יותר פרכית (באה"ט ר"ס ר"ד): קש האשא רל"ט) שאלה למה לא הרגוהו אחיו של ראובן מדין ו' נח שפא על פלגש אביו תשובה ע"ז נאמר וישמע ישראל וארז"ל שליעקב ניתנה תורת ישראל ולפיקה דנוהו בדין ישראל שפטור שנשמע בבית ששח דין של ישראל וזהו ניהו בני יעקב י"ב שאם לא הנה נידון בדין ישראל לא היו אלא י"א: וזש"ה תורה צונו לנו משה מורשה קהלת יעקב שהתורה כבר ניתנה ליעקב ולפיקה יחי ראובן ואל ימות וא"ת ולמה לא נתפרסם נתינתה עד הנה כדי שתנתן ברוב עם הדרת מלך ויהי בישורון מלך וגומר: ר"מ) שאלה הא דרואה פושי מברך מהו: תשובה נראה דהיינו א' שנולד פושי ואביו ואמו לבנים אבל על בני פושים נראה דאין לברך על הראשונים אנו מצטערים אבל אח"כ מנהגו של עולם הוא דכופי יוליד פושי: ואם הם פושים וילדו לבן פה הוא מלך הערב (תנחומא פ' נשא) אפשר לומר ברוך הטוב: עוד שאלת פ' הרואה (ד' נ"ח): אריב"ל הרואה את הבהקנים וכו' מתיבי וכו' יש לדקדק דהא דמותיב לריב"ל תיקשי ליה מ"ש רישא ומ"ש סיפא י"ל דס"ד דמקשה דטעמא דרישא משום דהוי מכוון וסיפא משום פיעור ואיכא נמי חסרון אבר או בשר ואומר משנה הבריות ודין האמת נמי ופתיי הראש יש חסרון שערו ושינוי ול"ד לקרח שאין שם פיעור וחיגר הרי מהלכו משונה ונהי כמחוסר אבר ומכוון במהלכו (ע"י קה"י ח"ב סי' רמ"א ותוי"ט סוף פאה וסוטה ד"י וריש חגיגה ורע"ב פ"ג דזב"י) ומכאן שחזן הרי בשרו כבשר המת וכאלו חסר ומאיס ובהקנים חסר מבשרו במקום המנומר כעצמים אבל לריב"ל קשה דאמאי ל"ק דמברך ד"ה נמי ומשני דהוא איירי מפעי אמו ובריתא (אח"ר) והו"ל כבידי אדם ואין לברך משנה הבריות שלא נשתנה מתחלת ברייתו: רמ"א) שאלה אבא בר מרתא דהוא אבא בר מניומי (גיטין ל"ז).

(פיצד יכתבו בגט. תשובה כבר כתבתי שהשם המפורסם יותר יכתבו ראשון וכן מה שקורין פ' בעל פלונית אם הוא נזכר וכן מר קשישא ומר ינוקא (ב"ב ז) ודע שיש הפרש היכא דאמר דמתקרי או דהוא.

דמתקרי הוא שם שאינו נזכר והוא נזכר: רמ"ב) שאלה מה ענין אבא פ' דמתקרי אם הוא מדבר בעדו הול"ל דמתקרינא. תשובה דע שקודם הרא"ש היו כותבין בלשון עדים איך פ' מגרש וכו' והרא"ש פסלו (בתשו' סוף פל"מ"ה) ולדברך הא' נשאר דמתקרי ולא חשו לה אפשר משום הא דנדה ל"ו: אבא איסי בר יהודה דהוא איסי ו' גמליאל: ואפשר

לפרש דמתקרי כמו כל הנקרא בשמי קרוי שהוא שם הנקרא בלעז ליאמ"אדו ולא קי סי ליואמה שהיא שלא לנוכח [עי' בח"ב סי' ש"י ונדב"ז ח"א סי' רמ"ב ומהרי"ט אהע"ז סי' ו'] (רמ"ג) שאלה מי ששלח מעותיו ביד שליח ושלם לבעל חובו ולא לקח ממנו השטר ונתחייב השליח לשלם שהבע"ח אמר סטראי גינהו מיבעיא אם ישבע המשלח שאינו חייב לבע"ח כדי ליטול מן השליח.

תשובה אפשר שע"ז נאמר אין אדם נשבע ונוטל: (רמ"ד) שאלה ב"ד שנתנו מעות לתומים קרוב לשקר והגדילו היתומים וצדיקו המעות אם מותר ועוד אם ביטל המתעסק פיסם מה דינו. תשובה יתמי דאכלי דלאו דידהו ליזלו בתר שבקניהו.

ולשניה אפשר דאין לו עליו אלא תרעומות ולצאת ידי שמים ישלם: (רמ"ה) זכורני שראיתי במדינות איטליניא גוי א' כפן כ"ה שנים שנולד דבוק עם תאומו עד הטבור חנה כנגד חנה ושם נדבקו והוא היה הולך ושלם פשאר בני אדם וראש הקטן מוטה לצד א' ורגליו תלויות ומגיעות עד ארכובותיו של גדול ולא היה בו הרגשה כלל אלא פאבר שנתבטל חושו ונתקיים כף כמה שנים עם תאומו.

נסתפקו והורגו מאי ואם מלין אותו ומהיכן הוא מתקיים מה שמתקיים צ"ל שטבורו דבוק עם של תאומו והפכד של אחיו שולח דם דבר שריון לכבד שלו ומשם גיוון כמו במעי אמו: ואפשר לדונו פדין גוסס ומלין אותו וממעט חלק ירושה ולכל דבר דינו כגוסס ואם יברך משנה הבריות כתבתי בפ"ה הש"ע דעל הגדול אין לברך ועל הקטן אומר דיין האמת כי רוב גוססים למיתה ומברך על הגוסס אפשר דיצא והיא דקורע תכ"ד (יו"ד סי' ש"מ סכ"ה) לא פליגא אפשר דלא מיירי בגוסס ושם נאמר דעל בעל חטוטרת יברך ג"כ שם י"א דדוקא ע"מ שהיא מצטער כתב ב"י דק' מפיל וקוף שאינו מצטער וזה לא קשה דלא אמר הרמב"ד דלא יברך אלא דיין האמת אבל משנה הבריות יברך (עט"ז או"ח סרכ"ה): (רמ"ו) שאלה מי שנפל בנעימים חבלו עשרת אלפים דינרים שיזכה בהם אחר עשר שנים ואם ירצה למכרם עכשיו יתנו לו חמשה אלפים ובעלי המס עניי היה והעשיר שימכרם וישלם כפי ערכו וימכור זכות והוא אומר שעניי היה.

תשובה דיניי דמגוזתא הכי דיניי דזה נהנה וזה חסר זו מדת סדום וכשיגיע זמנו יפרע בשביל עשרת אלפים ועכשיו לא יפרע אלא בשביל ה' אלפים ויפסידו (עי' ב"ק ז' ורש"י ותוס' ד"ה אי): (רמ"ז) שאלה כמה שיעור השמן שימתו בנר של שבת כדי לברך להדליק ואם פכה בתוך זמנו אם מותר בהנאה.

תשובה דבר שמצנתו בלילה כל הלילה מצנותו. (מגילה כ'): ואם איש עני הוא ישכב באפלתו ולפחות יקח פשיעור סעודה ולשני וכי נר קדושה יש בו (עי' ח"ב סי' קפ"א קפ"ב): (רמ"ח) שאלה יצא העם ולקטו שתי תינוקות העומדים לימול אם יש להם דין קדימה.

תשובה איזה שנולד ראשון נמול ראשון) עי' פת"ש י"ד סי' רס"ה סק"ט (רמ"ט) שאלה בורונה היו מראין ב' אפרוחים שהיו דבוקים מן הצד כנראה שהיו ב' חלמונים והנה להם ב' ראשים וב' צנארים וד' רגלים ואוכלים השני ראשים מהו.

תשובה ברירה הוא משששת ימי בראשית ולמ"ד דאדם נברא פן (עירובין י"ח.) אפשר
שכל הבריות ג"כ נבראו פן אם יחיו י"ב חדש ישחוט שני ראשין פאחד שלא יבא לידי
שהייה (עי' ש"ף יו"ד סי' נ"ז ס"ק מ"ח דבנולד מן הבטן טריפה לא מהני שהיית י"ב חדש
ועי' יעיר אוןן מער' הט' אות י'): ר"ן) שאלה מי שבאה לו שמועה ורצה להחמיר ונהג
אבלות אח"כ הודיעוהו שקרובה היא מהו.

תשובה המתקשה על המת יותר מדאי על מת אחר הוא בוכה ויתאבל בתחילה שלא
יבכה על מת אחר: רנ"א) שאלה העומדים בירושלים ת"ו אם יאמרו ונהביאנו לירושלם
עיר קדשה. תשובה זו היא ביאה ריקנית ועל אחינו ג"כ אנו מבקשים (עי' לעיל סי'
קפ"ה): רנ"ב) שאלה מי שאמר הרני בתענית עד שאשנה פ' זה וברך על אוכלים
והכניסן לתוף פיו וזכר את נדרו מהו שיפלוט וישנה פרקו פה היא דתרומות (פ"ח מ"ב)
באנכלים דמאיסי מבעיא לן.

תשובה יסקמ לצד א' וישנה או יבלע פחות מפשיעור [עי' עקרי הד"ט או"ח סי' כ"ט
אות ו' וזכ"א או"ח אות ת']: רנ"ג) שאלה עושין תרופה לחשוכי בנים מדג קטן טמא
יבש שקורין שאכנשור סיקאנקור סקנקור מהו.

תשובה הכי אמרו [חולין נ"ח ועי' ב"י יו"ד סי' פ"ד בשם הראב"ד ונה"ן ובפר"ח שם
ס"ק כ"ג] כל דבר שאין בו עצם אינו מתקיים י"ב חדש מפלל דהא שיש לו מתקיים ואין
ראיה מההיא דשמרי יין (ע"ז ל"ד).

(ולאותו חולי אומרים שמי השלוי"א שקורין מיר"יאמי בערבי טובה לו ולאשה
לשתות קערה מהם במלח וטוב לו להוציא ע"י האלאמ"ביקו פי הדברים יגעים לגוף
ומה שיגע הגוף לברר האוכל מתוך פסולת טוב שיתגע בדוד ואם היו כל האוכלים
מוצאים כך הנה טוב לאדם אלא שחף אנכל יטעם: רנ"ד) שאלה האומר לפועל לה וקבא
לי מים או עפר מהו יש לו דין מוכר או פועל.

תשובה מההיא (ב"מ י"ב:) ששכרו ללקט מציאות משמע דיש לו דין פועל מיהו יש
לדחות דאם אהד מהם יכול לחזור בו מאחר שנעשה ממונו של פועל דין מוכר יש לו
סי' לדבר השוכר את הפועל לעשות בשלו (ב"מ קי"ח): רנ"ה) שאלה שלחתי שביאי
לי אותו דג שקורין סאקנקור אמרתי מה רבו מעשיה ה' הכי הוא ארון פלטאה עם זנב
וראשו כדג שקורין גיפאל"ו ויש לו חוט השדרה וקשקשים ידים ורגלים כאדם בג'
פרקים וקמש אצבעות עם פרקיהם וכמין צפרנים בסוף: אמרתי סוד ה' ליראיו שקבלו
(ע"ז ל"ט).

(כל פל הטזור בים טמא ביבשה מי יגיע לסודך יוצר כל הנבראים: ספק גדול נסתפקתי
באותו דג אחר שהתירתי אותו אמרתי ה' מה הנה לי וימן ה' דג להטעות אותי למה תעשה
פה לעבדך ליעקב ויאמר ה' לדג לבלוע את יונה ויתפלל ממעי הדגה חלילה וחס ליה
לזרעא דאהרו קדישא לטהר את השרץ: והספק הוא זה כי המשנה אמרה [חולין סוף
פ"ג.

[סנפיר שהוא פורח בהם משמע שיהיה כמין כנף הפורח וכו' הייתי מישב מהו יגדיל
תורה. וכי יבואו דברים מיותרים להגדיל הס"ת בקובץ: בתחילה אמרתי שיש בדין שאם

יבראו דגים בְּחַבִּית וַיֵּשׂ קַשְׁקֶשֶׁת בַּא' מֵהֶם מִן־תֵּר דְּכָל שְׂיֵשׁ לֹו קַשְׁקֶשֶׁת יֵשׁ לֹו סִנְפִיר וְאִם יבא לְפָנֵינוּ דָג שְׁלֵם שְׁנַמְצָא בּוֹ קַשְׁקֶשֶׁת וְאִין לֹו סִנְפִיר יֵשׁ לְחֹושׁ שְׁמַא נִדְבָקָה לֹו קַשְׁקֶשֶׁת מִמָּקוֹם אַחַר לְפִיכָּה פְתַבָּה תוֹרָה סִנְפִיר דְּאִם אִין לֹו יֵשׁ לְחֹושׁ וְזֵהוּ יַגְדִּיל תוֹרָה שְׁלַמְדְּנוּ דִין מְחֻדָּשׁ וּבְזֵה שְׁלַפְנֵינוּ אֲמַרְתִּי דְלִכְּהָ פְתַבָּה תוֹרָה סִנְפִיר לֹו־מֵר פְּשֵׁהוּא פּוֹרַח בְּהֶם דְּנֻקָא אֲבָל אֵלּוּ יְדִים וְרַגְלִים הֵם לְהִלְהֵף בְּהֶם עַל הָאָרֶץ וְאֲפֹשֶׁר שְׁשָׁרֵץ זֵה יוֹצֵא לִיבְשָׁה דְלִכְּהָ גְבָרָאוּ לֹו שְׂאֵל"כ פְּדִי לְשׁוֹט לֹא הִיָּה צָרִיף חֲתוּף אֲצַבְעוֹת שְׁהַסְנְפִיר הִיא קְשׁוּרָה וְעֲשׂוּיָה פְּוִילוֹן פְּדִי לְחֲתוּף וְלִקְרוֹעַ בְּמִים אֲבָל חֲתוּף אֲצַבְעוֹת וְכַף הִיָּד וְכַף הֶרְגֵל הוּא הַכְּנָה לְהִלְוֵה עַל הָאָרֶץ נִמְצָא שְׁשָׁרֵץ זֵה יֵשׁ בּוֹ מִשׁוּם שְׁרֵץ הַמִּים וְהַשְׁרֵץ הַשׁוֹרֵץ עַל הָאָרֶץ.

אַשְׁלֵם תּוֹדוֹת לְבוֹרְאֵי שְׁהָאִיר עֵינֵי בְּתוֹרְתוֹ כֵּן יִצְיִלְנִי מִכָּל טְעוֹת וּשְׂגִיאוֹת: וְאֲפֹשֶׁר שְׁבִטְעָנָה זֹו הִיָּה אוֹתוֹ תְּלַמִּיד (סְנֵהֲדָרִין י"ז) מְטַהֵר אֶת הַשְׁרֵץ [עֵי' בַח"ב ס' ה' וּבְפִרְמ"ג יו"ד ס' פ"ג בְּמִשְׁב"ז ס"ק ב' מִש"כ בְּשֵׁם הַתּוֹס' יו"ט הַפִּר"ח]: רַנ"ו) שְׂאֵלָה מִי שְׁנִסְתַּפֵּק בְּבִרְכָה פִּיצַד.

תְּשׁוּבָה יִקַּח תִּינוּק דְּלֹא חֲפִים וְלֹא טַפְּשׁ וְלֹא פְּהֵהוּא (מְנַחֲוֹת כ"ט) דְּתַפְלִין דְּיוֹדֵעַ לְהַבְּחִין בֵּין וַיְהִי רֹג לְוִיָּהֲרַג ח"ו אֲלֵא תִינוּק שְׁמַתְחִיל לְדַבֵּר וְקוֹרָא עִמּוֹ תִיבָה בְּתִיבָה וְאִם אִין עִמּוֹ תִינוּק יִתְעַנָּה כָּל יָמָיו [עֵי' רַא"ש פֶּרֶק ו' דְּבִרְכוֹת ס' ט' דְּהִיָּנוּ דְּנֻקָא אִם מְסוּפֵק בְּבִרְכָה אַחֲרוֹנָה אֲבָל בְּבִרְכָה רֵאשׁוֹנָה יָכוֹל לְבָרֵךְ שֶׁהֵנ"ב וְעֵי' בַח"ב ס' קמ"ו] רַנ"ז) שְׂאֵלָה בְּנוֹת צְדוּקִים בְּזִמְן שְׁנֵהֲגוּ לְלֶכֶת בְּדַרְכֵי ה' מִשָּׁם (נְדָה ל"ג): מִשְׁמַע שְׁהִיו מֵהֶם נוֹהֲגוֹת בְּדִינֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנוֹדָאֵי שְׁהִיו נוֹשְׂאִין מֵהֶם וּבְדַעְתֵּי לְהַתִּיר בְּנוֹתֵיהֶם וְלַצֵּאת יְדֵי כָּל סָפֵק נִיכְבְּשִׁינְהוּ דְּנִיָּדֵי וְלֹא יִהְיֶה שָׁם חֲשֵׁשׁ כָּלָל: וְאֲשֶׁר מֵהֶם שְׁיִקְבֵּל דְּבָרֵי חֲבָרוֹת אֶת בְּנוֹתֵינוּ נִתֵּן לֹו וְרֵאוּת בְּרוּרוֹת שְׁל הִיתֵר שְׂאִין לְהַשִּׁיב אוֹדִיעֵם בְּזִמְנָם דְּבִדְרָבְנָן עֲבָדִינוּ עוֹבְדָא וּבְתֵר מוֹתְבִינָן תִּיבְתָא (עִירוּבִין מ"ז).

(לְהִלְכָה וְלֹא לְמַעֲשָׂה) (עֵי' אַה"ע סוּסֵי ד' וְכִנָּה"ג שָׁם וְרַדְבָּ"ז ח"ב ס' תשצ"ו): רַנ"ח) (שְׂאֵלָתָּ מִמְּנֵי לָמָּה אֲנִי מִתְפַּלֵּל עַרְבִית עִם טְלִית וְתַפְּלִין. תְּשׁוּבָה סַעַד גְּדוֹל יֵשׁ לִי וּבְתַחֲתִילָה אֲנִי טוֹעֵן כָּל הַקּוֹרָא ק"ש בְּלֹא תַפְּלִין כְּאֵלּוּ מַעֲיַד ע"ש בְּעַצְמוֹ (בְּרְכוֹת י"ד): מִי הִתִּיר זֵה בַק"ש שְׁל עַרְבִית הִלֵּא תַעֲנָה שְׂאִין מְקַבְּלִין עֲדוֹת בְּלִילָה אֲמַר בְּסַמ"ע [ס' ה' ס"ק ז'] כְּשֵׁיִשׁ גְּרוֹת דְּלוּקִים מַעֲיָדִים (וּכְבָּר כְּתַבְתִּי בְּפִסְקֵי שְׂרַב אֶלְפֵס פ' אַחַד דִּינוֹ מְמוֹנוֹת כְּתַב לְהִיָּפֹף) וְהָא דְהִלְכָה וְאִין מוֹרִין כֵּן הִיָּנוּ לְהַנִּיחָם לְכַתְחִילָה בְּלִילָה אֲבָל אִם הֵם עָלְיוּ וְהוּא מְעַפְּבָם עַד אַחַר שְׁיִתְפַּלֵּל מְצָנָה קַעֲבִיד וְעֵינָן בַּפ' הַקּוֹמֵץ (דָּף ל"ו) גַּבִּי וְעַד מְתֵי מַנִּיחָן וְתַמְצָא כְּדָבְרֵי עוֹד רָאָה זֵה מְצָאֵתִי כ"י לְרַב נִטְרוּנָאֵי וְשְׂשֵׂאֵלְתָם תַּפְּלִין לְאַחַר שְׁקִיעַת הַחֲמָה רַבּוּתֵי הָכִי עֲבָדֵי כָּהֵן רְאִינוּ מֵהֶם שְׁמַנִּיחָן אוֹתָם קוֹדֵם שְׁקִיעַת הַחֲמָה וּמִתְפַּלְלִין בְּהֵה מְנַחָה וְאִם יֵשׁ שְׁעָה שְׁצָרִיף לְשִׁמְרָם וְכו' הִיו מִתְפַּלְלִין בְּהֶם [עֵי' שְׁבו"י ח"ב ס' כ"ד].

וּשְׁעֵת ר"ס ח' וְשׁו"ת רמ"ע ס' ל"ט וְק"ח וְעֵינָן זוֹכֵר עֲרַף תַּפְּלִין]: רַנ"ט) שְׂאֵלָה מֵה שְׁהִבִּיא ב"י (בַּאו"ח ס' ל"ב סְעִיף י"ד וְע"ש בְּשְׁעֵת) דַּפ' קִדְּשׁ וְכִי יְבִיאָה עוֹשִׂין קִלְף דַּק הִיָּה נִרְאָה שְׁצָרִיף לְהַגִּיהָ. תְּשׁוּבָה אִין צוֹנְרָף דְּקָרִי לַפ' כִּי יְבִיאָה אֲרוֹנָה לְפִי שְׁהוּא דְּחוּקָה בְּאֲמַצְעָה אֲבָל וְהִיָּה אִם שְׁמוֹעַ אַעפ"י שְׁהוּא אֲרוֹנָה יוֹתֵר פִּינּוֹן שְׁהִיא מְבַחוּץ יְדַחֵק

רַכְבֵּ"ז ח"ו סי' רנ"ג) דְּמַאיִסִּי ה"ה בַּפְּרָדָה וְהָא דְגוּי לֹא קִשְׁיָא דְבַפְלִי הַש"ע הוֹכַחְתִּי דְאֵינוּ מְבַרְרֵי שְׂפָכָה לֹו אֶלָּא מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂיָהּ ה' וְאֵת"ל דְּמְבַרְרֵי הָרִי אָמְרוּ (מְגִילָה י') מַעֲשֵׂה יָדֵי טוֹבְעִין בַּיָּם וְאַתֶּם אוֹמְרִים שִׁירָה דְכֻלְּמָּם יָשׁוּבוּ וּבִקְשׁוּ אֶת ה' [עֵי' בַּאֵה"ט ס"ס רכ"ה וְשִׁד"ח בְּרַכּוֹ' ב' או"ז]: רס"ו) שְׂאֵלָה מֵאֵי שְׁנָא דְבַמְבָּשָׁל וְאוֹפָה בְּעֵינֵינּוּ שְׂאֵפָה פִּשְׁעוֹר בְּשִׁבְתָּ וְהַזֹּרֵעַ מִשְׁהַשְּׁלִיכֶם ע"ג קַרְקַע מִיִּחְיִיב.

תְּשׁוּבָה מְסַתְּבְּרָא דְמְבָשָׁל וְאוֹפָה עֲדִינֵינּוּ גְמָרוּ בִּיָּדֵי אָדָם שְׂצָרִיף לְהַגִּיס בְּקַדְרָה וּלְחַתּוֹת בְּגָחִילִים אֶבֶל בְּזוֹרֵעַ הַפֶּל בִּיָּדֵי שְׁמַיִם (עֵי' פַּח"י עַרְף אוֹפָה): רס"ז) שְׂאֵלָה אֵיבְעֵיָא לְהוּ חִיטִּין הַזֹּרוֹעִין בְּקַרְקַע שְׁלֹא הַשְּׂרִישׁוּ אֵי פְּמֻנְחִין בְּכַדָּא דְמוּ אוּ בְּטִילֵי לְגַבֵּי קַרְקַע לְעַנְנֵי אוֹנָאָה אוּ לְיִשְׁבַע עֲלֵיהֶן וְכו'.

[עֵי' ב"מ נ"ו] תְּשׁוּבָה כְּפִי מ"ש לְעֵיל וּמָמָה שְׂאֵכְתוּב דְּכָל הַמְּחַנְפֵּר לְקַרְקַע שְׂצָרִיף לְקַרְקַע אֶלִּיבָא דְכ"ע ה"ה פְּקַרְקַע וְהָרִי הוּא פְּעֻנְפֵּר בְּמַעֲי אָמוּ וּבְזָה יֵשׁ לֹוּמַר ג"כ טַעַם לְהָא דְלְעֵיל דְחַטָּה בְּתוֹף הַעֲפֵר פְּעוֹבֵר דְהָנִי יָרֵף אָמוּ.

אֶבֶל הַבְּשָׂר בְּתוֹף הַמַּיִם בְּקַדְרָה אֵינוּ פְּלוּם אִם לֹא ע"י הָאוּר וְא"ת עוֹבֵר בְּמַעֲי אָמוּ נְמִי אִם לֹא ע"י חוֹם טְבָעֵי וְלַחּוֹת שְׂרִישֵׁי פְּמוֹנָח בְּכַדָּא דְמִי. לֹא אָמְרַתְּ פְּלוּם שְׁהַטִּיפָה יֵשׁ בָּהּ כָּל הַפְּחוֹת הַנָּ"ל וְכֵן הַחַטָּה הִיא כְּמוֹ הַטִּיפָה וְהָאֲרִץ כְּמוֹ הַרְחָם (עֵי' לֵק' בַּח"ב סי' ל"ו וְשׁו"ת שִׁיבַת צִיּוֹן סי' ט' וּבַמִּנ"ח סי' רצ"ה אוֹת ח'): רס"ח) שְׂאֵלָה מִי שְׂאָמַר בְּרוּף אֶתְהָ ה' אֵלֵהִינוּ וְלֹא הַזְּפִיר מַלְכוּת מַהוּ.

תְּשׁוּבָה מַלְכוּת הִיא כְּמוֹ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל עֲתוּס' בְּרַכּוֹ' מ': ד"ה אָמַר וְשִׁד"ח בְּרַכּוֹת אוֹת ל"ז): רס"ט) שְׂאֵלָה הַשׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לְעֲשׂוֹת מְלֹאכְתוֹ וְנָתַן לוֹ מְלֹאכָה קֵלָה הַיְמָנָה מַהוּ. תְּשׁוּבָה בְּשָׁלוּ הוּא רִשְׁאִי: וּפְרָעָה גִזֵּר עַל הַזְּכָרִים מְלֹאכַת הַנָּשִׁים.

אֲנָלוּסִי דְמַחְזוֹא אֵי לֹא עֲבָדֵי חִלְשֵׁי (ב"מ ע"ז): ר"ע) שְׂאֵלָה הָא דִּישָׁן עוֹלָה לְמַנְיָן עֲשָׂרָה (או"ח סי' נ"ה ס"ו וּבַאֵה"ט) נִרְאָה דְהֵינּוּ כְּשִׁפְנֵי מְגוּלִים רִאֲיָה מְצוּאָה בְּעֲשָׂשִׁית (בְּרַכּוֹת כ"ה עֵי' לֵק' בְּסִי רַע"ד).

וּבַח"ב סי' פ"ב): רַע"א) שְׂאֵלָה הָא דְבָעֵי לְאוֹדוּמֵי בְּאַנְפֵי עֲשָׂרָה וְתָרֵי רַבְּנָן (בְּרַכּוֹת נ"ד): אִם הוּא עוֹלָה לְחַשְׁבּוֹן. תְּשׁוּבָה מֵאֵי שְׁנָא דְחַתְּנִים (פְּתוּבוֹת ח': עֵי' בַּאֵה"ט או"ח סי' רי"ט סק"ד וְעֵי' שׁו"ת דְּבַר שְׁמוּאֵל סי' ס"ג וְזָרַע אָמַת יו"ד סי' נ"ב וּבַמִּנ"ח סי' רצ"ו וּפַת"ש יו"ד קנ"ו וְסִי' ב' סק"ו לְעַנְיָן קִידוּשׁ הַשֵּׁם אִם הַנְּאָנְס מְצַטְרַף לִי וְיֵשׁ לְהַעִיר מְב"ר פ' נ"ד סי' ג' לְפָנֵי ט' גָּנֵב וְלְפָנֵי י' גִּזְלָן עִישׂוּ"ה (וְעֵי' חו"מ סי' תכ"ה ס"ד בְּהַגָּה): רַע"ב) שְׂאֵלָה הַרוֹצֵה לְעַרֵב שְׁמוֹנָה אֲלָפִים מִצַּד א' אִם מִן־תָּר.

תְּשׁוּבָה מַה שְׂפָא בְּפִירוּשׁ הַמְּשַׁנָּה לְהַרְמַב"ם בְּעִירוּבֵין (פ"ה) הַטְּעַף בְּזָה וְאֵין נִרְאָה כֵּן: רַע"ג) שְׂאֵלָה בְּנֵי מַעֲיִים דְקִים יְבֻשִׁים כְּמִין חוּטִין שֶׁל גִּידִין מַהוּ לְתַפְנוֹר בְּהֶם תו"ס תְּשׁוּבָה כָּל הַבְּנֵי מַעֲיִים מְנוֹרְכָבִים מִג' מֵינֵי גִידִין מִהֶם לְאוֹרֵף וּלְרוֹחֵב וּלְאֵלְכָסוֹן וְכוּלְּמָּם גִּידִין גְּמוּרִים הֵן וְכֵן הַטְּוִי שֶׁל הַעוֹר: רַע"ד) שְׂאֵלָה הַרוֹאֵה פְּנֵי זָקֵן בְּעֲשָׂשִׁית מַהוּ.

תְּשׁוּבָה רִאֲיָה מְעַלְיֵיתָא הִיא. וְהָא דְצוּאָה בְּעֲשָׂשִׁית בְּכִסּוּי תֵּלָא רַחֲמָנָא אֶפְשָׁר מְשׁוּם דְכִינּוּ שְׁהִיא מְכוּסָה מְסַתְּמָא אֵין לָהּ רִיחַ שֶׁל עֵיקָר אֶבֶל לְכָל דְבַר רִאֲיָה אֶפְשָׁר דְרִאֲיָה

מִיִּקְרִיא וְהִרְאֶה וְאֶרְאֶה אֶת ה' ע"י אֶסְפְּקֶלְרִיא (ע"י יְבָמוֹת מ"ט) אָמַר הַמְנַיִח וְצֵא"ל
כַּר"ה דָּף כ"א.

(ע"י לְעִיל ס"י צ"ט וּבְשׁו"ת דְּבַר שְׁמוּאֵל ס"י רמ"ב): רע"ה) שְׁאֵלָה אִם גָּזְרוּ טַוּמָאָה עַל
יָדוֹ שֶׁל תִּינוּק. תְּשׁוּבָה מְשִׁיבָא לְאִוִיר הָעוֹלָם ה"ה פְּחָתָן שְׁלָם (נִדְהָ מ"ד).

ע"י ש"ע הָרַב ז"ל ס"י ד' ס"ב): רע"ו) שְׁאֵלָה מֵה שְׁנוּהֲגִין לְכַתּוּב ע"ג הָאֲגָרוֹת וּפְגִי"ן אִם
יֵשׁ בּוֹ מְמֵשׁ: תְּשׁוּבָה בְּלֹא הָכִי נִרְאֶה שֵׁישׁ אִיסוּר לְבִקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׁ מִסְתּוּרֵיוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ וּמֵה
לִי לֹא תִלְךָ רְכִיל לְאֲחֵרִים אוֹ לְעֶצְמוֹ: רע"ז) שְׁאֵלָה סוֹפֵר שֶׁבָּא לְחִטּוֹר גָּגָה שֶׁל ה"א אוֹ
שֶׁל שְׁאָר אוֹתִיּוֹת מֵהוּ.

תְּשׁוּבָה רְצוּ לְהוֹכִיחַ דָּאִין כָּאִן קַפִּידָא מֵהֵיא (מְנַחו' כ"ט): דְּחֻטְרֵי לְגָגָה שֶׁל חֵית אוֹ
חֻטְט"רֵי דְבָא בְּפוֹסְקִים (ב"י או"ח ס"י ל"ו בְּצוּרַת אוֹת ח') דְּבָא לְצֵאת י"ח עוֹשֶׂה פְּדֻבְרֵי
שְׁנֵיהֶם וְלִי אֶפְתִּי לֹא אֶתְבַּרֵּר דְּכִינּוֹן דְּחֵי"ת הו"ל שְׁנֵי זַיִנִין בְּמֵה שְׁמֻצְרָפִין בְּאֶמְצַע כָּל
דְּהוּא סְגִי אֲבָל ד"מ דְּלִי"ת שִׁיעֲשׂוּ לָהּ חֻטּוּטְרַת מִן חֻטּוּטְרַת וּלְחוּץ אִין שְׁם כָּלוּם.

שְׁאֵלָתָּ עוֹד מֵאִי הָאִי דְּתִלוּ לְכַרְעֵיהָ דְּה"א (שְׁם) דְּמִתְחִילָה אִיף הִיָּה נִיכָר בֵּין ה"א לְחֵי"ת.
תְּשׁוּבָה רְאִיתִי בְּסַפְרֵי סְפָרַד שֶׁרְגַל שְׁמֵאל שֶׁל ה"א הִיא דְּבוּקָה בְּקֶצֶת מְקוֹמוֹת לְמַעְלָה
בְּגַג הַדְּלֵת בְּקוּץ דָּק עַד מְאֹד אֲבָל רְגַל שְׁמֵאל שֶׁל חֵי"ת הוּא דְּבוּק לְמַעְלָה בְּחֻטְרָא עַב
כְּמוֹ רְגַל יָמִין [ע"י שְׁמֵשׁ צְדָקָה יו"ד ס"י נ"ב]: רע"ה) שְׁאֵלָה הֵא דְּנוֹדֵר מִן הַבְּשׂוֹר מוֹתֵר
בְּרוֹטָב (נְדָרִים נ"א): הִיָּנוּ מִדִּין נִדָּר אֲבָל מִשׁוּם סְחוּר לֹא.

אִם לֹא שְׁפִירֵשׁ: רע"ט) שְׁאֵלָה בְּהֶבְנַת תּוֹס' פ"ק דְּקִדּוּשֵׁין דָּף ד' ד"ה אָמַה הָעֵבֶרְיָה תּוֹכִיחַ
וּי"ל וכו'. תְּשׁוּבָה נִרְאֶה בְּפִי דְּבָרֵיהֶם דָּאִי לֹא כְּתֹב אֵלָא וּבַעַל הָהוּא מוֹקְמִינּוּ לִיהָ לְמַעוֹטֵי
אָמַה דְּלֹאֲשָׁה לֹא אִיִּצְטְרִיף וְה"א לְמָה לִי וּמִשְׁנֵי אִי לֹא כְּתִיב אֵלָא וּבַעַל הָהוּא אֲמִינָא כִּי
יִקַּח בְּכֶסֶף וְאֶח"כ וּבַעַל (וּא"ת לְמָה לִי פְּשִׁטָּא הָהוּא אֲמִינָא קמ"ל בְּזוֹ שְׁיִיף בִּיאָה כְּלו'
אֲחֵר שְׁקִדְשׁ בְּכֶסֶף אֲבָל בְּאָמַה הָעֵבֶרְיָה לֹא שְׁיִיף בַּעַל) וְאֶפְתִּי לֹא שְׁמִיעַ לָן דְּאֲשָׁה מְקַנְיָא
בְּבִיאָה אֵלָא מְקו"ו וְכִי עֲבַדְתָּ ק"ו אִיִּכָּא לְמִימֵר אָמַה עֵבֶרְיָה תּוֹכִיחַ וְאֶפְרִיף ק"ו וְלֹא תִיִּקוּם
בְּבִיאָה גְרִידָא לְהָכִי אֶצְטְרִיף ה' דּוּבַעְלָה לּוֹמֵר שְׁנַקְנִית בְּבִיאָה וְדוּק: ר"פ) שְׁאֵלָה נ"ח
שְׁהַיִּחָה בְּדֵלֵת וְהוּא רְפוּיָה מִתְנוּעַצֵּת מֵהוּ.

(ע"י שַׁע"ת תְּרַע"ה): תְּשׁוּבָה אֶפְשָׁר דָּאִף בְּזָה הָרֹאָה אוֹמֵר לְצַרְפוֹ הוּא דְּאֲדִלְקָה מֵאֲחֵר
שְׁאִין הַדְּלֵת קְבוּעָה רפ"א) שְׁאֵלָה הַנְּטַבֵּעַ בֵּינָם שְׁנַמְצָא אֲחֵרֵיו גִּט כְּתוּב בְּפִסּוּל דְּרַבְּנָן
מֵהוּ: תְּשׁוּבָה הִיא גּוֹפָה גְזֵרָה נֶאֱנָן נִיקוּם וְנִגְזָר ג"ל מִן הַתּוֹרָה הַנְּטַבֵּעַ אֲשֶׁתּוֹ מוֹתֵרַת
דְּרוּב טְבוּעִים לְמִיתָה וְצ"ע עֲדֵינּוּ: רפ"ב) שְׁאֵלָה מֵהוּ עֲנִין הֵמָּן וְאִיף הִיָּה נְבִלַע בְּאֲבָרִים
וְהִיו טוּעֵמִים מְפָל טַעַם וּפִי לְחֵם שְׁמֵלְאֲכִי נִיזוֹנִין בּוֹ (יוֹמָא ע"ה:).

תְּשׁוּ' בְּכָל הָאֲרִץ שְׁם הַבּוֹרָא ית' פֶּחַ וְסִגְלוּלָה לְהוֹצִיא פְּרִי לְמִינוֹ וְכַמְשָׂאֵרז"ל (מד"ר
קֹהֶלֶת) שְׁשִׁלְמָה הִיָּה יוֹדַע מֵאִיזָה מְקוּם מוֹצֵא הַפְּלִפְלִיוֹנוֹן כָּל מִין וּמִין וְהִיָּה נוֹטַע
בִּירוּשָׁלַם עֵץ כָּל פְּרִי. עוֹד הָאֲדִים הָעוֹלִים מִן הָאֲרִץ הֵם הַמְשָׁקִים אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה
וּא"כ גְּזֵר הַשִּׁי"ת שִׁיעֲלוּ אֲדִים מְפָל פְּחוֹת הָאֲדָמָה מְפָל הָעוֹלָם כְּלוֹ שְׁכּוּלוֹ בְּשִׁבִיל בְּנִיו
יִשְׂרָאֵל וּבְפִקֵּר הִיָּתָה שְׁכַבְתָּ הַטַּל הָאֲדִים הַנְּכַפְדִּים וּבְכֵן יְהִיו בְּהֵם כָּל מִינֵי מְטַעֲמִים וְהִיו
שְׁם אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת וּמֵה שְׁהִיָּה נְבִלַע בְּאֲבָרִים דַּע כִּי כָּל הַדְּבָרִים הָרוּחָנִיִּים הֵם

בעה"ז מלונבשים בגוף עפריין ומי שידע להפריד העפר והמים מן הפירות מה שישאר חוץ ויהיה נבלע באברים ולא יצטרף ליציאה לחוץ פי הזבל והעיפוש המתהנה מן היסודות הכבדים פשינסרו ונבדלו ע"י מלאכה כמו הקימי"א וכינצא בה לא יצטרף לשום דבר: והמלאכים ניוונים מן הפן היא להם כמו הקטרת: (עי' שמחת הרגל לחיד"א פוסקא נותן להם לכל בשר.

טעם למה הפן נבלע באברים: מש"כ הרב המחבר ששלמה הי' נוטע בירושלים עץ פל פרי. צע"ק מב"ק דף פ"ב: ורמב"ם פי"ז הל' בית הבחירה הי"ד ועי' בס' תקון עירובין סוף תשו' א'): תם ונשלם ח"א מההלכות קטנות .

לקט הקמח אמר המני"ח אשר נדרתי בסי' קס"ו להעתיק הלכות נזירות למהרי"קש אקנימה וכדי להשלים השו"ת למנין רצ"ה זכר למאמר ר' חנניא בן עקשא לפיכך אחר אל האהל קצת שאלות פרטיות שנמצאו אצלי והשבתי עליהן ממה שלמדתי מרבומי החיים עד הנה אורה ימים בימינם סלה.

והנחתי עדין שם ינוחו ויתענגו עד כי יבא שילה יקיצו וירננו במהרה בימינו אמן למען צדקם יגדיל תורה: רפ"ג) נשאלתי לחוות דעי בענין טלטול השולחן שעליו הגר בליל ש"ק אי שרי או אסור פדעת מרן מוהריק"א סי' רע"ז ס"ג.

והיתה תשובתי דאיכא למשמע לה מההיא דפ' פירה הלכות הרי"ף סוף דף קי"ז וריש דף קי"ח ה"ך ו"ל פוסקא המתחלת וקשא לן ההיא דגרסינן בפ' כל הכלים וכו' פדכתי וכו' דכל שעיקר טלטולו משום דבר המותר ודבר המותר הוא שמטלטל אלא שאי אפשר לו לטלטל אותו דבר המותר אא"כ יטלטל עמו דבר האסור בטלטול מן הצד בכה"ג שרי וכו' והיינו שהיא דפגה שטמנה וכו' והיינו נמי דתנן בפ' במה טומנין בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן כיצד הוא עושה נוטל את הפיסוי והם נופלות ותנן וכו' אבל כשעיקר טלטולו בשביל דבר האסור אעפ"י שמטלטל אותו מן הצד וכו' אסור וכו' עכ"ל והשתא אי עיקר טלטולו משום השולחן וכגון כדי להקריב אליו השולחן או לרחקו הוי עיקר טלטולו משום דבר המותר ושרי.

ואי עיקר טלטולו הוי כדי לקרב אליו הגר או לרחקה מעליו הוי עיקר טלטולו משום דבר האסור ואסור: ואין לומר דכי עיקר טלטולו משום שולחן נמי ליחסר דהא שולחן הוי בסיס לדבר האסור דהיינו הגר הא ליתא חזא דהוי.

בסיס לדבר האסור והמותר דהיינו המאכל וכה"ג שרי וכדכתב ה"ך ו"ן דף זה ע"ב גבי פנונא פוסקא המתחלת ומסקי' לשמעתא הכי אלא אמר רבא וכו' עי"ש: וראיתי בעין הזכירה אם איננו לי כמכזיב כמנהגו בעונותי דמרנא הב"י מייתי משמיהו דרבננתא חילוק בין שם הגר קודם בשולחן לשם המאכל קודם וכעת לא ראיתו פי איננו אתי ושאלת ספרים לא שכיח פי אם במועטים ועוד מצינו למימר דלעולם שולחן לא הוי בסיס לבד מידי דהוה אההיא דתנן בפ' במה טומנין ומייתי לה הכא ה"ך ו"ן בפ' פירה ריש דף קי"ח נוטל את הפיסוי והם נופלות ופירש עלה ה"ך ו"ן שם פרק במה טומנין ריש דף ק"כ נוטל את הפסוי של הקדשה שיש תורת פלי עליה ואעפ"י שהן עליה לא איכפת לן מידי דלא נעשית בסיס להן שאין הקדשה וכיסויה בסיס להטמנה ולכיסוי ותשמיש

להם ואדרבה הם תשמיישים לקדרה וכו' עכ"ל: והשתא כי היכי דהתם הקדרה תשמייש למאכל וההטמנה וכסוי תשמייש למאכל שבקדרה דהיינו לשמור חום התבשיל ולא קרינו לקדרה תשמייש ההטמנה וכסוי הכא נמי השולחן תשמייש למאכל שבשולחן דהיינו לראות המאכל ולאכול לאורו ולא שהשולחן תשמייש לנר ואפי' תימא דנר לסעודת שבת הוי מצוה נחשיב עונג שבת מש"ה ליכא לאחשובי הנר עיקר דליהוי שולחן תשמייש לנר דא"כ ההיא דבמה טומנין נמי להוי קדרה תשמייש להטמנה דהא עונג שבת לאכול המאכל חם אלא לאו ל"ש.

ומיהו זכורני דמרנא הב"י מחלק גבי נר משום עונג שבת דהוי עיקר וכמדומה מייתי לה בשם הר"ב"ש ומיהו אפי' תימא דהוי נר עיקר מ"מ לא הוי עיקר טפי מהמאכל עצמו שהוא עיקר סעודה וכיון דהמאכל הוי נמי עיקר.

הדרן לטעמא קפיינתא דהשולחן הוי כבסיס לדבר האיסור ודבר המותר ושני כל היכא דעיקר הטלטול משום השולחן ולא בנר של שמן עסיקינו וכדכתובנא וה' יאיר עיינינו במאור תורתו: האי דאמרינו מגו דאתקצאי לבין השמשות אתקצאי לכוליה יומא היינו בין שיהיה האיסור מחמת יום שעבר בין שיהיה מחמת יום שנכנס: והאי דיום שעבר דוקא שיהיה נדאי אסור אבל אי יום שעבר גופיה אינו אלא אלא ספק אסור לא אמרינו בכה"ג מגו דאתקצאי לבה"ש דאתקצאי לכוליה יומא דבתריה פ' לולב וערבה (מ"ו): ועיין סי' תרס"ה וצ"ל אי ה"ר"ן מודה בזה ודוק ועיין.

[עי' מג"א סי' ה"ל ס"ק ח'] רפ"ד) שאלה אם מותר לעשות מן הפרונכת פסוי לבימה דיש מי שהורה לאיסור: והנלע"ד דזה שהורה שירידה הוא לעשות מפרונכת הארון פסוי לתיבה אחר המחילה לא ידע מאי קאמר דהו אמת דהארון עצמו הוא יותר קדוש מן התיבה מפני שהס"ת מונח בתוכו בקביעות משא"כ התיבה שאין הס"ת מונח עלי' בקביעות כ"א דוקא בשעת קריאה אבל הפסוי של התיבה לדעתה הוא יותר קדוש מן הפרונכת פי הרי הפרונכת הוא תשמייש של הארון שמונח בו הס"ת ואינו נוגע כלל בס"ת ולא משמש אותו בשום דבר משא"כ הפסוי שעל הבימה שבשעת קריאת התורה הס"ת מונח על הפסוי והוא מיוחד לקדושתו ונמצאת הבימה תשמייש לכיסוי ולא הפסוי יקרא תשמייש לבימה מאחר שאין הס"ת נוגע כלל בתיבה ואין מניחים לעולם על התיבה כשהיא ערומה הס"ת אלא דוקא כשהיא עם הפסוי ומאחר שכן קדושת התיבה בא אליה מצד הפסוי ולא מצד אחר וכיון שכן אין ספק שקדושה רבתי אנשפחנא בהדין פסויתא: ולולי דמסתפינא הנה אמינא דאסור לעשות מן הפסוי הנה פרונכת להיכל כי לדעתה ריידה היא מאחר דאין הפרונכת נוגע בס"ת לשמשו כמו שהוא הפסוי הנה שהוא עשוי דוקא לתשמייש הס"ת דבלאו הכי לא יניחו ח"ו הס"ת על הבימה כשהיא ערומה ונמצאת תשמייש קדושה דס"ת גמור משא"כ הפרונכת שהוא תשמייש דתשמייש ואינו דוקא אלא לכבוד ולתפארת לעיני כל העם שלא יגעו בארון: אף מאחר שאני רואה דברי הרמב"ם ז"ל (פי"א דתפילה הט"ו) שכת' וז"ל פרונכת שעל הארון שמניחין בו הספרים כמטפחת ספר תורה וכו' עי"ש אף שהיינו יכולים לפרש דבריו דדוקא כשמניחין בו הספרים הפרונכת קאי אין לנו עסק בתגר זה מאחר שאין בם א' מן הראשונים שמדבר בזה ולא יהיה אלא דוקא שגושה הפרונכת לכיסוי והפסוי לפרונכת די לנו לנ"ד דשקולין הם

בקדושתו ויבואו שניהם כדי שיוכלו לעשות בלי ס' מהפרכת פיסוי לתוכה כדפרשנו
וה' יקדשנו בקדושת תורתו (עי' שו"ת ר"מ מפאדווא סי' מ"ב ובמג"א סי' קנ"ד ס"ק
י"ג): רפ"ה) שאלה אדם א' שאירע לו שמת בנו ואח"כ מתה אמו בתוך אבלות בנו
ושלמו ל' יום של אמו ביום א' של חג וגערו בו בתוך הרגל מהו שיהא מותר לגלח
בחה"מ.

תשובה נראה שהוא מותר לפי שהוא דומה למי שהתירו לו בתוך ימי הרגל שמותר לגלח
כן הדבר הזה פינו שלא היה יכול לגלח בערב הרגל מותר לגלח ברגל ואין להקשות על
זה ממה שאמ' פ' אלו מגלחין דף י"ז תנא הפהו והאבל מותרין בגילוח האי אבל היכי
דמי וכו' אמאי לא אוקמוהו בנ"ד שהגיע ימי הגערה בתוך ימי הרגל.

דמהא לא תברא דאין זה נקרא אבל ובברייתא אמרו הפהו והאבל דנראה שהוא אבל
ממש לכן אוקמוהו בחל ז' שלו בשבת שהוא ערב הרגל ולא יהיה הדבר אלא ספק פינו
שחה"מ אינו אלא מדבריהם כל מאי דמסתפק לן אזלינן לקולא כמו שכ' הרב המגיד בפ'
שביעי (דהל' יו"ט ה"ח) ורבינו פוסק להקל בשל דבריהם.

אלא דקשה לזה ההיא (מו"ק י"ד) דאמן שאבדה לו אבדה ערב הרגל שהיא בעיניא בגמ'
ומסיק בתיקו אמאי לא פסק הרמב"ם לקולא וכבר נתעורר בזה מרנא הב"י בסי' תקל"א.
ונ"ל דהתם איפא תרי לישני בגמ' ללישנא קמא שהוא לישנא דתלמודא קאמר בעי ר'
זירא אבדה לו אבדה ערב הרגל אמר אבני יאמרו כל הסריקין אסורין סריקי ביייתוס
מותרין וכו' מסיק לאיסורא רב אסי מתני בעי ר"ז אמן שאבדה לו אבדה ערב הרגל
מהו וכו' תיקו וכיון דלישנא דגמרא מסקינן ולישנא בתרא מספקא ליה לא שבקינן מאי
דפשיט לן ונקטינן דספק (עי' כ"מ פ"ז דעפ"ם הי"א) נמצא דהדרין לכללין דכל ס'
בכל מידי של חה"מ נקטינן לקולא ועוד דלדעתה הקצרה אין ספק אלא מותר גמור ודוק
(עי' באה"ט או"ח סי' תקי"א ס"ק י"א ונוב"י קמא או"ח סי' י"ד והד"ט י"ד סי' ל"ו אות
מ"א): רפ"ו) שאלה מי שלא קרא את המגילה בלילה וקראה פשעלה עמוד השחר אם
יצא י"ח כמו דקיי"ל בק"ש או לא.

תשובה זכורני שבשנת התנ"א נסתפק בזה מרי הרב המובהק כמהרא"י נר"ו בכתב
שאר הרבנים חבריו ואם זכורני אינו לי מפזיב נראה לי דעלתה הסכמתם דלא יצא
ושאני ק"ש דתליה קרא בשכב ובקומה ואית אינשי דגנו בההיא שעתא אבל מקרא
מגילה צריף לילה ויום וזה ג"כ דעתי פעת וצריף עוד עיון בהרא"ש.

ואם נזדמן לו מגילה פשעלה עה"ש אינו יכול לברך ואם רוצה לקרות יקרא בלא ברכה
פקורא בתורה ותו לא ומידי חובת מקרא מגילה לא יצא בפשוט [עי' מג"א ר"ס תרפ"ז].
ואגב אודיעה עוד שבשנה הנזכרת: רפ"ז) נסתפקו בישיבת הרב הפולל כמה"ר אליה
עובדיה נר"ו שהיתה בבית חמיו המעולה כהר"י אירגס נר"ו אשר היה דר בבית הסמוך
לת"ת שהוא בית הפנסת ויש לבית חלונות פתוחות על בה"כ מהו שיהא מותר לקרוא
את המגילה בביתו עם הציפור ובפרט אם ישגיח מן החלונות בעת קריאתם משום
דקיי"ל באו"ח סי' נ"ה סעי' י"ד] לעגנן קדיש דבראית פנים סגי אי אמרינן הקא נמי
דכונתא או דילמא הקא לא ופרסומי ניסא שאני ומ"ש אצלי הוא דהיו רוצים לומר דנדאי
יצא מפח ההיא דשנינו (ר"ה כ"ז) היה עובר אחריו ב"ה ושמע קול שופר או קול מגילה

יצא עיניו הדבר בשורש והפת החולקת ושהיא גם היא סברתי כהיום הזה דלא יצא ממ"ש פ"ק דמגילה (דף ה').

(א"ר מגילה בזמנה ביחיד שלא בזמנה בעשרה ורב אסי אמר [בין בזמנה בין שלא בזמנה] בעשרה עיניו שם פי' רש"י ודברי התוס' שהוא מחלוקת גדול בין הפוסקים ומה שלא פשט מרנא הב"י [בסי' תר"צ באו"ח] הלכתא כמאן מפני המחלוקת וכבר מיייתי דחש רב להא דרב אסי באופן שלא לפסוק הלכה מאחר דאפשר דהא דחש רב הוא מידת חסידות ואיפא תלתא דעות עיניו בב"י ואחר ההספמה דעתי מחייב להצריכו ללכת לבה"כ ואינו יוצא מידי פרסום במשגית מן החלונות ואין צורך להאריה כי במה שכתבתי די לה לגלות עיקר ושורש הדבר ואם באנו להאריה תתברר ההוצאה בדבר הפשוט הן אמת כי נשאר לי לעיניו מה אענה למה שמ"כ מכ"י הגאון מ"ז ז"ל בסי' תרפ"ט ס"ה וזה לשונו זה הדין הוא מא"ח והוא נמשך אחר מ"ש רבנו בהלכות חנוכה סי' תרע"ז סעי' ג' דכיון שהוא במקום שאין יהודים ולא יש מנגן חייב כל או"א לקרוא אם יודעים לפרסומי ניסא כשם שבחנוכה החמירו שאפ"ל במקום שמן הדין הוא פטור עכ"ז להיות שהוא מקום גוים חייבי ס' א"ח גם הקא ה"ה והוא הטעם ומה נכון שדין זה ודחתם הוא מס' א"ח ודוק מש"כ בעיר שיש ישראלים וקורים בצבור אז יכול לקרות א' ומוציא חבירו אפ"ל שידוע ואפ"ל שבאותו הבית אין מנגן כיון שבעיר הנה כבר פרסומי ניסא ודוק עכ"ז ז"ל והחילוק פשוט חפש ותמצא ועל הכל שאין השכל מחייב שימנע עצמו לכתחילה מלהצטרף בהדי עשרה אם לא באופן שהיה דכתב מרי הרב מ"ז ז"ל [עי' באה"ט ס"ס תר"צ]: רפ"ח) בבואי לתחום מצרים ראיתי פרי יוצא באילני התמרים הזכרים והוא פעין פפות ונקרא בל' ערבי גומאר ולא ידעתי מהו לענני הברכה וחפשי שרשו לראות אם הוא הפלאמיטו שהביא מרן בסי' ר"ד ומצאתי להרב בעה"ג דף ז' ע"ד וז"ל כפניות דנסחי דקראו להו כןפרי מברכינן עליהו בפה"ע דכיון דלא עבדי פירי אחרני הנינו פרייהו וכו' עי"ש.

שוב ראיתי הרב בעל הערוך בערך נסן דהביא האי דבה"ג ושם האריה בשורשי התלמוד עיניו פ' בפל מערבין דכ"ח ע"ב סוגיית הגמ' ולרש"י. דקאמר התם דקתני מטמאות בדנסחני דקלים זכרים שעושים כפניות ואינם נעשים תמרים לעולם וכפניות הוא גמר פרים ולוקטין אותם בניסן והנהו אוכלא נינהו וכו' עי"ש נראה משם ומשמע דהן הן הגומא"ר שאני דן עליו.

ומאחר שנהו פרים ואוכלא נינהו לענני עירוב מברכינן עליהו בפשוט בפה"ע. ולא כמו שעלה בדעתי מעיקרא לברך בפה"א אורציתי לדמותו לבוסר דכיון שלא הגיע לפול הלכן מברכינן עליה בפה"א (באו"ח סי' ר"ב ס"ב) דהתם שאני שסופו להיות גדל ולהעשות פרי אבל הני אין גדלים יותר ונהו פרים.

ולא עוד כיון שכן ליכא ספקא דברפתייהו בפה"ע עיניו פ' ביצד מברכין דל"ו. ולבקיאות ראשון דנראה דסותר קצת ממאי דמקשי להו (ב"ק נ"ט): אליעזר זעירא וקאמר והא הוו תמרי מוכרחים אנו לומר דהאי כןפרא דשאל עליה זעירא הוא על כןפרא דנקבה דנדאי סופו להיות תמרי אבל כןפרא דזכרי דלא הוו תמרי לעולם הוא פרייהו עיניו בערוך ערך כפר נמצא דאינו הפלאמיטו ושהביא מרן ואותו פלאמיטו הוא ממש ראש

האילן דנתוסף משנה לשנה ולהיות חדש הוא רך ויפה לאכילה אבל אינו פרי ולכן ברכתו שהכל ועל הפופרא דהנקבות עדיין לפי נוקפי מה נברך אם נדמי אותו לבוסר או נאמר פסק מרנא דכתב ושאר אילנות משויציאו פרי מברכין עליו בפה"ע או נאמר שהכל.

(בחי אדם הלכות ברכות פלל נ"א דין ז. כתב דיש לברך על ענבים בורא פה"א משום דאין אנו בקיאים בשיעור פול הלכן ולכן אין לברך בפה"ע עד שיהא גדול ביותר ע"כ עי"ש.

ולפי"ד הרב המני"ח ז"ל בכאן יש סעד למה שמברכין על הענבים בורא פה"ע פיון דבמדינות אלו אין סופם להתגדל יותר. ונה גמר בישולם): רפ"ט) הלכה למעשה אבל שהוא בעל ברית מותר בנעילת הסנדל ופטור מעיטוף הראש וגם לא יאמרו צידוק הדין שי"ט הוא לו כדכ' מוהרי"ל ז"ל הביאו מוהריק"א בי"ד סי' (ת') [ס"ס שצ"א] וכת' עוד שמותר ללבוש בגדי שפת עד אחר בה"כ ובנדאי שאז היו מוהלין בב"ה פמנהג ע"ק ירושלם תו' אבל פשהמילה בבית אז מותר עד אחר המילה וקרוב בעיני שיקראו לו לס"ת אם אירע בשני או בחמישי ואעפ"י שכתב הטור בסי' שצ"ט (רמ"א סי' ת' בי"ד ס"א) אם הפהן אבל ואין פהו אחר בב"ה מותר לקרותו אבל בענין אחר לא נאסור היינו דוקא באבל ואינו בעל ברית אבל באבל שהוא בעל ברית בנדאי שהוא מותר מאחר שי"ט שלו הוא.

ועוד נראה לי דבזמן הזה שנהגו לקרות לאבי הבן יום ש"ק לס"ת שמותר לקרותו בשפת ג"כ דהני דברים של פרהסיא פהיא דר"ת ז"ל שהיו קוראין אותו בכל פעם ג' בס"ת ואירע בו אבלות ולא קראו הסזן ועלה הוא מעצמו ואין להחמיר כ"כ בד"ת שהרי ר"י התיר כמו שכתב מרנא סי' (ת') ואע"ג שפסק הרב דלא כר"י מ"מ פשיהנה לנו איזה ספק ראוי לתפוס דברי ר"י מעתה הדברים פשוטין שיכולים לקרא לאבל בשבת מאחר שנהגו עתה לקרותו בשבת ובחול פשהוא בעל ברית וזה נראה פשוט כפי האמת וכפי הרשום בזכרונני עיין בהרב בעל כה"ג הל' גשיאות פפים דנ"ל דנושא ונותן בדבר הזה ואיני זוכר באמת מסקנתו.

(עי' ט"ז יו"ד סי' ת' בשם רש"ל בתשובה ובפת"ש שם בשם שו"ת אש דת. ועי' שמש צדקה יו"ד סי' מ"ב ובפסד יצחק אות ס' ערך ספר מנטעה בסופו ושו"ת זרע אמת יו"ד סי' קנ"ח): ר"צ) שאלה חלב בהמה טמאה אסור מן התורה פאשר מבואר בסי' פ"א ט"ז מהו שיתרפא בו מי שיש לו חולי דיל"ה אזמ"ה מעורב בחולי זה עוד אחר שנקרא אפריטאמינט"ו דיפיג"ו שבלשון ערבי קורין אותו דיקיטנפא"ש שאומרים קצת אנשים שע"ד סגולה נתרפאו בהיותם שותין חלב אתון מספר ימים: תשובה אנא ידענא מאומד והשמועה ששמעתי מפר חמי הח' השלם כמהר"מ מלפי שחולי זה יש בו סכנה ואם לא היום למחר ונהרי זה נקרא טריפה מחיים וסופו למות מחולי זה ועוד עתה בשעת מעשה שאלתי את פי הרופאים ואמרו שיש סכנה בדבר ושנמצא בס' הרפואות טבעית תרופה זו גם למי שמוריק דם מפיו ושנתרפאו מהם ע"י ולהכי קראתיה תרופה דאתמחית בחזקה מפי רופאים ומפי ספריהם ולכן התרתי לשתות חלב זה לבעל החולי הזה אשר שאל ושיתנה פמאמר הרופאים בלי התערבות פלל וסמכתי אמה שהורה אבי התעודה הרמב"ם ז"ל פ"ה מהלכות יסודי התורה דין ח' עי"ש והדין דין אמת ועכ"ז אמרתי לו

ע"ש וטעמא דמסתבר הוא דאע"ג דטרפות דהכא משום נקיבת הריאה נגעו בה מ"מ א"א לעצם הגוף לנקוב הריאה אא"כ יצא העצם חוץ לעור ונקב בין הצלעות ונכנס תוך חלל הגוף ונקיבת הריאה ולכך פשטור השבר ונקשר יחדיו היא הוכחה רבתי דלא יצא עצם הגוף חוץ ממקום השבירה דאלו יצא לחוץ לא הנה מתרפא ומתקשר יפה יפה בכיון זה פנגד זה וכיון שנתגלה דמעיקרא לא יצא לחוץ ממילא נתברר דלא הגיע לנקוב הריאה ונהרי דין זה דומה ממש לדין דלקמן סי' נ"ה סי"ב לפ"ז שכ' ולא דמי כלל לדין דסוף סי' נ"ו דנשבר במקום צ"ה דמטריף אפי' חזר ונקשר יחדיו דהתם איפא למיחש לפסוקת הגידין טרם יציאת העצם לחוץ וכדכת' הב"י גם מוהרי"ק באורף ע"ש ולכך אין ראיה מנקשר השבר לומר דלא נפסק הגיד דאיכא למימר דהא דחזר ונקשר הוא משום דלא יצא לחוץ ולא התנועע ממקומו אבל הגיד נפסק טרם יציאתו לחוץ ודלא פהרב בפ"ד (בס"ק ו') ומה שצריך לבדוק הריאה נראה שהוא אפילו אם שהתה י"ב חדש יען לא מהני שהיית הי"ב חדש אלא דוקא לדרוסה ונפולה אבל לשבורת הגוף סמוך לחיבור הגוף לא מהני י"ב חדש י"ב פעמים כי אין זה מוציא אותנו מידי ס' נקיבת הריאה שנהו סיבת הטרפות דאפתי איכא למיחש שפא תוך הי"ב חדש האחרונים העוקץ שהוא סמוך לגוף הנקיב הריאה ואף בילדה יכולים אנו לומר שאחר שנתעברה נתחב הקוץ והנקיב הריאה ולכן לא קצבו לה שיעור זה והצריכה בדיקה ולהיות שאין אנו בקיאים בבדיקתה שיערו חכמים פשיעור הנז' דאזי אמרינן שמאחר שהוא רחוק מן הגוף ליכא למיחש לנקיבת הריאה.

(ע"י פר"ח סי' נ"ז ס"ק נ"ו ובקערי הד"ט יו"ד סי' ו' אות ח'). שוב ראיתי בספרו של הרב מוהריק"ש ז"ל סי' נ"ה סי"ב הנז' שפסק להתיר בקולית אפי' ששוכבים זה על זה מפח ס"ס ובאמצעי שלא במקום צ"ה התיר נמי מפח ס"ס.

בהיותי ברשיד אצל הרב הדג"ן מ"כ בסי' נ"ו סעי' הנז"ל בסברת היש אוסרים עד שיבדוק צ"ה. וז"ל והיכא דמציינו לידע בדיקת הגידין פגון בבהמה דלא ידעינו אם יצא לחוץ ראיתי כתיבת הרב כמהראנ"ח ז"ל שראה באזמיר פסק מכ"י הרב מוהרח"ש ז"ל דפסק להתיר פניו שהגידין קיימים וליכא בהו ריעותא וזה מפח ס"ס ס' אם יצא אם לא יצא ואת"ל דיצא ס' אי הלכתא פרש"י דהיא סברה האחרונה הפתובה בסי' נ"ה ס"א או הלכה פהרשב"א שהיא הסברה הראשונה הנז' בסי' הנז' ואפי' דמספקא לן אי הוי שבר על שבר או שבר עם שבר פסק להתיר מפח ס"ס ושפן הספים עמו הרב מוהר"מ אלקלעי ז"ל ואין לתמוה על הרב במפה דכיון דפסק לעיל סי' נ"ה פסברת רש"י א"כ היכי פתב הכא דלדין דלא בקיאינו בבדיקת עוף טריפה דמשמע דהא בבהמה פשרה דהכא מיירי פשנתקשר יפה דליכא למיחש אלא לצ"ה וק"ל (ע"י פחד יצחק ערך קולית ושמש צדקה יו"ד סי' נ' ונ"ה) : ומה שש ע אודיעה האי רחב אצבע דמשערין ביה מהו: תשובה שלש דעות בדבר הא' כפשוטו אצבע ממש (מהרי"ל מובא ביש"ש על חולין פ"ה סי' ט"ו) ויש אומרים שרחב אצבע האמור בכל מקום הוא גודל (יו"ד סי' נ"ג ס"ב ובסי' נ"ו בפ"ד ס"ק ז').

ומביא ראיה לדבריו ממ"ש הרמב"ם בסוף הל' נ"כ (פט"ו ה"ד וע"סופי"ז דהל' שבת פ"א דציצית ה"ו פ"ט דתפילין ואו"ז הל' ערובין סי' קכ"ז ובשער"ת סי' י"א ס"ק ג')

וּרְמָא י"ד ר"ס שכ"ד ומרי"ט י"ד סי' י"ט) וַיֵּשׁ מִן הָאֲחֵרוֹנֵי דְסַבְרֵי דְלַפְחוֹת בְּעֵי רִחְבּוּ
ב' אֲצַבְעוֹת וְלָכֵן מִתְמִירֵי וְאוֹמְרֵי דְיוֹתֵר נְכוּן לְשַׁעַר מַחְצֵי עֲצָם אֲמַצְעֵי וְלִמְעַלָּה שְׁשָׁם
וְדַאי לֹא יֵשׁ צ"ה וַיֵּשׁ לְסִמּוֹךְ ע"ז בֵּין בְּעוֹף בֵּין בְּבַהֲמָה (ש"ף שָׁם ס"ק ט').

וּמַה שְׁהֵיגָה נוֹהֵג מ"ה מ"ז ו"ל הֵיךְ רִחְבּוּ גִוְדֵל וְהוּהוּ מְרַגְלָא בְּפוּמֵיהּ שְׁבַעֲנִין כְּזֶה הַפֶּל לְפִי
רְאוּת עֵינֵי הַדִּינִין בְּאִנְפֵּי הַשְּׁבִירָה אִם עוֹר וּבִשְׁר חוֹפִין אֶת רִבּוּ אוֹ אִם חֲזָר וְנִקְשָׁר שַׁע"ש
וְכִינְצָא בְּהַפֵּךְ הַפֶּל לְמַרְאָה עֵינָיו יִשְׁפּוּט כִּי דֵי לְנוּ שְׁאֵל נְטָה יָמִין וְשִׂמְאַל מִיְדֵיעַת טַעֲמֵי
וְכִלְלֵי הַפּוֹסְקִים בְּטַרְפֵּיּוֹת דְּאִזִּי לָאו תֵּנָא פְּרוּכְלָא לְצִייר בְּסַפְרִים כָּל אֲנֹפְנֵי הַשְּׁבִירוֹת
שְׂיִכּוּלִים לְהִיּוֹת וְכִינֵן שְׁהַחְכָּם עֵינָיו בְּרֵאשׁוֹ וּמַרְאָה טְרִיפָה לְעֲצָמוֹ בִּידֵיעַת טַעֲמֵי הַדִּינִים
יֻכַל לְהַתִּיר אוֹ לְאַסּוֹר הַפֶּל כְּפִי הַמְּאֵרְע.

וְהוֹאִיל וְאִנּוּ בְּעַסְקָ זֶה אוֹדֵיעָה מִש"ק מְרַבּוּתֵי הַלְכָה לְמַעֲשֵׂה בְטוֹר יו"ד כָּל הַיְכָא דְסַתְּמָ
מְרַנָּא הַב"י לְהַכְשִׁיר וְאַח"כּ יֵשׁ אוֹסְרִין הַלְכָה רוֹנַחַת לְפִסְנֵי פִישׁ אוֹסְרִין בְּהַפְסַד מוֹעֵט.
אַבְל בְּשַׁעַת הַדְּחַק כְּגוֹן סְעוּדַת חַתָּנִים אוֹ בְיוֹם ש"ק שְׁאִין לוֹ מְנָה יָפָה אוֹ דְאִיכָּא הַפ"מ
סְמִכִּינֵן אֶסְתְּמָא דְמְרַנָּא הַב"י ו"ל וְאִזְלִינֵן לְקוֹלָא (עֵי' ש"ף הַנְּהַגַת או"ה אוֹת ה'): וְזֶה לָךְ
בְּנִין אָב לְכוֹלֵם בְּעֲצָם הָאֲמַצְעֵי שְׁהוּא עֲצָם צ"ה רָאָה תְּרָאָה דְסַתְּמָ מְרַנָּא בְּסִי' ג"ה דִּין
א' ו"ל בְּעֲצָם הָאֲמַצְעֵי אִם נִחְתַּף שְׁלֹא בַצ"ה כְּשֶׁרָה וְאִם נִחְתַּף בַצ"ה טְרִיפָה וְלֹא נְאַסְרָה
מִפְּנֵי שְׁהִיא חַתּוּכַת הַרְגֵל מִמְּקוֹם זֶה אֲלֵא מִפְּנֵי שְׁנַחְתְּכוּ הַגִּידִין.

לְפִיכָךְ אִם נִשְׁבַּר הָעֲצָם בַצ"ה וַיִּצָּא לְחוּץ וְאִין עוֹר וּבִשְׁר חַא"ר וּבְדַק בַצ"ה וְנִמְצָאוּ
קִימִים כְּשִׁירָה זֶהוּ סַתְּמוֹ שֶׁל מְרָן וְכַת' עוֹד וַיֵּשׁ אוֹסְרִים בְּנִחְתַּף עֲצָם הָאֲמַצְעֵי בְּכָל מְקוֹם
אִפִּי' שְׁלֹא בַצ"ה וְלִדְעַתְּם אִם נִשְׁבַּר הָעֲצָם בְּמִקוֹם צ"ה וַיִּצָּא לְחוּץ וְאִין עוֹר וּבִשְׁר חוֹפִין
אֶת רִבּוּ אַעפ"י שְׁבַדְקָ בַצ"ה וְנִמְצָאוּ קִימִים טְרִיפָה.

מִשּׁוּם דְסַבְרֵי דְהַטְרַפּוֹת הוּא מִצַּד הָעֲצָם בְּלִי טַעֲנַת צ"ה וְכִינֵן שְׁאִינוּ דְבִק יַחַד הַשְּׁבַר
אִפִּי' שְׁלֹא בַצ"ה טְרִיפָה וְכַתֵּב הָרַב הַמַּגִּיב דְכָל אֲשַׁכְּנֵז וְצַרְפַּת נִהְגוּ כְּסַבְרָא הָאֲחֵרוֹנָה
וְאִין לְשַׁנּוֹת עֵי"ש בְּדִין זֶה וְכַדוּמִים לוֹ הָיוּ עוֹשִׂים מַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם כְּהַלְכָה וּמוֹרִין כֵּן
שְׁבַמְקוֹם הַפְּסַד מְרַנְבָה וְשַׁעַת הַדְּחַק הַסַּבְרָה רֵאשׁוֹנָה סַתְּמִית עֵיקָר וְכַשֶּׁהַשְּׁבַר שׁוֹכֵב
זַעג"ז הָיוּ מְשַׁעְרִין כְּאִמּוֹר וְאִם נִמְצָא שְׁיַעוֹר מְכַשִּׁירִין.

וְכַשֶּׁלֹּא הֵיךְ שַׁעַת הַדְּחַק וְלֹא הַפְּסַד מְרַנְבָה וְהַשְּׁבַר שׁוֹכֵב זַעג"ז אִפִּי' שְׁלֹא בְּמִקוֹם צ"ה
הַמְּנַהֵג הֵיךְ לְהַטְרִיף כְּסַבְרַת הִי"א: עוֹד רְאִיתִי שְׁבַחְנוֹת שְׁמוֹכְרִין הַבִּשְׁר רְצוּ לְקוֹרְנָא
הַפְּסַד מְרַנְבָה מוֹקְדו"ם אַחַד שְׁלֵם וּבְכַרְט לְעַנְנֵן כָּל הַבִּשְׁר הַמְּכוּר וְהַנְּמַכָּר דֵּיִשׁ ג"כ הֵיִתֵר
ס"ס מִתְהַפֵּף וְסַמְכוּ הַשׁוֹחֲטִים הַמְּנַחֲמִים וּבְקִיִּאִין כְּסַתְּמוֹ שֶׁל מְרַנָּא וְהַכְשִׁירוּ כְּשִׁיעוֹר
הַיְדוּע.

עֵינֵן סִי' ג"ו בְּדִין ט' הַהֵג"ה כִּי צְרִיכִים אֲנִי לְאוֹקְמָא בְּמִקוֹם הַפְּסַד מְרַנְבָה דְאִי לֹא תִימָא
הַכִּי קְשִׁיָא דִידֵיהּ אִידִידֵיהּ סִי' ג"ה עִם סִי' וְלִישׁוּבָם אֲפִשְׁר לוֹ דְמִיירֵי דוֹקָא כְּשֶׁהַמְּפָה
בְּבִשְׁר צ"ה וְלָכֵן מְשַׁעְרִינֵן בְּרִחְבּוּ אֲצַבְעֵי וְאִמְרִינֵן דְכִינֵן דְאִיכָּא רִחְבּוּ לָאו מְקוֹם צ"ה הוּא
וְכַשֶּׁר אַבְל אִם יֵשׁ שָׁם שְׁבַר בְּעֲצָם וְהוּא הַפְּסַד מוֹעֵט מְטְרִיפְנֵן לָהּ מִצַּד הָעֲצָם כְּסַבְרַת
רַש"י אִפִּי' שְׁהֵיגָה רִחְבּוּ ב' אֲצַבְעוֹת וּמִדְמִינֵן לִיהּ לְעֲצָם הַקּוּלִית דְּבַכָּל גְּוֹנָא טְרִיפָה
וְדו"ק: עוֹד אוֹדֵיעָה דְרָף כָּלֵל שְׁקַבְלַתִּי מְרַבּוּתֵי בִידֵיעַת דַּעַת הַפּוֹסְקִים שְׁכּוּחַתֵּי דִין אַחַד

שֵׁשׁ מְקוּלֵינִי וּמְחִמִּירִין וְהוּא כּוֹתֵב דַּעַת הַמְחִמִּירִין בְּלִשׁוֹן זֶה וַיֵּשׁ מְחִמִּירִין וְכוּ' מְדַלָּא כְּתִיב וַיֵּשׁ אוֹסְרִין נִרְאֶה שֶׁדַּעַת הַפּוֹסֵק הֵהוּא נוֹטֶה עִם הַמְחִמִּירִין וְשֵׁים עֵינֵיהֶ לְהַפְרִישׁ זֶה כִּי הוּא אֲמִיתִי (ע"י ט"ז יו"ד סי' נ"ג סק"ח יד מְלֹאכֵי כָּלֵי הַש"ע שֶׁעַר אֲפָרִים מוּבָא בַּס' חֲזִי אַרְי' ס' ס"ז): עוֹף א' שְׁלֹא נִמְלַח בְּעוֹפּוֹת הַרְבֵּה שֶׁפִּיר קָרִינֵן לִיָּה הַפְּסֵד מוּעֵט וְטָרְף וְדוּק (ע"י פת"ש יו"ד סי' ל"א ס"ק ב' וּבְמִנְחַת יַעֲקֹב כָּלֵל ל"ח דִּין ב' וּבְזֵרַע אֲמַת ח"ב ס"ס י' קִהְלַת יַעֲקֹב מֵעֵנָה לְשׁוֹן אוֹת קצ"ז וְתַרְי"א וּבִהְגֵּהַת אֲמָרִי בְּרוּף יו"ד סי' רמ"ב וְעִי' רמ"א סי' קכ"ו ס"ב): עוֹד זוֹכֵר אֲנִי שֶׁאֲרִיעַ מַעֲשֶׂה בַּע"ק בְּחֻנוֹת מְכִירַת הַבְּשָׂר שֶׁמִּצְאוּ עֵצִים הַקּוּלִית שְׁבוּר שְׁבָר עַל שְׁבָר וְהִיָּה הִיָּרָף הַזֶּה מְעוֹרָב בְּשָׂאֵר הַבְּשָׂר הַנִּמְכָּר שֶׁם בְּאִנְפֵּן שְׁלֹא הִיָּה נִיפָר בְּשָׂר הַגּוֹף שֶׁל הִיָּרָף הַזֶּה וְהַתִּירוּ אֶת כָּל הַבְּשָׂר מִפֶּחַ ס"ס הַמְתַּהַפֵּף וְלִקְנֹלָא ס' אִם יֵצֵא לְחוּץ אוֹ לֹא וְאֵת"ל יֵצֵא מִי זֶה אֲמַר שֶׁאֲנִי הוּא הַלּוֹקֵחַ מִבְּשָׂר גּוֹף הִיָּרָף הַזֶּה וְתוֹלָה הַטְּרָפוֹת בְּחִבְרֵוֹ וְחִבְרֵוֹ תוֹלָה בּוֹ וְאֵת"ל שֶׁאֲנִי הוּא בְּנֻדְאֵי הַלּוֹקֵחַ מִזֶּה הַגּוֹף ס' יֵצֵא אוֹ לֹא יֵצֵא וְהִיָּרָף הַשְּׁלִיכוֹהוּ חוּצָה.

וְדוּק וּבְכַפְּשֵׁי א' נַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה וְהַטְּרִיפוֹ אֶת כָּלּוֹ וְלֹא סִמְכוּ עַל ס' שְׁמָא יֵצֵא וּבְמִקּוּם הַפְּסֵד מוּעֵט וְדָאֵי הִכִּי הוּא וְדוּק: רצ"ד) שְׁאֵלָה בּוּעָה בְּשִׁיפוּלֵי וְנִאֲבָדָה קוֹנָדִם שֶׁתִּבְדַּק מֵהוּ: תְּשׁוּבָה כָּף מ"כ בְּבִדְיָקוֹת הַמִּינְחָסוֹת לְרַבְּנֵי עַם ה' שֶׁבְּסֵאֲלוֹנֵי קִי יַע"א דְּכִשְׁרָה מִדִּין ס"ס וְשִׁכְּן הַסְּפִים הַרְשָׁד"ם אֲמַנָּם הַמַּהֲרִי"ט וְ"ל י"ד ס"א אוֹסֵר ע"ש הַטַּעַם (עבֵא"ט יו"ד סל"ז ס"ק ט"ו).

עוֹד רְאִיתִי שֶׁם בְּסִי' ל"ז ס"ב מ"ש אִם סִיָּרְכָה תְּלוּיָה יוֹצֵאָה מִן הַבּוּעָה טְרִיפָה כְּתוּב שֶׁם וְכוּ' סִיָּרְכָה תְּלוּיָה בִּיְתֵרַת פְּחוּתָה מְטָרְפָא דְּאֶסָא (ע"י שֶׁם בַּמִּשְׁב"ז דִּינֵי תַר"ל בְּמַחְזְדֵּשִׁים ס' י"ג) וְאֶפְרִי הִיָּתָה בְּאוּנָה לֹא אֲמָרִינוּ דְּדוֹפֵן מֵאִינֵן עֲלֶיהָ כִּינֵן דְּלֹא נִסְרְכָה בּוֹ עֵינֵן מוֹהֲרִיב"ל ח"ג ס' ק"ו דְּכַת' דְּלֹא נִהוּג כֵּן וְאֶפְרִי לְדַעַת זֶה דְּנִקָּא כְּשֵׁשׁ מוּגְלָא אֲבָל לֹא כְּבוּעָה קִשָּׁה.

סִיָּרְכָא הַיּוֹצֵאת מִן בּוּעָה מִחִתּוּף לְחִתּוּף טְרִיפָה לְפִי שְׁאִינָם שׁוֹכְבוֹת זו עַל זו כְּדָרְף שֶׁהֵם כְּשֵׁשׁ סִיָּרְכָא אוֹ נִקְבַּ לְחוּד בְּלֹא בּוּעָה מוֹהֲרִיק"ש עֵינֵן שׁוֹ"ת מוֹהֲרִיב"ל ח"ב ס' פ"ג וְשֶׁם מְבוֹאֵר דְּאֶפְרִי כָּל הַסִּיָּרְכָה בְּאוּנָה סְרוּכָה אֶל הַדּוֹפֵן צַר כִּינֵן דְּאִכְפָא בּוּעָה טְרִיפָה לְפִי מִנְהַג קוֹשְׁטִנְדִינָה כְּשֵׁשׁ אוּנָה שֶׁנִּכְנָסֵת כְּנֹלָה בְּגוּמָא שֶׁתַּחֲתֶיהָ שֵׁשׁ בְּרִיאָה שֶׁמִּצִּיאוֹת כְּזֶה הוּא כְּשֶׁר הוּבָא דִּין זֶה בַּמַּהֲרִי"ק עֵי"ש אֲבָל אִם לְמַעֲלָה מִהָאוּנָה הַזֹּאת יֵשׁ סִרְכָא מִן הַקְּצָה אֶל הַקְּצָה וְעוֹבְרַת כְּנֹלָה עַל הָאוּנָה הַזֹּאת הַנִּכְנָסֵת בְּגוּמָא כְּשֶׁנּוֹפְחִין אֶת הַרִיָּאָה אִם נַעֲשִׂית הַסִּרְכָה קִצְרָה אוֹ אֶפְרִי בְּצִמְצוּם נַעֲשִׂית שׁוּה טְרִיפָה מִשׁוּם דְּאֶמְרִי' שַׁע"י נִיפּוּחַ הַרִיָּאָה שֶׁמְרַחֶפֶת תְּדִיר לְלֵב תַּתְּפָּרַק וְכִינֵן שֶׁכֵּן טְרִיפָה.

(ע"י יו"ד סי' ל"ט ס"ט). וְאִם הַסִּרְכָא הִיא רְחֵבָה מְאֹד בְּאִנְפֵּן כְּזֶה כְּשִׁירָה מִשׁוּם דְּלִיכָא לְמִיחֵשׁ שְׁמָא תַתְּפָּרַק דְּהָרִי הִיא רְחֵבָה מְאֹד ע"כ מ"כ בְּכַתְּבֵי א"א ו"ל עַל גִּיָּר חֶלֶק וּבִי"ד ס' ל"ה דִּין ד' בִּהְגָה בְּדִין כְּשֵׁשׁ גּוּמָא תַחַת הַפִּיצוּל דְּכַתְּבֵי הָרַב הַמַּגִּיָּה דְּכִשְׁרָה מִשׁוּם דְּאִינוּ עֲתִיד לְהַתְּפָּרַק כְּתַב א"א ו"ל וְ"ל כִּינֵן דְּטְרָפוֹת זֶה הַזּוֹכֵר בְּגִמְרָא אִינוּ לָנוּ לְהַכְשִׁירוֹ בְּטַעֲמִים מִן הָרֵאשׁ כְּמוֹ שֶׁכְּתִיב הָרַב בַּעַל הַהֲגָה דְּמִי הַגִּיד לָנוּ דְּטַעַם הַיְתֵרַת הוּא מְפִנֵי שְׁעֵתִיד לְהַתְּפָּרַק וְזֶה אִינוּ עֲתִיד וְאִינוּ לֵךְ בְּטְרָפוֹת אֶלָּא מ"ש חֲכָמִים כִּינֵן לְהַקֵּל בֵּין לְהַחֲמִיר עַכ"ד וְ"ל דְּהָא דְּכַתְּבֵי הוּא חוּמְרָא בְּעֵלְמָא לְבַהֲמָה דְּגוֹי אֲבָל לְבַהֲמַת יִשְׂרָאֵל

כְּשִׁירָה וְרֵאוּי הוּא הָרַב הַמְּגִיה לְסִמּוֹן עָלָיו כִּי רֹב חֻקֵּי וּשְׁלֵמוֹת לְיָמוּדוֹ בְּכָל הַחֻקִּים
יָדוּעַ וּמְפֹרָס מִמַּעֲשָׂיו וְנֹה מְנוֹכַח אֲנִי לֹאמֹר כִּי הֵיכִי דָלָא תִּיקְשִׁי דִּידְהָ אֲדִידְהָ וְלֹא
יֵאמְרוּ לוֹ וּלְדִידְהָ מִי נִיחָא מ"ש בְּהָא דְאִם יֵשׁ סְרְכָא מִן הַקְּצָה אֶל הַקְּצָה וְדו"ק: רצ"ה)
שְׁאַלְתָּ מִמְּנֵי אֲוֹדִיעָה דַּעְתִּי בְּתֵי הַחֻקִּים שִׁישׁ לִיהוּדִים בְּתֵי הַגּוֹיִם שְׁהִיהוּדִי מִקְדִּים לוֹ
מַעוֹת בְּשִׁכְרוּת וְשׁוֹכֵר בְּהֵם פּוֹעֲלִים תַּחַת יָדוֹ לְבָנוֹת וּבְשִׁבִיל כֶּף מוֹזִיל גְּבִיָּה הַגּוֹי אִם
מִן־תֵּר שִׁיבְנוּ בְּשִׁבְתָּ: תְּשׁוּבָה דַּעְתִּי בְּזָה שְׁאַפְּנִי שְׁהִיָּה דִין קַרְקַע בְּחֻקִּים כִּינּוֹן דְּאִיכָּא יָד
גּוֹי בְּאַמְצַע הַכֹּל יוֹדְעִין דְּבִשְׁל גּוֹי הוּא בּוֹנָה וְאַדְעָתָא דִּידְהָ עֶבֶד וְלֹא אֲדַעָתָא דִּישְׂרָאֵל
וְלֹא שְׁלִיחֻתִּיהָ דִּישְׂרָאֵל קַעֲבִיד.

אֲבָל מָה אֶעֱשֶׂה וְלֹא כֶּף קַבְלֵתִי וְרֵאוּתִי מַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם בַּע"ק יְרוּשָׁלַם תּוֹ שְׁרַבּוּתִי וְרַבְּנִי
הָעִיר הָיוּ מִחְמִירִין בְּדָבָר וּמוֹנְעִים לִישְׂרָאֵל בַּעַל הַחֻקִּים מֵאַחַר דְּהָיוּ רוֹאִין שְׁהִגּוּי בַּעַל
הַחֻזַר יַעֲשֶׂה כָּל מָה שִׁיאֵמַר לוֹ הַיִּשְׂרָאֵל וּבְכַרְט אִם יִרְצֶה אוֹתוֹ בְּמִתָּן בְּסִתְרָא לֹא יִסְרַב
בְּדָבָר וְאִין בְּיָדֵי פֶחַ לְשִׁנּוֹת לָהּ הַכֶּף מְזִה כִּי טַעְמָא דְּמִסְתַּבֵּר הוּא לְהַרְחִיק לְזוֹת שְׁפִתִים
דְּלֹא כְּוָלִיָּה עֲלֵמָא דִּינָא גְּמִירִי וְרֵאוּתִיהָ הִיא שְׁבִתָּ (עִי' שְׁעַר"ת סִי' רַמ"ד ס"ק ה'): תּמו
הַלְכוֹת קְטָנוֹת ח"א בְּסִי' רְצָה הַקַּב"ה לְזָכוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל וְכו' הוּא בְּרַחֲמֵי יִתְרָצָה לְמַעַן
שָׂמוּ אֵלֵי לְתַת אֶת חֲלָקֵי מְאוּהָבֵי שָׂמוּ וְתוֹרָתוֹ וְיִטַע בְּלִבֵּי אֲהֻבָתוֹ וְיִרְאָתוֹ וְיִרְאָנִי אוֹתוֹ
וְאֵת נְוָהוּ שְׁמַח וְטוֹב לֵב נְס"ו: